

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÇOCUK GELİŞİMİ VE EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

ANKARA İL MERKEZİNDEKİ RESMİ BANKA
ANAOKULLARINA DEVAM EDEN
5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ OKUL OLGUNLUĞU İLE
AİLE TUTUMU ARASINDAKİ
İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

87605

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan
Semra ÇIKRIKÇI

T 87605

Tez Danışmanı
Yard. Doç. Dr. Abide GÜNGÖR

ANKARA-1999

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne

Semra.....GÜRKİGİ' Ya..... ait *Flora İl Merkezindeki Resmi*
Banka Anadolukullanarak, Defterdeki 5.6.4.4. Geciklikler adlı çalışma, jürimiz tarafından
Okutulduğuna ve Aile Tümeni Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Okulun Gelişimi ve Eğitimi
Anabilim/~~anasanat~~ Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

J. J. Turan

(İmza)

Başkan *Prof. Dr. Esra İmamoğlu Turan*
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

(İmza)

Üye *Y. Doç. Dr. Alide Güneş*
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı (Danışman)

(İmza)

Üye *Doç. Dr. Hacer Tor*
Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

ÖZET

Okula başlamak her çocuğun hayatında çok önemli bir yer tutar. Çocuğun okul öncesi dönemde yaşadığı deneyimler onun okul yaşantısında etkili olur. Özellikle ailenin bu konudaki tutumu çocuğun okula hazırlanmasında önemlidir.

Bu amaçla, Ankara il sınırları içinde resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ve aile tutumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu çalışmanın evreni aynı zamanda örneklemini oluşturmaktadır. Örneklem 72 kız, 78 erkek olmak üzere toplam 150 çocuğu kapsamaktadır. Çocukların okul olgunluğunu saptamak için Metropolitan Olgunluk Testi, ana-baba tutumlarını nasıl algıladıkları hakkında bilgi toplamak için Jackson Aile Tutumları Testi ve çocukla ailesi hakkında bilgi toplamak için de kişisel bilgi formu uygulanmıştır. istatistiki işlemler bilgisayar istatistik programıyla yapılmıştır.

Metropolitan Olgunluk Testi sonucunda cinsiyetler arasındaki fark önemsiz bulunurken ailenin gelir düzeyi ve anne-babanın eğitim seviyesi yükseldikçe çocuk başarısının arttığı gözlenmiştir. Kardeşi olan ve olmayan çocuklar arasındaki fark önemli bulunmuştur. Buna göre tek çocukların kardeşi olanlara göre daha başarılı olduğu saptanmıştır. Çocuklar, en çok sayılar bölümünde başarılı olurken en az kopye etme bölümünde başarılı olmuşlardır.

Aile tutumları ile okul olgunluğu arasındaki ilişki önemsiz bulunmuştur.

Bu araştırma farklı örneklem grupları üzerinde yapıldığı takdirde bu konuya farklı boyutlarda dikkat çekmek mümkün olacaktır.

ABSTRACT

To begin to school is very important in the life of children. Skills that learn students in her preschool term affect them in the style of school life.

The study of interrelations between the school readiness and the family attitudes of children at 5-6 ages who attend the day-care centers of official banks which operate in Ankara city center.

Metropolitan School Readiness Test and Jackson Family Attitude Questionnaire were applied to 150 preschool (72 female, 78 male) students. Findings were analyzed by SPSS computer program.

Results indicated that there was no significant difference by gender. It was seen that the more education status of parents and income level of the family were been higher the more academic achievement of the students increased. It was determined that simple child was more successful than the child who have one or more brother or sister. While children were successful on copying any material. It was found that there was no significant difference between students' perceptions about parent attitude and metropolitan school readiness test.

On this subject another researches could be done on different student samples.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET	i
İÇİNDEKİLER	ii
KISALTMALAR	iii
TABLolar LİSTESİ	iv
1. GİRİŞ	1
1.1 Okul Olgunluğu ve Hazırlık Kavramı	1
1.2 Okul Olgunluğuna Etki Eden Faktörler	5
1.2.1 Fizyolojik Faktörler	6
1.2.2 Zeka Faktörü	8
1.2.3 Duygusal Faktörler	10
1.2.4 Çevresel Faktör	11
1.2.4.1 Ev Ortamı	13
1.2.4.2 Anaokulu Ortamı	14
1.2 Çocuğun Gelişiminde Ailenin Rolü	18
1.2.1 Ana Baba Tutumları	20
1.2.1.1 Demokratik Tutum	22
1.2.1.2 Otoriter Tutum	23
1.2.1.3 Aşırı Hoşgörülü Tutum	24

1.2.1.4 Karışık ve Tutarsız Tutum	24
1.3 Konu İle İlgili Araştırmalar	25
1.4 Araştırmanın Amacı	35
1.5 Araştırmanın Önemi	36
1.6 Sayıtlılar	37
1.7 Sınırlılıklar	37
2. YÖNTEM	37
2.1 Evren ve Örneklem	37
2.2 Veri Toplama Araçları	38
2.2.1. Metropolitan Olgunluk Testi	39
2.2.2. Aile Tutumları Testi	41
2.2.3. Kişisel Bilgi Formu	42
2.3 Veri Toplama Tekniği	42
2.4 Verilerin İstatistiksel Analizi	43
3. BULGULAR	44
4. TARTIŞMA VE YORUM	64
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	73
5.1. Sonuç	73
5.2 Öneriler	76
KAYNAKÇA	77

KISALTMALAR

Ş.B.	: Şekerbank
H.B.	: Halk Bankası
K.B.	: Kalkınma Bankası
Z.B.	: Ziraat Bankası
A.E.	: Anne Eğitimi
B.E.	: Baba Eğitimi
Y.O.	: Yüksek Okul
M.O.T.	: Metropolitan Olgunluk Testi
ark	: arkadaşları
başk.	: başkaları
Gelir 1	: Aylık geliri 100-200 milyon TL. olanlar
Gelir 2	: Aylık geliri 200-300 milyon TL. olanlar

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo No: Sayfa No

Tablo 1	Evreni Oluşturan Çocukların Devam Ettikleri Anaokullarına Göre Dağılımı	38
Tablo 2	Örnekleme Oluşturan Çocukların Devam Ettikleri Anaokullarına Göre Dağılımı	38
Tablo 3	Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı	44
Tablo 4	Çocukların Kardeş Durumlarına Göre Dağılımı	44
Tablo 5	Çocukların Anne-Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı	45
Tablo 6	Çocukların Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı	45
Tablo 7	Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Genel Toplamına Göre Aritmetik Ortalama, Standart Hata ve Standart Sapma Puanları	46
Tablo 8	Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Cinsiyetlerine Göre Aritmetik Ortalama Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	47
Tablo 9	Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Kardeş Durumlarına Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	48
Tablo 10	Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Aritmetik Ortalama, Standart Hata, Standart Sapma Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	49

Tablo 11	Metropolitan Olgunluk Testinin Annenin Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	50
Tablo 12	Metropolitan Olgunluk Testinin Babanın Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi	51
Tablo 13	Çocukların, Annenin Koruyuculuğu ve Çocukların Anneye Bağımlılığını Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	52
Tablo 14	Çocukların, Anne Baba Beraberliğinden Atılması ve Güvenliğinin Tehlikeye Düşmesini Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	53
Tablo 15	Çocukların, Kardeşler Arası Kıskançlık Rekabet ve Sevgi İlişkilerini Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	55
Tablo 16	Çocukların, Yalnızlık Duygusunu Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	56
Tablo 17	Çocukların, Anne Babadan Çocuğa Gelebilecek Saldırganlık Veya ihaneti Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	58
Tablo 18	Çocukların, Yasak Olanın Çekiciliği ve Cezalandırılma Korkusunu Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	60
Tablo 19	Çocukların, Anne Baba Arasında Çatışma Çıktığı Hallerde Çocuğun Tepkilerini Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi	62

1. GİRİŞ

Anne karnından başlayıp, doğumla devam eden yaşam süreci boyunca insan sürekli gelişir. Bu gelişim ve olgunlaşma süreci çeşitli öğrenme deneyimlerini içermektedir. Aile ortamı bu deneyimlerin yaşandığı ilk ve en önemli yeri oluşturmaktadır. Bebek annesi tarafından emzirilirken hem fiziksel, hem duygusal ve hem de sosyal ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bunu izleyen çocukluk döneminde de ilk kez karşılaştığı aile bireylerinin etkileşimiyle kişiliği şekillenmeye başlamakta, aile içinde yaşadığı deneyimler onun gelecek yaşantısında temel oluşturulabilmektedir. Okul öncesi dönemde çocuğa sağlanan zengin çevre, onun zihinsel gelişimini olumlu yönde etkilemektedir.

Her adımı belli bir olgunluğu gerektiren büyüme ve olgunlaşma süreci, her çocuk için farklı bir çizgi izlemektedir. Olgunlaşma, yaşam boyunca devam eden bir süreçtir. Çocuk belli bir olgunluğa geldiğinde bazı becerilere sahip olabilmektedir. Belli bir olgunluğa gelmeden yürüyememekte ve konuşamamaktadır. Bu durum okul çağına gelmiş çocuklarda da görülmektedir. Bazı çocukların okula başlamadan okumayı öğrenmesi gibi bazılarının da okula başladığı halde okumayı öğrenememesi sıklıkla rastlanan bir durumdur. Her iki durumda da çocuklar bu konuda bazı kaygılar yaşayabilmektedirler. Çocukların bu kaygılarını en aza indirmek gerekmektedir. Çocuklar yeterli olgunluğa geldiğinde bu kaygılar yerini öğrenme isteğine bırakabilecektir. Çocukların okul olgunluğu ile aile tutumları arasındaki ilişkinin araştırıldığı bu araştırmanın konuya ışık tutacağı düşünülmektedir.

1.1- Okul Olgunluğu Ve Hazırlık Kavramı

Eğitimin en önemli amaçlarından biri hatta en önemlisi bireyin içinde bulunduğu ortama uyum sağlamasının gerçekleştirilmesidir. Okul çağına kadar olan çocukların bedensel, sosyal, zihinsel ve duygusal gelişimlerini sağlamada okul öncesi eğitim kurumlarının önemli katkısı, özellikle çocuk ilköğretime başladığı zaman kendisini göstermektedir. (M.E.B. Komisyon Raporu 1993: 2)

Çeşitli araştırmacı ve yazarlar ilkokula başlamak için "doğumdan sonra çocuğun anneden ikinci kez ayrılışı-kopuşu" diye söz ederler. Bu ayrılış bazı çocuk-

larda kolaylıkla, severek, isteyerek herhangi bir sorun çıkmadan gerçekleşir. Bazı çocuklar ise tam tersine daha ilk günden annelerinden ayrılmakta sınıfa girmekte, sınıfta söylenenleri yerine getirmekte, arkadaş ve öğretmenlerine alışmakta zorluk çekerler. Bu çocukların uyum sağlayabilmeleri için, ötekilerden daha fazla zamana, daha fazla anlayış ve yardıma gereksinimleri vardır. İşte "Okula Başlama Olgunluğu" veya "Hazırlıklı Olma (Readiness)" kavramı bu aşamada söz konusudur. (Oktay, 1983: 2)

Okul başarısını açıklamak görüldüğü kadar kolay değildir. Çünkü okul başarısı; okulun öğrencilerinden beklediği niteliklere bağlıdır. Bu başarılar okuldan okula, öğretmenden öğretmene değişir. Okula yeni başlayan çocuk okulun ondan neler beklediğini ve kendisinin buna hazır olup olmadığını bilmez. Çocukların başarısı öğretmen ve okul kadar, öğrenme yeteneğinin gelişimine de bağlıdır. (Ataç 1991: 149-150)

Bütün çocuklar aynı zamanda eşit şekilde okula hazır olmayabilirler. Bu durumda onlara farklı eğitim programları hazırlamak gerekir. (Meisels, 1987: 69)

Okul hazırlığı kavramı ilk kez 1920'lerde ortaya atılmıştır. Okumaya başlamada başarılı olmak için uygun zihin yaşının 6 olduğunun bulunmasından sonra çocukların bu zihin yaşına mümkün olan en kısa sürede ulaşmaları için okuma olgunluğuna yönelik bazı programlara ihtiyaç duyulmaktadır. (Wifred 1993: 22)

Havighurst gelişim aşamalarını incelerken olgunlaşma doktrinini kabul etmiştir. (Akt; Wifred, 1993: 22) Hymes de, bir çocuğun okuma olgunluğunu kendi normal organizmasının büyümesi sonucu olarak gelişimiyle aynı hızda olacağını öne sürmüştür. Hymes, okuma olgunluğunun bir çocuğun toplam gelişiminin sadece bir parçası olduğunu iddia etmiş ve diğer gelişim alanlarıyla asla birbirinden ayıramayacağını belirtmiştir. Ancak son zamanlarda Hymes, olgunlaşmayı temel alan bakış açısından uzaklaşmış ve okuma olgunluğunun bir dereceye kadar bir program aracılığıyla geliştirilebileceğine inanmaktadır. Ona göre olgunlaşma doktrini çok önemlidir, okuma eğitimi asla bir çocuğun toplam gelişiminden ayrı tutulamaz. (Hymes. 1977:13-35) Carver'e göre de olaya sadece okuma açısından değil, genel olgunluk açısından bakmak gerekir. (Carver, 1986: 257)

Etkili bir eğitimden söz edebilmek için çocukların gelişim özelliklerini, ilgi-

lerini, ihtiyaçlarını, yeteneklerini ve evre şartlarını bilmek ve karşılaştıkları problemler hakkında fikir sahibi olmak gerekmektedir. Eğer ocukların özellikleri yeterince tanınmıyorsa bireysel ayrılıklar dikkate alınmayacak ve anlam düzeylerine uygun bir eğitim yapılamayacaktır. ocuğu tanıma tek başına değil, çevresi ile birlikte ele alınmalı ve bu çalışmalar bir sistem içinde sürekli devam ettirilmelidir. (Acarlar 1991: 11) ocukların planlı gelişimsel yaklaşımlara ve deneyimlere ihtiyaçları vardır. (Meisels, 1987: 71)

Christensen, okuma olgunluğu periodunun her ocuk için farklı zamanlarda başladığını ve bir çok farklı yönde geliştiğini ebeveynlerin ve öğretmenlerin her ocuk için farklı düzeyde eğitim planları yapmaları gerektiğini ifade etmiştir. (Christensen, 1984: 1)

Graue'ye göre "Hazırlık; tam olarak aydınlatılmamış bir düşüncedir. Çocuğun gelişiminde okul öncesi ve ilkokul yıllarındaki başarıları için çocuğun hazır olması çok önemlidir. Hazırlık kişiden kişiye değişir. (Graue, 1998: 13)

"Okumaya Hazırlıklı Olma" olgunlaşma ve öğrenme süreçlerinin bir sonucudur. Bu bir yandan büyüme ve gelişmenin, diğer yandan da çocuğun yaşantılarının etkisi demektir. Çocuğun herhangi bir duygusal zorluğa uğramadan kolayca ve yeterli bir şekilde ğrenibilmesi için hazırlıklı olması gerekmektedir. (Oktay, 1983: 3)

Porr ve arkadaşları bilişsel gelişmeyle fiziksel gelişme ve olgunlaşmanın genelliğini araştırmışlar, gençlik çağında yaş ve zeka ve arasında istatistiksel acıdan anlamlılık bulmuşlardır. Fiziksel gelişmenin her zaman bilişsel gelişmeyi yansıtmadığı sonucuna varmışlardır. (Akt. Aktuğ ve zkan 1998: 62)

Ehri, ocukların okuma becerilerini 3 temele dayandırmıştır. 1- çocuğun dil gelişimi üzerindeki etkisi nedeniyle kültürel ve sosyal farklılıklar, 2- çocuğun zeka gelişimi, 3- Okumayı ğrenmede güdülenme. (Akt. Saracho, 1985: 3)

Okuma, anlama veya düşünceleri iletmek için gereken bir dizi becerilerden oluşmaktadır. Okumak için çocukların yazılı sembollerini analiz etmeleri gerekmektedir. Bu beceriler deneyimler yoluyla gerçekleşir ve bunlar çocuğa erken çocukluk döneminde sunulmaktadır. (Saracho 1985: 8-9)

Durkin'in (1966) erken okuyanları keşfetmesinden sonra araştırmacılar herhangi bir okul öğretisi olmadan erken okuyanlarla, normal okuyanlar arasındaki farklılıkları tanımlamak üzere araştırmalar yapmışlardır. Araştırmaların sağladığı verilere göre: 1- Çocukların kişisel testlerle belirlenen bilişsel özellikleri 2- Psiko-linguistik ve metalinguistik yetenekleri 3- Çevresel özelliklerin etkili olduğu görülmüştür. Çocukların bir kelimenin harflerini heceleylebilme, bu harfleri kategorize etme, sınıflandırma, bu harfleri diğer harflerden ayırma yeteneği öğrenmede önemlidir. Okumada yavaş ve hızlı ilerleyen çocuklar da bu yolla ayırdedilebilir. (Barbour, 1992: 124)

Resmi olmayan okuma olgunluğunda çocuklar farklı düzeylerde olabilirler. Bazı etkinlikler aracılığıyla çocuklar birbirlerine yaklaştırılırlar. Bireysel farklılıkların bilinmesi öğretmen ve uzmanlara yardımcı olur. Öğretmen ve uzmanlar okuma olgunluğu ile ilgili araçları çocuklar için farklı zamanlarda farklı düzeylerde kullanmalıdırlar. (Drake, 1990: 317)

Güven genel olarak okul öncesi sınıflarda hazırlığa temel olan başlıca gelişim alanları şöyle sıralanmıştır:

- 1- Görsel olgunluk
- 2- Renkleri ayırtetme
- 3- Görsel hafıza
- 4- Göz-el koordinasyonu
- 5- İşitsel ayırtetme
- 6- Sosyal ve duygusal etkenler
- 7- Dikkat süresi (Güven, 199: 26-27)

Başaran, çocuğun bir konuyu öğrenirken tüm yetenek ve bilgilere sahip olması gerektiğini ifade etmiştir. Eğer çocuk bu aşamada değilse öğrenmenin oluşumu daha başında engellenebilir. (Başaran, 1994: 247)

Goleman, öğrenme yeteneğinin gelişiminde yeni bir kavram olan duygusal

zekanın öğrenme üzerine etkilerini araştırmıştır. Ona göre çocuğun okula hazır olması için tüm bilgilerin aslı olan "nasıl öğreneceğini" bilmesi gerekir. Goleman'a göre öğrenme yeteneğinin duygusal zeka ile ilgili aşamaları şu şekilde sıralanmaktadır:

1- Güven: Kişinin kendi bedeni, davranışı ve dünyası üzerinde bir denetim ve egemenlik kurduğunu bilmesi, çocuğun başarı olasılığının daha yüksek olduğuna ve yetişkinlerin kendisine yardımcı olacağına inancı,

2- Merak: Bir şeyleri keşfetmenin olumlu ve keyif veren deneyim olduğu hissi,

3- Amaç gütmeye: Bir etki yaratma arzusu ve yeteneğiyle birlikte, bunu hayata geçirmek için sebat etme. Bu etkililik ve yeterlilik hisleriyle ilişkilidir.

4- Özdenetim: Yaşına uygun bir biçimde kendi hareketlerini ayarlayıp kontrol edebilme içsel bir deneyim hissi.

5- İlişki kurabilme: Diğerleri tarafından anlaşıldığı ve diğerlerini anladığını hissederek başkalarıyla temasa geçebilme.

6- İletişim yeteneği: Sözel olarak fikir, his ve kavram alış-verişinde bulunma.

7- İşbirliği yapabilme: Bir grup faaliyeti içinde kendi ihtiyaçlarıyla başkalarının ihtiyaçlarını dengede tutma yeteneği. (Goleman, 1998: 45)

1.2- Okul Olgunluğuna Etki Eden Faktörler

Okul hazırlığı dönemi karmaşık bir süreçtir. Farklı araştırmacılar değişik faktörlerin bu dönemde etkili olduğunu ileri sürmüşlerdir. Bu araştırmacılardan Thackray ve Downing'in (1972) ifade ettikleri gibi, ortak olarak ele alınan temel bazı faktörlerden söz etmek mümkündür. Bu faktörler:

1- Fizyolojik Faktörler

2- Zeka faktörü

Bir çok araştırma çocukların ilkokula başlamada temel kriter olarak kullanılan kronolojik yaşı'nın çocuğun okuma eğitimi için hazır olup olmadığını belirlemede önemli bir faktör olmadığını belirtmektedir. (Wifred, 1993: 22) Bu konuyla ilgili olarak Brand yaptığı araştırmada yaşlara göre olgunluk ve okul başarılarını test etmiş ve şu sonuçları almıştır:

YAŞ	DÜŞÜK BAŞARI%	ORTA BAŞARI%	YÜKSEK BAŞARI%
5-6	39.4	20.0	11.8
6.1-6.3	25.0	27.5	23.6
6.4-6.6	26.3	20.0	21.5
6.7-6.9	9.3	32.5	43.1

Brand'ın yaptığı bu araştırmaya göre yaş ve başarı doğru orantılıdır. (Ataç, 1991: 161)

Çocuğun okumayı öğrenmesinde nörolojik faktörler de çok önemlidir. Okuma-yazmaya karşı doğal ilginin zedelenmemesi için eğitime başlamadan önce çocuğun belli bir nörolojik olgunluğa sahip olmadığını belirlenmesi gerekmektedir. (Çelebi, 1979: 80) Sinirsel bozukluklarla okuma-yazma hazırlığı arasındaki ilişkilere ilk kez 1896'da Hinselwood değinmiştir. O günden bu yana Witty ve Kopel (1959), Harris (1961), Vernon (1962), Gesell ve Amatruda (1959), Beton (1959) ve Morris (1966) gibi araştırmacı ve bilim adamları okuma olgunluğunun sağlanmasında nörolojik faktörlerin rolü üzerinde durmuşlardır. (Akt: Oktay, 1995: 10)

Fizyolojik faktörlerden bir diğeri de görsel mekanizmadır. Görsel algılama; bireyin gördüğünü kavrama, problemleri belirleme, ayırma, hatırlama ve yorumlama yeteneğidir. Küçük çocukların geometrik şekilleri yapamaması, şekil-zemini karıştırması, nesneleri değiştirmesi, yön kavramını anlayamaması gibi eksiklikleri görsel algılamadaki sınırları ortaya koyar. Okuma-yazmada ya da imlâda harflerin yer değiştirmesindeki aksaklıklar, çocuğun yanlışlarını görememesi görsel algılamadaki problemleri gösterir. (Dikmen, 1991: 65)

3- Çevresel faktörler

4- Duygusal faktörler (Oktay 1995: 8-9)

1.2.1- Fizyolojik Faktörler

Çocuğun okula başlamak için yaşına uygun fiziksel gelişime sahip olması gerekir. Bu gün pek çok ülkede okula başlamada kullanılan en önemli kriter kronolojik yaştır.

Okula başlama yaşı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermektedir. İngiltere, İsrail ve Hongkong'da 5 olan okula başlama yaşı, Hindistan, Japonya, Amerika, Arjantin ve Almanya'da 6, Danimarka, Finlandiya ve Norveç'te 7'dir. (Oktay, 1995: 8-9). Ayrıca İskandinav ülkeleri ve Sovyet Rusya'da da okula başlama yaşı 7 olarak belirtilmektedir. (Ataç, 1991: 152). İsveç'te de çocuklar 7 yaşında okula başlar ve 3 yıl devam ederler. Ayrıca okula başlarken çocuğun sağlık durumu gözden geçirilir ve olgunluk testleri uygulanır. (Çelik, 1998: 31) Hollanda'da temel eğitim 4-12 yaşlarını kapsar (Başal, 1997: 92) Ülkemizde 1984 yılına kadar 7 yaşını dolduran çocuklar okula başlamaktaydı. 1984 yılından sonra okula başlama yaşı 6 olarak belirlenmiştir. (Oktay, 1984: 134)

Head Start Programları aynı diğer erken çocukluk eğitimi programları gibi okuma hazırlığına yöneltilir. (Hymes 1977: 35) Ayrıca İngiltere'deki Plowden raporu çocuğun okula hazırlanmasında çevrenin ve sosyal altyapının öğrenimine değinir ve bu konuda yeni yaklaşımlar sunar. (The Plowden Report 1992: 4)

Çocuk uygun olgunluk düzeyine eriştiğinde, uygun çevresel ortamda deneyimleri sonucu neşeli ve başarılı bir şekilde okumayı öğrenir. Pek çok ebeveyn ve öğretmen, çocuklar için hangi yaşta ve hangi alanlarda bu hazır bulunuşluk çalışmalarının yapılması konusunda endişelidir. Çocuklardan bazıları 5-6 yaşlarında okumayı öğrenebilir. Bunun anlamı çocuklar arasındaki bireysel farklılıklar ile açıklanabilir. Araştırmalar anaokuluna devam eden çocuklarda uyum, yaşa uygun kelime hazinesi, dil yetenekleri ve dil yapısının oldukça güçlü olduğunu vurgular (Lyon, 1988: 18)

Barbour, görmenin okumayı öğrenme konusunda önemli bir rol oynadığını, özellikle görsel ayırdetme becerisine ait pek çok okuma öncesi faaliyetlerin bulunduğunu belirtmiştir. Spache (1976) şekillerde, desenlerde ve biçimlerdeki benzerlikleri ve farklılıkları görme yeteneğinde zayıf olan çocukların harfleri ve kelimeleri de tanımada zorluk çektiğini ifade etmiştir. Spache ayrıca üç boyutlu materyallerin ayırdedilmesinden sonra iki boyutlu materyallerin ayırdedilmesine geçildiğini, bunu iki boyutlu formların üretilerek bunların eşleştirilme aşamasının izlediğini belirtmiştir. (Barbour: 1992: 124)

Piaget görsel, algı alanının çocuğun keşfetme ve örgütleme, şemalama, transfer yapma ve yordama gibi etkinlikleri kazanması sonucunda oluştuğunu belirtmiştir. Yazma-çizme işlerinde görsel algılama, küçük motor kasların gelişimi ile yakından ilgilidir. (Çelebi, 1979: 81)

Görsel becerilerde olduğu gibi, işitsel beceriler de bazı sınıflara ayrılır. Bunlar: İşitsel ayırdetme, birleştirme, kavrama ve hafızadır. Bu alanlardan birinde ya da daha fazlasında zorluk çeken çocuklar, okumayı öğrenme konusunda da bir takım zorluklar çekebilirler. Bond ve Dykstra (1967) ile Fox ve Routh (1976) tarafından yapılan çalışmalarda sesleri ayırdetme ile okuma olgunluğu arasında pozitif korelasyonlar bulmuşlardır. Paradis ve Peterson (1975) ile Rozin, Bressman ve Tajt (1974) da yaptıkları araştırmalarda düşük gelirli ailelerden gelen çocukların sesleri ayırdetmede büyük zorluklar çektiklerini bulmuşlardır. (Barbour 1992: 125)

1.2.2- Zeka Faktörü

Doğumdan itibaren bireyin kalıtımla getirdiği zihinsel güçler, çevre etkileşimiyle biçimlenmektedir. Bireyin çevreyle yaptığı her etkileşim zihinsel bir örüntü oluşturmaktadır. Böylece meydana gelen bireysel ayrılıklar hem zeka hem de geçmiş yaşantılarla ilgilidir. (Başaran, 1994: 170) Çocuk altıncı yaştan itibaren zihinsel gelişime yönelik oyun ve oyuncaklara daha çok ilgi duymaya başlar. Sosyal olaylara ilgisi artar. Çevresindeki kişi ve olaylar hakkında bilgi edinmeye çalışılır. Örneğin hikaye dinleyerek okuma becerisi kazanmaya başlarlar. Okuma

öncesi yaşadığı deneyimler çok önemlidir. Kazandıkları bu deneyimlerle kelimelerin neler anlattıklarını anlayabilirler. Bu arada yazıl aracılığıyla başkalarıyla ilişki kurabileceklerini öğrenirler. Hikayeleri kendi anladıkları şekilde anlatırlar. Çocuklar matematiksel bilgileri de oyun sırasında kazanmaya başlarlar. Bu kazanımla ileride gerçek yaşam deneyimleriyle pekiştirilir. (NAEYC, 1986: 9)

Piaget okul çağı adı verilen 5-12 yaş arasındaki devrede bilişsel gelişimde temel değişimlerin olduğu ifade eder. "İşlem öncesi" adını verdiği bu dönemde çocuk yeni ve son derece etkin zihinsel beceriler geliştirir. Bazı çocuklar 7-8, bazıları da 9-10 yaşlarında bazı zihinsel operasyonları geliştirirler. (Cüceoğlu, 1991: 349)

Ağca (1996: 29), çocuğun zeka gelişiminde en etkili yılların 6-7 yaşlar olduğunu ve bu yılların tamamının aile ortamında geçtiğini ifade etmiştir. Ona göre zeka çevrenin etkisiyle en üst sınıra ulaşabildiği gibi engellenebilir ya da gecikebilir. (Ağca, 1996: 29)

Okuma ve zeka arasındaki ilişki her ne kadar yüksek ise de mutlak değildir. Zihinsel gelişimi normal olduğu halde, okumada başarı gösteremeyen çocukları görmek mümkündür. Ya da oldukça donuk zekalı oldukları halde rahatça okuyan çocuklar da vardır. (Oktay, 1983: 12)

Gençöz zekanın içinde bulunduğu ortama uyumlu fonksiyon gösterebilme gücü olduğunu gücün içinde problem çözme, soyut kavramları anlayıp, kullanabilme gibi becerilerin yanısıra yeni durumlara uyum sağlama becerisinin de yer aldığını ifade etmektedir. (Gençöz, 1998: 5)

Piaget, çocuğun karşısına pek çok sayıda kavramla çıkılacak olursa, çocuğun bunlar arasından kendisine uygun gelenleri seçip alacak, kendi zihin düzeyinin üstünde kalan kavramlara aldırış bile etmeyerek, kendi zihin yapısına uygun bir biçimde özümleyeceğini ifade edeceğini belirtmiştir. (Jersild, 1979: 369)

Okumayı öğrenmek harflerin şekillerini birbirlerinden ayırtmak, bu şekilleri çizmek, sesleri düzgün biçimde telaffuz etmek, kelimeler ezberlemek bir ya-

zıyı gözlerle takip etmek ve okumak için gerekli olan bu becerileri yerine getirmekten daha fazlasını gerektirmektedir. Bu ve buna benzer beceriler, kendi başlarına okuma faaliyetinin doğasını ve işlevini anlayabilmek kadar önemli değildir. Okumayı öğrenmek, zihinsel gelişimle beslemektedir. (Saracho 1985: 6-8)

Çocukların yaşı okula başlamada temel kriter olarak kullanılmasına rağmen, bir çok araştırma kronolojik yaşı bir çocuğun okuma eğitimi için "ne zaman hazır olduğunu" belirlemede çok önemli bir faktör olmadığını ortaya koymuştur. Bunun aksine, zihin yaşı asıl okuma eğitimine hazır olmayı belirlemede çok daha önemli bir faktör olarak görülmektedir. 1931'den beri 6,5 olan bir zeka yaşının, okuma eğitimine başlamak için en uygun zeka yaşı olduğu düşünülmüştür. (Barbour 1992: 123) M.V. Morphett ve Carleton Washburne tarafından yapılan çalışmada zeka yaşının okuma eğitimine başlamak için "ideal zaman" bulunmuştur. Elbetteki bazı çocuklar 8 ya da daha üzerindeki bir yaşa erişene dek 6.5 olan zeka yaşına erişememektedirler. Fakat bazı çocuklar bu zeka yaşına kronolojik yaşları 4 iken ulaşabilmektedirler. Okuma eğitimi informal (resmi olmayan) ise ve çocuğun kendi yeteneğine daha uygunsa bir çocuk zeka yaşı 5 iken okumayı öğrenebilir. Okuma eğitimi kesinlikle bu koşullarda çok etkili olabilir. Bu durum okuma eğitimine hangi zeka yaşında başlamasına karar verirken göz önünde bulundurulmalıdır. Çocuklar için resmi olmayan çeşitli faaliyetler sağlandığı takdirde okuma daha erken bir yaşta başlatılabilir. Diğer taraftan çocuklar daha resmi bir programla okumayı öğreniyorlarsa yaşça daha büyük olmalıdırlar. (Wifred, 1993: 35)

1.2.3 - Duygusal Faktör

Yaşamın normal sürecinde anlamlı ve devam eden deneyimlerin sonuçları çocukta cevap verme yeteneğini etkilemektedir. Çocuklara yardımcı olmak ve desteklemek stresi azaltmaktadır. Çocuğu etkileyen iç ve dış kaynaklar strese yol açar. Çocuğu rahatsız eden durum belirlenmeli ve çözülmelidir. Eğitimcilerin ve ailelerin destekleyerek çocuğa fırsatlar sunması gerekir. (Midnes 1997: 4)

Goleman, son günlerde ortaya atılan ve yeni bir kavram olan "duygusal zeka"dan söz etmektedir. Ona göre başarılı olmada bilgi dağarcığı ya da okuma yeteneğinden çok, duygusal ve sosyal gelişim önemlidir. Kaygı, aklı zayıflatır ve başarılı olmaya engel teşkil eder. Öğrenme deneyiminde çocuğun herhangi bir

zorlamayla karşı karşıya kalmadan kendiliğinden öğrenmesinin önemi büyüktür. Goleman "akış hali" diye tanımladığı bu durumu, duygusal zekanın en üst noktasına koymuştur. Ona göre "akış hali" duyguların tamamen performans ve öğrenimin hizmetine verilmesidir. Akış hali kişiye kendisini çok iyi hissettirdiğinden içsel bir ödül teşkil eder. Çocuğun kendisi için doğru bir işle ilgilendiğini gösteren içsel bir durumdur. Çocuklar okulda sıkıldıkları zaman, kavga veya yaramazlık ederler. Kendilerini aşan bir zorlamayla karşılaştıklarında kaygılanırlar. (Goleman, 1998: 23)

Gardner, akışı ve bu halin özelliği olan olumlu durumları tehdit veya ödül vaadi yerine onları içerden harekete geçirerek çocukları eğitmek için en sağlıklı yöntemin bir parçası olarak görmektedir. Gardner'e göre çocukların olumlu durumlarını, onları yeterlilik geliştirebilecekleri alanlarda öğrenime çekmek için kullanmalıyız. (Goleman, 1998: 23)

1.2.4- Çevresel Faktör

Zihinsel gelişimi yeterli olan bir çocuğun duygusal ve sosyal gelişimi okula başlama için yeterli olmayabilir. Montessori, çocuğun çevresinin uygun bir şekilde düzenlendiği takdirde okuma becerisinin kendiliğinden başlayabileceğini öne sürmektedir. (Mollary, 1989: 62-63)

Çocuğun doğumdan başlayarak ilkokula kadar devam eden süreçte bazı sosyal gereksinimleri vardır. Bu gereksinimleri Isenberg şu şekilde ifade etmektedir. (Isenberg, 1987: 347)

Sosyal Gereksinimler

Gereksinim	Kritik Yaş	Gerekli Koşullar	Kişisel Kazançlar
Sevgi Güven Denge	Bebeklik	Ebeveynler ve bakıcıların devamlılığı, düzenli ve koruyucu bakımın sağlanması	Güvenlikte hissetme, güçlü duygulara sahip olma, bireysel güven kazanımı
Bağımsızlık	Çocukluk	Ebeveyn ve bakıcılar tarafından cesaretlendirme özgür olma ve seçim yapma, yeni deneyimler kazanma	Özgüvenin artması, kendi özelliklerini keşfetme, bireysel iradenin gelişimi.
Sorumluluk	Okul öncesi	Aile bireyleri tarafından olanaklar sağlanması, oyunlarda "niçin?" sorularına cevap verme	Yenilikleri keşfetme isteğinin başlaması. Bizzat deneyimler yapma
Yeterlilik ve başarı	İlkokul	Aile, komşular ve okul çevresinin çocuğun araçları nasıl kullanması gerektiğini öğretmesi	Otokontrolün gelişmesi, isteklerin mantıklı olması.

Çocuğun sosyal gereksinimleri ve gözönünde tutularak, okula hazırlanmasında 2 önemli faktör üzerinde durmak gerekir. Bunlar: 1- Ev ortamı, 2- Anaokulu ortamıdır.

Çocuğun çeşitli konularda deneyim kazanmasında ebeveynin rolü büyüktür. Ebeveyn çocuğun günlük yaşantısında ev ve ev dışında çocukların ihtiyaç, istek ve meraklarını giderebilmeleri için uygun ortamlar sağlamaktadır. Çocuklarındaki farklı özellikleri ve yeteneklerini tanımalıdır. Çocukların gelişimleri belirli zamanlarda değerlendirilmelidir. Hiç bir okul programı doğal olarak okul olgunluğunu tam ve doğru olarak kölcemez. Çocuklar gelişimsel düzeylerine göre gruplandırılmalıdır. Çocukları her yeni sisteme hemen uyması beklenmemelidir. (NAEYC, 1986: 16)

Okul öncesi dönemde okunan hikaye kitapları çocukların okumaya olan ilgisini arttırmaktadır. Eğer öğretmen veya ebeveyn okuma becerisi üzerinde çok duruyorsa çocuklarda olumlu gelişmeler olduğu saptanmıştır. (Meyer ve Wardrop, 1994: 69)

Çocukların okula hazırlanmasında iki temel koşul çocuğu dinlemek ve hikaye kitapları okumaktır. (Feitelson ve Goldstein, 1986: 929)

1.2.4.1- Ev Ortamı

Ev yaşamı değişik yönleriyle özellikle anne baba çocuk arasındaki ilişkiler, çocuğun çalışma ve öğrenme konusundaki isteğini etkileyerek okuldaki ilerlemeyi sağlar veya buna engel olur. Ayrıca çocuktaki başarıya ulaşmak isteğinin de anne babanın başarıya verdiği önemle ilgili olduğu ve bu tür desteğin sosyo-kültürel açıdan yüksek gruptaki ailelerde düşük olanlardan fazla olduğu görülmektedir. (Oktay, 1995: 21)

Son bir kaç yıl içinde ev ortamında oluşan çeşitli olayların etkilerinin ve bunların bilişsel gelişim ve özellikle okuma becerisi ile olan ilişkisine gözle görülmür bir ilgi oluşmuştur. Kültürel açıdan dezavantajlı çocukların akademik konuların çoğunda çektikleri zorluklar ev ortamı içindeki olayların zihinsel beceri ve okuma olgunluğu üzerindeki etkileri konusuna yeni bir vurgu yapmayı ve çocukların çektiği bu zorluklar üzerine yoğunlaşmayı gerektirmektedir. Kültürel bakımdan yoksunluk içindeki çocuklar genellikle eğitimsel açıdan tam anlamıyla hazır olmaksızın okula başlamaktadır. Öğretmenler onların eksikliklerini gidermek için özel bir çabada bulunmadıkları sürece ileriki okul deneyimlerinde ardı ardına başarısızlığa uğramaktadır. (Wifred, 1993: 12)

Bernstein yaptığı araştırmada farklı sosyal sınıflara mensup kişilerin kullandıkları iki ayrı sözel dil modeli olduğunu bulmuştur. Bunlar:

1- Genişletilmiş dil kodu (elaborated language code): Orta sınıfın kullandığı bu dil, kompleks cümle yapıları, uygun ve doğru kelime dağarcığı, kompleks fiil biçimleri çeşitli sıfat ve zamirleri içermektedir.

2- Sınırlandırılmış dil kodu (restricted language code): Alt sınıfın kullandığı bu dil, basit cümle yapıları, daha az uygun kelime dağarcığı, basit fiil biçimleri, az sayıda sıfat ve zamirleri içerir. (Akt. Wifred 1993: 15)

Jersild bu konuda cümle uzunluğu, soru sayısı ve kelime hazinesi bakımından yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının fakir ailelerden ge-

len çocuklara göre daha üstün durumda olduklarını ifade etmiştir. (Jersild 1976: 496)

Hess, yaptığı bir araştırmada annenin genişletilmiş dil kodunu kullanmasının çocuğun iyi bir zihinsel beceri edinmesiyle anlamlı biçimde ilişkili olduğunu bulmuştur. Daha da ileri giderek orta sınıfa mensup annelerin genelde genişletilmiş bir dil kodu kullandıklarını, ençok alt sınıfa mensup annelerinse genelde sinirli, bir dil stili kullandıklarını ortaya koymuştur. (Akt. Wifred, 1993: 16)

Bloom okul öğrenmelerinin temelini oluşturan ana dilini kullanma, yetişkinlerden öğrenme gücü, başarıma güdüsü, iyi çalışma alışkanlıkları ve dikkat gibi niteliklerin özellikle 2-10 yaşlar arasındaki gelişiminin önemli bir kısmının okul ortamında gerçekleştiğini belirtmiştir. Aileler bu amaçlara hizmet derecesi bakımından önemli ayrılıklar gösterebilir de, bunlardan bazılarının anılan nitelikleri kazandırmada olağanüstü bir başarı sağlayabilmekte oldukları görülmektedir. (Bloom, 1995: 2) Wlute (1982) yüksek ev atmosferiyle başarı arasındaki ilişkiye dikkat çekmektedir. Walberg ve Tsori evde bulunan okuma yazma materyallerinin çocuğun okul başarısıyla ilişkili olduğu bulmuşlardır. (Akt. Scarbaroguh ve Dobrich 1994: 249)

Okulda öğrenmeyle ilgili olarak; Coleman (1966), Plowden Keeses (1973) ve Purves (1973) tarafından yapılmış olan geniş kapsamlı ulusal ve uluslararası araştırmaların bazılarında, büyük çapta aile içinde gelişmekte olan bu niteliklerin etkilerini gösteren kanıtlar bulunmaktadır. Bu araştırmalardan anlaşıldığına göre, özellikle dil yeteneği için doğru olmak üzere, gelişmiş ülke çocuklarının okul başarılarında görülen değişkenliğin önemli bir kısmı, bu nitelikleri geliştirme bakımından aile ortamları arasındaki farklara bağlanabilmektedir. (Bloom, 1995: 2)

Çocukların okumayı öğrenmesi için seslere karşı duyarlı olması, alfabetik ilkeyi anlaması, söz dizimi becerilerini kullanmaları, okuma ile kendi deneyimleri arasında ilgi kurmaları gerekir. Okumayı öğrenme çocukların resmen okula başlamasından çok önce başlar. Okuma deneyimleri doğumdan itibaren desteklenen çocuklar sözcük bilgisinin geliştirilmesi, okumanın hedeflerini anlama, yazı ve okuma kavramları bilincini gelişimini daha erken geliştirirler. Bunun aksine yoksulluk içinde büyümüş çocuklar, dil yeterliliği sınırlı olanlar, anne-babanın okuma düzeylerinin düşük olduğu evlerden gelenler ile konuşma, dil ve işitme özürü

olanlar okuma kusurunun artan riski altındadırlar. Bununla birlikte ana dilinin güçlü olmasına ve zeka düzeyinin ortalamanın üstünde olan çocuklarda da okuma güçlüğü görülmüştür. (Lyon 1998: 16)

Miller annelerden çocuklarına basit bir yap bozu nasıl birleştireceklerini öğretmelerini istemek yoluyla annelere özgü öğretme tarzını değerlendirmiştir. Anneye özgü öğretme tarzının, genel olarak hem okumaya hazır olma hem de birinci sayfadaki okuma başarısı ile ilişkili olduğunu bulmuştur. Orta sınıfa mensup annelerin aşağı sınıfa mensup annelerle karşılaştırıldığında öğretmenlikleri iş için daha özel bilgiler vermedikleri gözlenmiştir. (Wifred, 1993: 17)

Kültürel yoksulluğun nedenlerini bulmak için yaptığı araştırmada Bernstein 2 çeşit aile kontrol sistemi tanımlamıştır. Bunlar:

1- Kişi yönelimli (oriented) kontrol sistemi: Orta sınıfa mensup ebeveynlerin kullandığı sistemdir. Bu tür bir ailede çocuğa aile kuralları konusunda nedenler anlatılmakta ve bu kurallar bir takım öğretici, eğitsel mesajlarla söylenmektedir.

2- Statü yönelimli kontrol sistemi: Alt sınıfa mensup ebeveynlerin kullandığı bir sistemdir. Bu tür sistemde çocuğun aile kurallarına pasif bir biçimde uyması beklenmektedir. Bu kurallar çocuğa emir ya da talepler yoluyla aktarılmaktadır.

Bernstein, ebeveynlerin kişi yönelimli kontrol sistemini kullanmalarıyla çocuğun iyi düzeyde akademik başarı edinimi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. (Akt. Wifred: 1983: 15-17)

Okuma yazmanın gelişiminde ev ortamının etkilerini araştıran Shapiro ve Doiron 4 ana konuya dikkat çekmişlerdir: 1- Ana dilin gelişimi: Çocuk ana dilinin gelişiminde alıcıdır. Çevresindeki dünyayı anlamak için doğal bir çaba içinde çaba harcar. Çocuğa okunacak resimli kitaplar okumanın sağlanmasında ana iskeleti oluşturur. Çocuğa soru sorması ve tekrarlarda bulunması yoluyla cesaretlendirmek, anadilin gelişiminde önemli rol oynar. 2- Ev çevresi: Güvenli ve riskten uzak olması nedeniyle dil gelişiminde zengin bir ortam sağlar. Yaşanan deneyimler çocuğun başarısını artırır. 3- Evdeki okuma yazma faaliyetleri: Okula başlayacak çocuk için büyük avantaj sağlar. 4- Okuma - yazma becerisinin gelişiminde ona sağlanan materyaller: Kalem, kitap ve diğer kaynaklar çocuğa kolaylık sağlar.

El becerilerini geliştirecek faaliyetler, çocuğa kitaplar hediye edilmesi, kütüphaneye götürülmesi ona cesaret verir. 5- Dilin analizi: Dilin inşaa edilmesinde uyaklı kelimelerin, alfabenin, hikayelerin, fablların ve şiirlerin önemli katkısı vardır. Bu konularda konuşmak dilin kompleks yapısı hakkında çocuğun bilgi sahibi olmasını sağlar. 6- Anlatım: Hikayesel anlatımlar çocuğun her zaman ilgisini çeker. (Saphiro ve Doiron, 1987: 263-265)

1.2.4.2- Anaokulu Ortamı

Anaokulu ortamı, çocuğa aile dışında planlı, denetimli bir eğitim olanağı sağlar. Dil, motor, sosyal ve duygusal yeteneklerinin gelişiminde pek çok yararının olduğunu söylemek mümkündür. İyi planlanmış bir anaokulunda çocukların bütün gelişim alanlarına hitap edecek yeterli malzeme, ortam ve eğitimciler bulunur. (Jersild: 1979) Ev ile ilkokul arasında bir köprü teşkil eden anaokulu ortamı, okuma öncesi dönemde, okula hazırlanmada çocuğa pek çok olanaklar sağlar. (Carver, 1986: 256)

Anaokulu çağında pek çok çocuk okumayı öğrenir. Okumaya başlamada akla gelen temel düşünce sadece sesli harflerin birleştirilmesi, kelimeleri tanıma, heceleri analiz etmedir. Oysa okuma adımları ve yetenekleri anaokulu ortamında oluşur. Resimleri, farklı şekil ve büyüklükteki objeleri tanıma, hikaye anlatma kavramları (altında, üstünde gibi) tanıma okuma sürecinin parçalarıdır. 5 yaşındaki çocuğa soldan sağa doğru yazılacağı öğretilir. Çocuğun başaramama riski olmadan deneyimler kazanmaya ihtiyacı vardır. F ve E'nin benzer olduğunu keşfetmeye, semboller hakkında karar vermek için zamana ihtiyacı vardır. İyi bir anaokulu programında keşfetmek, dinlemek, konuşmak, yapısallaştırmak gibi tanımlar olmalıdır. (Ballenger, 1983: 186)

Çelebi, günlük etkinliklerin çocuğun bütün gelişim alanlarındaki koordinasyonu sağladığını, dolayısıyla okuma ve yazma eğitimine başlamasında bir adım olacağını belirtmiştir. (Çelebi , 1979 : 89)

Mecca anaokulundaki çocukların ortaklaşa problem çözme, beraber oynama, iş yapma, kişisel konuşmalar yapma, sosyal ilişkiler kurma, öğrenimde empati ile düşünme anlama ve yazma çalışmalarının önemini belirtmiştir.(Mecca, 1996: 96) Hymes'e göre iyi bir anaokulu programı çocukları ilkokulun 1. sınıfına hazırlar.

Aileler çocukların iyi eğitim almasını isterler. Okumaya hazırlık çalışmalarında 1. sınıfa hazırlanmadan anaokulundaki çalışmalar asla basit değildir. (Hymes, 1977: 15-16)

Çocuk yuvasındaki bazı okuma deneyimleri okuma olgunluğunu geliştirirken bazıları da çocuk yuvasındaki okuma eğitimini fiili olarak başlatırlar. Bu durum bazı okul yöneticilerinin ve çocuk yuvası öğretmenlerinin çocuk yuvasında resmi okuma eğitimine başlamalarına yol açmıştır. Brezinski Denver'daki çocuk yuvalarında bazı deneysel gruplarda kullanılmak üzere resmi olmayan bir okuma programı hazırlamıştır. Brezinski bu araştırmanın çoğunu çocuk yuvasındaki resmi olmayan bir okuma programının çocukların okumayı öğrenmede nasıl etkili olacağını belirlemek için yapmıştır. Resmi olmayan bu okuma programı sessiz harflerin ve sözel ifadenin kullanımını vurgulamaktadır. Mc Kee ve Harrison'a göre çocuklara sessiz harfleri ve sözel ifadeyi öğreten böyle resmi olmayan bir programı daha çocuk yuvasında iken verildiği takdirde çocukları okuma eğitiminde avantajlı olacaklardır. Ancak bu Denver araştırmasına göre resmi okuma eğitimi olgunlaşmamış, kültürel açıdan dezavantajlı ve yavaş öğrenen çocuklar için, özellikle de buna hazır olmayan çocuklar için kötü sonuçlar doğurabilir. Çocuklar eğer hazırsa, çocuk yuvasındaki bazı okuma programları engellenmemelidir. Çocuk istiyorsa ve buna hazırsa öğretmen tarafından resmi olmayan bir yolla okumayı öğrenmesine yardım edilmelidir. (Wifred, 1998: 37)

Ev ve okul arasındaki boşluk oldukça fazladır. Bu pek çok çocuğun yeni öğrenme yeteneklerini geliştirmesine engel olur. Okul çocuğun evde öğrendiklerini onaylamalıdır. Bu, evdeki okuma-yazma ortamı ile okuldaki okuma-yazma ortamında köprü oluşturur. Bu nedenle anaokulu ve ilkokul birinci sınıfta ev çevresini yansıtacak yaratıcı sınıflara ihtiyaç vardır. (Shapiro ve Doiron, 1987: 263-264)

Çocuğun ev ve okuldaki yaşantıları arasında ihtiyaç duyacağı bazı ortam ve deneyimleri şu şekilde açıklamak mümkün olabilir:

- Çocuklar dille sosyalleşir. Eğer çocuğun dili yeterli ise akranları ve öğretmenleriyle yeterince iletişim kurabilir.

- Çocuk okula iyi bir dille başlarsa, anadilini yazmada daha iyi ifade edebilecektir.
- Çocuklar dilin yapısı hakkında bilgi sahibi iseler, dilin doğal yapısı için daha fazla dil deneyimi yaşamak isterler.
- Çocuklar okula okuma-yazmayı bilerek başlarsa projeler yaratır ve geliştirirler.
- Çocuklar yaparak öğrenirler. Okuma-yazmaya hazırlık için fırsatlara ihtiyaç duyarlar.
- Çocukların yazma çalışmalarına ihtiyaçları vardır.
- Çocuklar ailelerinin okur-yazarlığından etkilenirler.
- Kendiliğinden öğrenme şansı verilen çocukların üstün yetenekleri ortaya çıkar.
- Risk altındaki çocuklar başarısız olur. (Shaphiro ve Doiron, 1987: 265-269)

1.2- Çocuğun Gelişiminde Ailenin Rolü

Toplumların gelişmesinde ilk ve çok önemli adım olan çocuk yetiştirme konusu uzun zamandır insanların ilgisini çekmiş ve bu konuda çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Günümüzde hala devam eden bu araştırmalara göre çocuğun yetişmesindeki en önemli etken ailedir.

Çocukların sosyal ve duygusal gelişiminde anne ve babaların doğrudan doğruya etkili oldukları görülür. Anne ve babalar çocuklar için en büyük uyarı kaynaklarıdır ve çocukların taklit edebilecekleri ilk modellerdir. Çocuklar hayatla başa çıkma yollarını ailede öğrenirler. Ailenin durumu ve tutumu çocuğun ruh sağlığının gelişmesinde çok etkilidir. (Ekşi, 1990: 15) Çocuğun çoğu davranışı ana-baba davranışının doğrudan doğruya sonucudur. Ana-baba ve aile çocuğun dünyasının çekirdeğidir. İletişim evdeki ilişkiyi ve buna bağlı olarak da dünyadaki olayları belirleyen tek faktördür. (Jeffries, 1986: 142-143)

Ailenin çocuk üzerindeki etkileri daha çocuk anne karnındayken başlar. Ailenin çocuğun doğumuna karşı isteksiz olması ya da annenin bebeğin gelişimine duygusal anlamda tepkilerinin yoğunluğu, kızgınlığı, fiziksel ve ruhsal yorgunluğu umutsuzluğu, bilinçli ya da bilinçsiz düzeyde anne adayını etkiler. Anne-baba tutumunun çocuğun gelişimi üzerindeki etkilerini ölçebilmek zor ve eleştiriye açıktır. Bu gelişimi etkileyen pek çok etken vardır. Çocukların gerek yaşlıları gerekse aile bireyleriyle iyi ilişkiler kurabilmesi için çocuğun gelişiminde en önemli rolü olan anne - babanın çocuğuna en iyi imkanları yaratması, çocuğun eğitimine etkin olarak katılabilmesi gelişimini destekleyici ortam yaratması gerekmektedir. Ana-babaların görevi çocuklarına bilgi sağlamayı ve beceri kazandırmayı öğretmektir. Öğretmek, geniş anlamda konuşma dilini, motor beceri kazanmasını, günlük yaşantıda karşılaştığı problemlerle başa çıkma yollarını, kendini kontrol etmesini, toplumsal ve fiziksel çevre hakkında bilgi edinmesini, moral ve geleneksel değerleri kazanmasını öğretmek anlamına gelir. (Ekşi, 1990: 44, Ersoy ve Şahin: 1999: 61)

Ailenin çocuğun üzerindeki etkilerini araştıran kuramcılar bu konuda değişik fikirler ileri sürmüşlerdir.

Adler, insanın toplumsal bir varlık olduğunu ve bunun geliştirilmesi gerektiğini belirtir. Doğuştan gelen yetersizlik ve güçsüzlük duygusu ancak ailenin yardımıyla giderilebilir. (Calvin ve Gardner, 1985: 145)

Fromm'a göre bir toplumun varlığını sürdürebilmesi için çocuğun karakterinin de toplumun ihtiyaçlarına uyacak bir biçimde geliştirilmesi zorunludur. Ana-babanın bu görevi üstlenmesi gerekir. (Geçtan, 1996: 314)

Steiner, çocuğun ilk 7 yılını kendini çok kapsamlı bir duyu organı olarak, çevresindeki gelişmeleri adeta bir sünger gibi emerek geçirdiğini belirtmektedir. Bu emilim sadece dış dünyayla ilgili değildir. Kalıtımla gelen özellikleri iç dünyasına iletmeye devam eder. İlk 7 yıl dahasonraki yılların sağlıklı ya da hasta olmasını etkiler. (Reinsmith: 1989)

Jung'a göre yaşamın ilk yıllarında, çocuğun ayrı bir kimliği yoktur ve psişesi de ana-babanın psişelerinin yansımasından oluşur. (Geçtan 1996: 192)

Anne-baba ve çocuk arasındaki tüm küçük etkileşimlerin duygusal bir alt

yazısı vardır. Bu mesajların yıllar içinde tekrarlanması sürecinde çocuklar duygusal tavır ve yeteneklerinin özünü oluştururlar. Anne-baba ve çocuk arasındaki tavırlar çocuğun hayatının herhangi bir alanında yaptığı şeyleri iyi ya da kötü etkileyecektir. (Goleman 1998: 247)

Sullivan okula başlama dönemi ikinci çocukluk olarak tanımlar. Ona göre çocuk bu dönemde toplumsallaşmayı öğrenir. (Geçtan, 1996: 282)

1.2.1 - Ana Baba Tutumları

Çocukların ana-babayı algılayışları ana-babanın belli eylem ve tutumlarını tek tek görmelerine dayanır. Çocukların ana-babalarına verdikleri biçim büyüdüğünde aklında yer edecek ana-baba görüntülerinin temelini teşkil eder ve insanları görüşünü etkiler. (Jersild, 1979: 243-245)

Çocuk özellikle okul öncesi dönemde anne ve babasından çok etkilenir. Anne-babanın çocukla, birbirleriyle ve kardeşleriyle olan ilişkilerini çocuk zamanla özümser. Çocuk okul çağına geldiğinde o zamana kadar evde kazandığı eğitim sıranacaktır. (Yörükoğlu, 1979: 55-56)

Her çocuk okula başladığında belli bir heyecan ya da rahatsızlık duyar. Çocuğun okula uyum sağlamasında anne baba tutumlarının önemli etkisi vardır. Ailenin okula karşı tutumu çocuğa yansır. Ailenin ekonomik durumu ve eğitim seviyesi çocuğun okula uyum sağlaması ve başarılı olmasında önemli faktörler arasındadır. Anne-babanın çocuktan kapasitesi dışında isteklerde bulunması ve yönlendirmeye çalışması çocuğa olumsuz yönde yansır. (Demiral, 1996: 45-46) Ebeveynler stress içindeyse çocuk zarar görür ve okul başarısında düşük performans gösterir. Çocuğun sosyal ve duygusal gelişiminde aile birinci derecede önemlidir ve bunu okul izler. Çocuğun zamanından önce öğrenmeye zorlanması, çocuğun okula ve öğrenmeye karşı tutumunda olumsuzluklar yaşamasına neden olur. (Isenberg, 1987: 342) Evdeki yaşam biçimi ve disiplin yöntemleri çok önemlidir. (Whirter ve Acar 1984: 91)

Yörükoğlu, bir toplumun yaşam biçiminin, o toplumdaki çocuk yetiştirme anlayışını ve yöntemlerini belirlediğini ifade etmiştir (Yörükoğlu 1979: 132). Couldwell (1964) araştırmasında çocuğa nasıl bakıldığı, nasıl davranıldığı, anne-

nin yaklaşımının, kullanılan yöntemlere göre daha önemli olduğunu belirtmiştir. (Rutter, 1985: 65)

Goleman, ebeveyn tarafından çocuğun ihtiyaçlarının yeterince karşılanması, ihmal ya da kötü muamele görmesi sonucunda çocuğun duygusal açıdan zedeleneceğini ve hayatı boyunca kalacak izler taşıyacağını belirtmiştir. (Goleman, 1998: 284)

Ana baba tutumunun çocukların gelişimindeki etkileri açısından üzerinde çok durulan araştırmalardan biri Parker tarafından yapılmıştır. Parker, çocuklukta aşırı koruyuculuk ile yetişkin yaşamdaki psikiyatrik bozukluk arası ilişkiyi sistematik olarak araştırmıştır. Parker'in bu araştırması aşırı denetim veya sınırlamadan çok, sevgi ve ilgi azlığının ruhsal sorunlara yol açtığı, aşırı denetim ve baskının sevgi azlığı ile birlikte bulunduğu zaman çocukları olumsuz etkilediğini göstermiştir. Sevgi azlığı çocuğun kendine saygı duygusunun gelişimini bozar, aşırı sınırlama ise çocuğun bağımsızlık ve toplumsal yeterlilik duygularını engeller. (Ekşi, 1990: 45)

Bu görüşler ışığında çeşitli araştırmacılar ana-baba tutumların değişik şekillerde gruplandırmışlardır: Ekşi, ana-baba tutumlarını aşırı koruyucu, denetleyici, otoriter ve hoşgörülü tutum olarak gruplandırırken, (Ekşi 1990: 46-51) Kuzgun, otoriter, hoşgörülü ve otoriteye dönük olarak gruplandırmıştır. (Kuzgun 1972: 17) Fişek, güven verici, cezacı, izinci ve karışık tutum (Fişek 1980: 38) Baumrind de otoriter, hoşgörülü ve otoriteye dönük olarak gruplandırmıştır. (Akt. Demiriz, 1997: 11)

Whirter, çocuk yetiştirme biçimlerine göre ana babaları şu şekilde gruplandırmıştır:

- 1- Etkili-düzenli ana-babalar
- 2- Demokratik ana-babalar
- 3- Katı kontrollü ana-babalar
- 4- İhmalkar ana-babalar

6- Hoşgörülü ana-babalar

7- Otoriter-saldırgan-nörotik ana-babalar

8- Kaygılı, nörotik ana-babalar (Whirter ve Acar, 1984: 98)

Baldwin de ana baba tutum ve davranışlarını reddeden, kabul eden ve kayıtsız aile olarak gruplandırmıştır. (Alpsan, 1979: 55)

Bu görüşler doğrultusunda ana-baba tutumlarını aşağıdaki şekilde gruplandırmak mümkündür:

1- Demokratik, güven verici tutum

2- Otoriter tutum

3- Aşırı hoşgörülü tutum

4- Karışık, tutarsız tutum.

1.2.1.1- Demokratik Tutum

Demokratik tutuma sahip ailelerde çocuğa davranışın temelinde sevgi ve bağımsızlık bulunmaktadır. Bu tip ailelerde ana - baba çocuğa söz hakkı tanır, kararlarına saygı duyar, onunla işbirliği içine girer. (Arı, Bayhan ve Artan 1994: 24)

Demokratik tutum çocuğun kendine özgü davranışlarını pekiştirici, bağımsızlığını destekleyici, ancak denetim içeren en iyi aile tutumudur. Böyle ailelerde yetişen çocuklar yeterli, öz saygısı yüksek, yardımsever, arkadaş canlısı ve diğer insanların gereksinimlerine duyarlıdır. Demokratik hiç bir zaman herşeye izin veren aile tutumu değildir. (Başaran 1998: 42-43) Altuğ ve Özkan da demokratik tutuma sahip ana babanın çocuğun sağlıklı uyumuna değer verdiğini yaşına göre kardeşiyle ilgili bazı kararlar almaya çocuklarını teşvik ettiklerini, önemli konularda alınan kararların nedenlerini çocuklarıyla tartışıp, onun görüşlerine değer verdiklerini belirtmektedir. (Altuğ ve Özkan 1998: 65)

1.2.1.2- Otoriter Tutum

Çocuk otoriter tutumda sürekli bir denetim altındadır. En küçük yaramazlıkları, yanlışları gözden kaçmaz. Ana baba sözünden çıkmamalı, tartışmamalı, hiç karşı gelmemelidir. Eğitiminde ceza ön plandadır ve suçla orantısızdır. Çocuk ceza ile yola getirilmelidir. Sürekli ders çalışması hep iyi notlar alması beklenmektedir. (Montessori 1992)

Lafore (Jersild 1979: 253) otoriter tutum içindeki ana-babaların çocuklarından kesinlikle boyun eğmelerini istediğini belirtmektedir. (Jersild 1979: 253)

Fişek (1998: 38), bu tutum içindeki ana-babaların sert bir disiplin uyguladığını, anne-babanın her tartışmadan baskın çıktığını belirtmektedir. Ayrıca bu tavırla yetiştirilen çocuğun ya sessiz küskün ya da isyankar, saldırgan ve korku dolu olduğunu, verilen sorumlulukları yerine getirdiğini ancak otokontrolünün gelişmediğini ifade etmektedir. Whirter de bu tip ana - babaların çocuklarıyla iletişimde genellikle sert, soğuk ve bazen de keskin tavırlarıyla pek çok kurallara uymaları karşısında çocuklarını zorladıklarını belirtmektedir. Çocuklar bu kurallara uymadıkları takdirde de öfke bağırma ve fiziksel cezayla kurallara uymalarını sağlamaya çalışırlar. (Whirter ve Acar, 1984: 98)

Otoriter ana-babalık etme, çocuklarla tartışmadan, anlaşmadan, onların isteklerini hiçbir şekilde kabul etmeksizin ana babalar tarafından kararlaştırılan kural ve emirlerin çok sıkı uygulanmasıdır. (Ekşi, 1950, 50)

Otoriter aileler, çocuğun davranışını sıkı denetim yoluyla şekillendirmeye çalışmaktadırlar. Böyle ailelerde yetişen çocuklar, zihinsel ve sosyal açıdan yetersizdirler. Genellikle olumsuz kişilik sergileyen bu tip çocukların akran ilişkileri de zayıftır. İlerleyen yıllarda ana babadan bağımsız, özerk bir kişilik geliştirmede çok zorlanmaktadır. (Bayraktar 1998: 42-43)

1.2.1.3- Aşırı Hoşgörülü Tutum

Bu tip ailelerde disiplin yok denecek kadar azdır. "Çocuktur yapar" denilerek en olumsuz davranışlar bile hoş görülmektedir. Çocuk bile bile kırıp dökse de ana-babadan tepki görmemektedirler. Bu tip ana babalar hoşgörü ile boşvermeyi birbirine karıştırmaktadırlar. Bu tutumla çocuk bencil ve şımarık olur. (Montessori 1992) Bu tip ana babaların çocuklarını şımarttıkları görülmektedir. Evde çocuğun merkez alındığı bir atmosfer bulunmaktadır. (Whirter ve Acar 1984: 99)

Adler, şımartılmış çocuk kavramı üzerinde durmuştur. Bu çocuklar yaşamının ilk günlerinde her türlü ihtiyacının karşılanacağı beklentisini geliştirmekte ve isteklerinin buyruk niteliği taşıdığına inanmaktadırlar. Adler suç işleyen insanların çoğunun, çocukluklarında şımartılmış kişiler olduğuna dikkati çekmektedir. Toplumun vermediği hakları, kendilerine tanımaya kalkışmaktadırlar. Ana-babalarından gördükleri hayranlık sonucu kendilerini büyük görmektedirler. (Geçtan 1996: 134)

1.2.1.4- Karışık ve Tutarsız Tutum

Bu disiplin anlayışı aşırı hoşgörülü tutum ile sert cezalandırma arasında gidip gelmektedir. Anne babaları bu tutarsızlığı çocuğa yansıyabilir. (Gander ve Gardiner; 1993; 284) Çocuk da aynı şekilde nerede ne zaman ne yapacağını bilemeyebilir. Bu kez çocuk "ne zaman ne yaparsan cezadan kurtulabilirim" sorusuna kafa yormaya başlar. Anne babanın birbirine uymayan eğitim anlayışı çocukta çatışmalara, neden olabilmektedir. (Montessori, 1992: 233)

Lafare'un "kararsızlar diye adlandırdığı bu tutum içindeki ana babalar tutumlarını çocuğun durumuna göre değiştiren ana babalardır. Bunları belirli davranışları yoktur. Her durumda yeni tavır takınırlar. Durum iyiye sorun olmaz. Durum kötüye ne yapmaları gerektiğini bilemezler (Akt. Jersild 1979: 253) Disiplinin ve öğrenmenin sağlanmasında yeni geldiğinde ödül ve cezaya başvurulabilir. (Buz 1987: 11) Ana-babalar çocuklarını yetiştirirken istedik davranışı sağlamak ya da gelitirmek amacıyla ödül, istenmedik davranışı yok etmek amacıyla ceza yöntemini kullanırlar (Whirter ve Acar 1984: 175)

1.3- Konu İle İlgili Araştırmalar

Bu bölümde okul olgunluğu ile aile tutumlarına yönelik yapılan araştırmalardan bazıları yer almaktadır.

Evans ve Carr, anasınıfında farklı yaklaşımlarla okumaya başlayan iki grubu okuma yeteneği, bilişsel yetenekler ve öğrenme aktiviteleri arasındaki ilişki açısından incelenmişlerdir. Bir sınıfta en az 8 çocuk olmak üzere, her bir çocuk iki kez sabah, iki kez öğleden sonra gözlemlenmiştir. Çocuklar anaokulundan ilkokul 2. sınıfa kadar olan yaş grubu içindedirler. Gözlemlerde kavrama yeteği, dil olgunluğu, sosyal yetenekler, okuma ve matematik başarılarının değerlendirildiği 50 örnek davranış saptanmıştır. Bir grupta (10 sınıf) geleneksel temel okuma yaklaşımı (teacher leader - work), diğer grupta (10 sınıf) özgür yaklaşım (idependent work) gözlenmiştir. Sonuçta özgür yaklaşımın uygulandığı grupta bilişsel gelişimle okuma becerisi arasında bir bağıntının olduğu, diğer grupta ise okuma ile bilişsel gelişim arasındaki ilişkinin daha az önemli olduğu saptanmıştır. Bir diğer sonuç da basılı materyallerle deneyim kazanan çocukların okuma beceresinin kolaylaştığı görülmüştür. (Evans ve Car, 1985: 327)

Yeni Zelanda'da kelime okumadaki bilişsel süreçlerin kullanımında bireysel farklılıkları açıklamak üzere 3 farklı çalışma yapılmıştır. Birinci çalışmada 7-8 yaşlarında 116 kız ve 89 erkek çocuğa Burt Word Reading Testi uygulanmıştır. bu testte çocukların benzer kelimeleri okuma durumları araştırılmıştır. Sonuçta, kızların oğlanlara göre daha az hatayla okudukları bulunmuştur. İkinci çalışmada 7 yaşında 87 çocuk düzenli kelimeleri tahmin edebilme durumları araştırılmıştır. Çocuklara önceden belirlenen iki set halinde 20'şer kelime verilmiştir. Çocuklar bunlardan düzenli gramer ve ses uyumu içinde olanları seçmişlerdir. Sonuçta erkek çocukları kızlara oranla daha başarılı olmuşlardır. Üçüncü çalışmada 6 yaşında 91'i erkek, 82'si kız olmak üzere 173 çocuk seçilmiştir. Önceden belirlenen 20 kelimenin alfabetik sıraya göre dizilmesi istenmiştir. Sonuçta kız ve erkek çocukları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. (Thompson 1987: 212)

Barney, Metropolitan Nashville'de rastgele seçilmiş 20 ilkokulda 112 ilkokul öğretmeni ve bu okullarda çocuğu olan 162 aileyle yaptığı çalışmada 41 madde içeren sorular sormuştur. Bu maddelerin 23'ü öğrencilerin yanlış davranışlarını, 18'i çözümlenmesi mümkün olan problemleri içermektedir. Sonuçlar ev, okul, toplum, öğrenci ve durum olmak üzere beş başlık altında toplanmıştır. Sonuçta öğrencinin yanlış davranışlar göstermesinde ev faktörünün önemi ortaya çıkmış, diğer faktörlerin algılanmasında herhangi bir farklılık görülmemiştir. (Barney 1982: 100)

Okumaya başlamada okuma becerisi az ve çok olan çocukların kelime tanıma gelişiminin incelendiği bir araştırmada, birinci, ikinci ve dördüncü sınıf çocuklarına "temel becerileri kavrama testi" (Comprehensive Test Of Basic Skills) uygulanmıştır. Her bir sınıftan yarısı kız yarısı erkek olmak üzere 8 başarılı 8 başarısız öğrenci saptanmıştır. Çocuklar 8 kategoride değerlendirilmişlerdir. Bunlar kelime sayısı, rakamlar, nesne isimleri, resimler, renk isimleri, renkli şekiller, soyut kelimeler, anlamsız (uydurma) kelimelerdir. Sonuçta erkek çocuklarının kızlara göre daha uzun kelimeleri okuyabildikleri görülmüştür. Bütün sınıflardaki çocuklar arasında yapılan değerlendirmeye göre yaşı önemli olmadığı, okuma becerisi daha çok olan çocukların kelimeleri tanıma gelişiminde daha üst düzeyde oldukları görülmüştür. (Ehri ve Vilce 1983: 3-18)

Çocukların yazı dili ile okuma arasındaki bilgilerini saptamak amacıyla yapılan bir çalışmada 20'si üç yaş, 23'ü dört yaş, 20'si beş yaş ve 18'i altı yaşlarında olmak üzere toplam 81 çouğa okuma kavramları ölçeği (concept about print), kelime okuma (word reading) grafik farkındalık (graphic awareness) ses duyarlılığı (phonemic awareness) testleri uygulanmıştır. Sonuçta 3 yaşındakilerin bazı harf ve kelimeleri ayırdedebildikleri, 4 yaşındakilerin bunlara ek olarak başlangıç seslerini ayırdedebildikleri, 5 ve 6 yaş grubunun da okuma yeteneklerini geliştirdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. (Lamax ve Mc Gee, 1987: 242-245)

Saracho, çocukların yazının farkına varmaları konusunda yaptığı çalışmada üç yaşındakilerin okumayı "gizemli bir faaliyet" olarak algıladıklarını, dört yaşın-

dakilerin okuma sürecini "kendilerine ne okunduğu ile bağdaştırdıklarını" beş yaşındakilerin okumayı "yazı ile bağdaştırdıklarını", altı yaşındakilerin "yazıdaki nüansların farkına vardıklarını", yedi yaşındakilerin "okumayı öğrenmek" olarak algıladıklarını ve sekiz yaşındakilerin okumayı "okumayı öğrenmek ve kitapları okumak" olarak algıladıklarını bulmuştur. (Saracho, 1985: 4)

Danimarka'da 235 okul öncesi çocukla 8 ay boyunca boylamasına yapılan çalışmada Danimarka'lı çocukların okul öncesi ve ilköğretimdeki fonolojik dikkatleri ölçülmüştür. 134 erkek ve 101 kız çocuğunun katıldığı araştırma 10 farklı anaokulundan seçilmiştir. Çalışma deneysel bir çalışmadır. Okul öncesi çocuklara okuma öncesi yetenek testi, harf bilgisi, dil bilgisi, kelime testi, fonolojik (sese karşı duyarlılık) test, okul çocuklarına metafonolojik geçiş testi, Raven's testi, matematik testi, okuma testi ve heceleme testi verilmiştir. Sonuçta fonolojik yeteneklerin okulöncesi dönemde de metalinguistik (dili aslına uygun kullanma) gelişebileceği ortaya çıkmıştır. (Lundberg, Frost, Petersen, 1988: 267-282)

Amerika'da iki yerel okulda 108 aileyle yapılan çalışmada çocukların okuma-yazma üzerindeki ailenin etkileri araştırılmıştır. Ailelere şu iki soru yöneltilmiştir: 1. Bazı çocuklar okulda diğerlerine göre niçin daha iyi okuma yazma öğrenmektedir? 2. Çocukların okulda daha iyi okuma yazma öğrenmesi için aileler yardım etmekte midir? Ailelerle okuma-yazma materyalleri, kaynakları ve evdeki iletişim hakkında konuşulmuştur. Ailelerden manyetik harfler, çocuk kitap ve magazin dergileri gibi 16 çeşit malzeme, çocuklar için okuma, okulda oyun, alfabe gibi 17 çeşit faaliyet ve yetişkinler için 8 çeşit kitap, dergi, kütüphane kartları gibi okuma-yazma araçlarını "az önemli", "önemli" ve "çok önemli" şeklinde değerlendirmeleri istenmişlerdir. Bu arada ailelerin okuma-yazma seviyeleri WRAT Testi (Wide Range Achievement Test) ile değerlendirilmiştir. Açık uçlu soruların analiz edilmesi sonucunda okur-yazarlık seviyesi düşük olan ailelerin 7-9 puan (düşük), okur-yazarlık seviyesi yüksek olan aileninse 18 puan (yüksek) aldıkları görülmüştür. Araştırmaya göre sonraki yıllarda ortaya çıkan okuma yazma başarısının nedeni okul öncesi dönemde, evde okuma-yazmaya verilen önemle açıklanabilir. Bütün aileler okul öncesi yıllarda okuma-yazma öğrenmenin başla-

dığı konusunda olumlu düşünce içindedirler. Buna rağmen ailenin okur-yazarlık seviyesi okuma yazmaya gösterdiği ilgi okur-yazarlık seviyesi yüksek olanlardan daha fazladır. Böylece düşük ve yüksek okur-yazarlık seviyesindeki aileler erken okur-yazarlık gelişiminde neyin önemli olduğunu gözetmek zorundadırlar. (Fitzgerald, Spiegel, Cunningham, 1991: 191)

Dickinson ve Taber tarafından yapılan bir araştırmada SHELL-K Testi (School - Home Early Language and Literacy Battery Kindergarten) ile 5 yaş çocuklarında okuma-yazma gelişimi test edilmiştir. SHEEL-K Testi Peabody Resim Kelime Testi ve Zeka Testini içermektedir. Sonuçlar çocuğun ev ve okul faktörlerine göre 5 yaşında okuma yeteneğinin geliştiğini göstermiştir. (Dickinson ve Taber, 1991: 30)

Mollet, "öğrenilen bir konunun çocuğun deneyimlerinin bir bölümü olmalı" düşüncesinden hareketle yaptığı çalışmada Waldorf metoduna göre 1991'de Los Angeles'teki bir ilkokulda 44 tane 9 yaş çocuğuyla yaptığı çalışmada resimli hikayelerle ve hayal gücünü kullanarak matematik öğretiminin oldukça kolay ve başarılı olduğu sonucunu bulmuştur. (Mollet 1991: 58)

Weller, Schnittjer ve Tuten tarafından ilkokul 1. sınıfa yeni başlayan öğrencilerle 3., 6., 9. ve 10. sınıflardaki öğrencilerin matematik ve okumadaki başarılarını değerlendirmek için çocuklara Metropolitan Olgunluk ve Temel Yetenek Testleri uygulanmış, yaş, zeka, sosyo-ekonomik statüye göre öğrencinin puanının değişebildiği görülmüştür. Her çocuğun akademik performansının tekrar edilen testlerle 10 yaşına doğru ortaya çıktığı görülmüştür. (Weller ve Tuten, 1992: 121)

Greenberger ve O'Neil 238 anne ve 116 babanın 3-4 yaşındaki çocuklarının davranışlarını hazırladıkları bir kontrol listesinde, 2 yıl boyunca işaretlemelerini sağlamışlardır. Çocukların baba ve öğretmeni anneye göre daha güçlü algıladıkları, annenin eğitim düzeyi düşükse ve tam gün çalışıyorsa uzun süreli problemler yaşandığını gözlemlemişlerdir. (Greenberger ve O'Neil 1992: 431)

2-6 yaş arası 60 Çin'li çocukla yapılan bir çalışmada, her bir çocukta kağıdın üzerine adını yazması ve kendi resmini çizmesi istenmiş, yaşla birlikte yazma ve çizme becerilerinde artış olduğu görülmüştür. (Chan ve Louie, 1992: 93)

Burts, Hart ve arkadaşlarının birinci sınıftaki akademik kazançlar ile anaokulu programlarındaki gelişimsel yaklaşımların incelediği araştırmaya 166 çocuk katılmıştır. Çocukların kendi cinsleri arasındaki rolleri, sosyo-ekonomik düzey, sınıf oyunlarında başarıları ile birinci sınıftaki okuma, dil, heceleme, matematik, bilim ve sosyal çalışmalar sınanmıştır. İlkokul birinci sınıftaki çocuklar anaokulundaki çocuklardan daha fazla aritmetik ortalamaya sahip olmuşlardır. Ayrıca kızların erkeklere göre daha fazla ortalamaya sahip oldukları görülmektedir. Yüksek SES (Social-Economic-State) düzeydeki çocuklar uygun olmayan sınıflarda okuma dışında bütün konularda yüksek ortalamaya sahip olurken, düşük SES düzeydeki çocukların averajının düşük olduğu görülmüştür. Ancak düşük SES düzeydeki çocukların uygun anaokulu sınıflarında yüksek ortalamaya sahip oldukları görülmüştür. (Burts, Hart ve Ark: 1993: 23)

Senechal ve Cornell'in 4-5 yaşında 160 çocukla yaptığı araştırmada, ebeveynlerin çocuklarla okuma deneyimlerini paylaşımlarının çocukların alıcı dili kazanmalarında önemli etkisinin olduğu görülmüştür. (Snechal ve Cornell, 1993: 363-367)

Smith 23 ilkokul 1. sınıf çocuklarına 5 bölümlü okuma-yazma eğitimi verdiği bir çalışmasından çalışmayı şu şekilde yürütmüştür.

1. Çözümleme: Her sabah yüksek sesle sessiz harflerden başlayarak şarkı söylemeye başlamış, daha sonra sesli harfleri ilave etmiştir. İki harfli sözcüklere ve daha sonra normal sözcüklere geçmiş ve sınıfta tablolar oluşturarak harflerin nasıl bir araya geldiğini açıklamıştır. Bunları tombala, sözcük oyunları, konsontasyon oyunları gibi oyunlar takip etmiştir. Her çocukla bireysel olarak ilgilenmiştir. Çocuklar öğrendikleri sözcükleri kağıtlara yazmışlardır.

2- Ortaklaşa okuma: Çocukların sevdiği hikayeleri büyük kağıtlara yazıp tahtaya asmış ve bütün kelimeleri tek tek okuyup tekrar ederek onlara tanıtmıştır. Çocuklar kısa sürede bütün hikayedeki sözcükleri öğrenmişlerdir.

3- Yazma zamanı: Tepegöz kullanarak yazma tekniklerini göstermiştir. 10 dakikalık mini derslerden sonra çocuklar yazma çalışması yapmışlardır.

4- Dengeli bir değerlendirme: Çocukların yarısı alfabedeki harflerin isimlerini ve seslerini fonetik olarak tanımışlardır. Her çocukla ilgili tuttuğu bir dosyada her çocuğun akıcılığı kavrayışı ve görüşleri hakkında notlar almıştır.

5- Müzik öğretimi tekniği: Tekrar etmek çok önemlidir. Tıpkı müzik öğretmek gibi sık sık tekrarlar yaptırmıştır. Sonuçta 23 çocuktan 18'i 2. sınıf veya daha üst seviyede, 3'ü 1. sınıf seviyesinde, sadece 2'si ilk okuma seviyesinde okumaya başlamışlardır. (Smith, 1998: 19-22)

Volling ve Belsky yaptıkları araştırmada anne-çocuk, baba-çocuk ve karşılıklı kardeş ilişkisini araştırmışlardır. Araştırma 2 çocuğu olan 30 aile üzerinde yapılmıştır. İki çocuktan ilk doğanlar 6, diğeri daha küçük yaştadır. İlk doğan çocuk 12-13 aylıkken anne-çocuk, baba-çocuk ilişkisi gözlenmiş, çocuk 3 yaşına geldiğinde yeniden değerlendirme yapılmıştır. Sonuçta kardeşler arasında kavga ve gerginliğin büyük oranda anne-bebek ilişkisinden kaynaklandığı tahmin edilmiştir. Diğer yandan kardeşler arasındaki sosyal iletişimdeki kolaylık ve şefkat duyguları babalıkla birleştirilmiştir. Ailelerin ilk doğan çocuklarıyla olan erken iletişim deneyimleri kardeşler arasında iletişimin kalitesini belirlemektedir. (Volling ve Belsky 1992: 1209)

Covell ve Miles ailenin kızgınlığını azaltmada çocuğun inandığı stratejileri ortaya koymak üzere bir çalışma yapmışlardır. Araştırmaya 2 çalışmadan oluşmuş 120 4-9 yaş ve 180 7-9 yaş arasında çocuk katılmıştır. Çocuklara ailenin kızgınlığını azaltma direkt müdahalenin daha etkili bir strateji olup olmadığıyla ilgili sorular sorulmuştur. Çocuklar tarafından küçük yaşlarda basit durumlar için direk müdahale stratejisi, yaş büyüdükçe daha karmaşık stratejiler önerilmiştir. 7-9 yaş çocukları arasında müdahale stratejileri açısından bir uyuma görülmemiştir. (Covell ve Miles, 1992: 381)

Çocukların akranlarıyla sosyal iletişimindeki yeterlilikleri konusunda yapılan araştırmada, çocukların akranlarıyla oyununa annenin müdahalesinin olumsuz etkileri ortaya çıkmıştır. 3 ve 5 yaşlarında çocuğu olan 76 anne ile yapılan çalışma sonucunda ailenin kendi içindeki algı, inanç ve bilgilerini, çocuklarının akranla-

ryla olan oyunlarına müdahaleleri sırasında ortaya koydukları görülmektedir. (Mize, Pelit, Brown 1995: 311)

Davidson ve Snow'un ER (early readers erken yaşta okuyanlar)'lerin kendi aileleri ve benzer ailelerden gelen PR (pre-reading okuma öncesi dönemde bulunanlar)leri karşılaştırdıkları çalışmada 12 anaokulu çocuğu 6 ER ve 6 PR ile aileleri bu çalışmanın konusunu oluşturmuştur. Çocukların uygun yaş, cinsiyet ve alıcılıkları karşılaştırılmıştır. Spache Diagnostic Reading Scala Wide Range Achievement Test (WRAT), (PPVT.) Peabody Picture vocabulary Test ve Metropolitan Readiness Test uygulanmıştır. ER'lerin 3. sınıf düzeyinde okudukları PR'lerin ise okumaya yeni başladıkları görülmüştür. Bütün aileler orta sınıfa mensuptur. Hepsinin en az 2 yıl ortaokulda eğitim gördükleri belirtilmektedir. Yapılan çalışmada ailelerin konuşmaları kayıt cihazı ile 36 ayrı kasede kaydedilmiş, ardından, kaydedilen konuşmalar metin haline getirilerek analiz edilmiştir. Konuşmalar 3 odak noktası oluşturmuştur. Bunlar: 1. Dilin karmaşıklığı, 2. Düzenli ve iyi konuşma 3. Konuşulan konu. Sonuçta Er'lerin ailelerinin PR'lerin ailelerine göre daha fazla zenginleştirilmiş dil çevresine sahip oldukları gözlenmiştir. (Davidson ve Snow, 1995: 5)

Okul olgunluğu ve aile tutumuyla ilgili olarak Türkiye'de yapılan araştırmalardan bazıları aşağıda sunulmaktadır.

Bozak'ın anksiyete ve okul başarısı arasındaki ilişkiye ait yaptığı çalışmada 524 ilk ve ortaokul öğrencisine C.A.T. (Çocuk anksiyete testi) uygulanmıştır. Sonuçta, anksiyete derecesinin, öğrencilerin okul başarısında etkili olduğu görülmüştür. (Bozak, 1982: 24-28)

Razon, annenin çalışmasının 9 yaş çocuğunun okul başarısı üzerindeki etkilerini görmek amacıyla yaptığı çalışmada 176 çocuğa aile tutumları testi ve çocuk anksiyete ölçeği uygulamıştır. Okul başarısında cinsiyet faktörünün etkili olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca erkeklerin kızlara göre daha disiplinsiz ve yaramaz olduğu ve erkek çocukların kızlara göre daha sık ceza daha sık ceza aldığı görülmektedir. (Rozan 1983: 78-79)

Berber sosyo ekonomik faktörlerin ve ana-baba tutumlarının okul başarısına etkisinin incelendiği araştırmasında 175 çocuğun okul başarısı incelenmiş ve anne

babaların eğitim seviyesi yükseldikçe çocuklarının okul başarılarının da yükseldiği görülmüştür. (Berber, 1990: 75)

Berber anne-babaların çocuğun okul başarısına yardım ve katkıları konusunda 1280 ilkokul 3. sınıf çocuğu üzerinde yaptığı araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Üniversite mezunu annelerin çocuklarını üst düzeyde, orta ve lise mezunu annelerin ise orta derecede başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. (Berber, 1993: 48)

Başer anasınıfı eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının karşılaştırılması konusunda 240 çocukla yaptığı araştırmada eğitim düzeyi yüksek anne-babaların erken yaşlarda çocuğun eğitim almasına önem verdikleri ortaya çıkmıştır. (Başer, 1996: 57-58)

Özcan ilkokul öğrencilerinin özgüvenleri akademik başarıları ve anne-baba tutumları arasındaki ilişkilerini incelediği araştırmada ilkokul 5. sınıfa devam eden 426 öğrenciyle çalışmıştır. Araştırmada WIFAM (çocuklarda öz kavramı ölçeği) ve PARI testlerini kullanmıştır. Sonuçta akademik başarının anne - baba tutumu ve cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermediği çocuk sayısına göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmıştır. Bu araştırma sonucu tek çocuklu ailelerde akademik başarının yüksek olduğunu göstermektedir. (Özcan, 1996: 138)

Ülkemizde çocuklarda fiziksel ve duygusal örselenmeyi saptamak amacıyla 4-12 yaşları arasında 16.100 çocukla yapılan araştırmada annelerle görüşme sırasında, çok sık fiziksel ceza uygulanan çocuklarda görülen duygusal sorunlar araştırılmıştır. Örselenme durumunun kızlarda, erkek çocuklarına göre daha fazla olduğu, yaşın büyümesiyle arttığı, çocuk sayısının artmasıyla arttığı ve anne-babanın eğitim seviyesi yükseldikçe azaldığı görülmüştür. (Bilir, Arı, Dönmez, Güneysu, 1986: 8-12)

Torun çocuk yuvasında kalan ve gecekondu bölgesinde ailesinin yanında yaşayan 9-10 yaş gruplarındaki çocukların aile bireylerini ve aile ilişkilerini algılamaları arasında fark olup olmadığını saptamak amacıyla yaptığı araştırmada 130 çocukla çalışmıştır. Araştırmada Aile Tutumları Testi uygulanmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre korunmaya muhtaç çocukların anne-baba rolünü üstlenebilecek yetişkinlere ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır. (Torun 1986: 78-81)

Hatunoğlu'nun yaptığı araştırmada otoriter tutuma sahip ailelerden gelen öğrencilerin saldırganlık eğilimlerinin %78,26, ilgisiz tutuma sahip ailelerden gelen öğrencilerin saldırganlık eğilimlerinin %63,64 ve demokratik tutuma sahip ailelerden gelen öğrencilerin saldırganlık eğilimlerinin % 52.77 olduğu ortaya çıkmıştır. (Hatunoğlu 1994: 62)

Hacettepe Üniversitesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bölümü öğretim elemanları denetiminde yapılan bir çalışmada farklı ana baba tutumlarının 4-11 yaş grubu çocuklarında görülen problem durumlarına etkisi araştırılmıştır. Bu araştırma Ankara'da Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Merkezinde ve buna bağlı bölgelerde 2642 anneye anket yöntemi uygulayarak yapılmıştır. Anket 3 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde aileye ait demografik bilgiler, ikinci bölümde Ana-Baba Tutum ölçeği ile ilgili sorular, üçüncü bölümde ise duygu ve alışkanlıkların saptanması ile ilgili sorular yer almaktadır. Veriler χ^2 istatistiksel analizi ile değerlendirilmiştir. Sonuçta annelerin eğitim düzeyleri yükseldikçe otoriter tutumda azalma, serbest ve demokratik tutumda artma gözlenmiştir.

Şingir anne ve babanın çocuğa uyguladığı ceza ile çocuğun anne ve babaya karşı sevgisi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında, 300 ilkokul 1. ve 2. sınıf öğrencisine fiziksel ceza ölçeği uygulanmıştır. Fiziksel ceza gören kız ve erkek çocuklar arasında anneye duyulan sevgi açısından fark olmadığı, babaya duyulan sevgi açısından fark olduğu, kızların ceza alsalar da almasalar da babalarını erkeklerle göre daha fazla sevdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. (Şingir 1996: 63)

Tercan'ın yaptığı bir araştırmada alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeydeki anne-babaların ilkokul çağındaki çocuklarını fiziksel yönden istismar ve ihmal etmeleri ile sosyoekonomik düzeyleri arasındaki ilişkileri saptamak amacıyla 317 ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencisiyle çalışmıştır. Öğrenciler araştırmacı tarafından hazırlanan görüşme formundaki soruları yanıtlamışlardır. Sonuçta alt - orta ve üst sosyo-ekonomik düzede ki çocuklarla çoğu durumda en çok annelerin, ancak babaların da onlarla yeterince ilgilendiği saptanmıştır. Ayrıca çocukları en çok annelerin dövdüğü, döverken engelleyen birinin olduğunu, çocuğun bir başkası tarafından dövüldüğü durumda, genellikle engelleyenin anne olduğu sonucu ortaya çık-

mıştır. Ayrıca bu araştırmaya göre çocuklar en çok söz dinlemedikleri çin dövülme-
mektedirler. (Tercan 1995: 136-137)

Tokol okulöncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen 3-6 yaş çocuklarının gelişim özellikleri ve annesinin tutumlarının karşılaştırılması konusunda yaptığı araştırmada İstanbul'da 138 çocuğa ve ailelerine Ankara Gelişim Tarama Envanteri (AGTE) ile çocuk yetiştirme tutumu ölçeği (PARI) uygulamıştır. Sonuçta anne-babaların eğitim düzeyi yükseldikçe çocuklarını okul öncesi eğitim kurumlarına gönderme olasılıklarının arttığı, lego puzzle, alıştırma ve masal kitapları olan çocukların, olmayanlara göre dil ve motor gelişimlerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. (Tokol, 1996: 207-213)

Karagöller anaokulu eğitimi almış ve almamış 1144 ilköğrencisinin cinsiyet ve sınıflarına göre okul başarı düzeyleri ile özsaygı düzeyleri incelenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre anaokulu eğitimi almış ilköğrencilerinin okul başarı düzeyleri bu eğitimi almamış olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Cinsiyet ve sınıfları farklı anaokulu eğitimi almış olan ilköğrencilerinin okul başarı düzeyleri bu eğitimi almamış olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Genel olarak özsaygı düzeyleri, bu eğitimi almamış olanlardan daha yüksek bulunmuştur. Sınıflar açısından, anaokulu eğitimi almış ilköğrencileri ikinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin özsaygı düzeyleri, bu eğitimi almamış olanlardan daha yüksek bulunmuştur. (Karagöller 1995: 37)

Türkiye'de erken çocukluk eğitimine yeni yaklaşımlar getirmek, çocuğun bakım ve eğitimine üstlenen kişileri çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda aydınlatmak ve bilgi aktarmak amacıyla 1982-1986 yılları arasında Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyelerinden oluşan bir ekiple Erken Destek Projesi gerçekleştirilmiştir. Bu proje yetersiz çevrede yetişen çocuğun gelişiminin geri kaldığını gösteren bulgulardan yola çıkarak erken yaşta çocuğa destek sağlanan etkilerini inceledi. Bu amaçla İstanbul'da düşük sosyo-ekonomik düzeyli 5 semtte 3-5 yaş çocuklarına eğitim veren 6 gündüz bakımevi örnekler olarak seçilmiştir. Projenin ilk yılında anneler ve çocuklarıyla mülakat, gözlem ve test sonuçlarına dayanan durum saplayıcı bilgiler toplanmıştır. Projenin 2. ve 3. yılında annelerin bir kısmına eği-

tim verilmiş, dördüncü yılında ise annelere ve çocuklara tekrar test, mülakat ve gözlem uygulanmıştır. 4 yıl süren bu çalışmanın kısa vadedeki etkileri eğitim alan annelerin eğitim almayanlara oranla olumlu gelişmeler gösterdiği kaydedilmiştir. aynı araştırmanın 1991-1992 yılları arasında uzun vadedeki etkilerini görmek amacıyla yapılan takip çalışmasında da annelerin hem kendilerine hem de çocuklarına uzun vadede faydalı oldukları saptanmıştır. (Sucuka, Özkök, vardar 1997: 51)

Sosyo-Kültüren faktörler ile çocukların matematik yetenekleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yapılan çalışmada 402 6-8 yaş arası çocuğa erken Matematik Testi (Test of Early Mathematics Ability (TEMA) Uygulanmıştır. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile çocukların matematik yeteneklerine bakıldığında tüm gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bi farklılık elde edilmiştir. Matematik yeteneği puanlarına göre en yüksek ortalamayı üst ve ortanın üstü sosyo ekonomik düzeyden gelen ailelerin çocukları elde etmişlerdir. Anne - babanın eğitim düzeyi arttıkça, çocukların matematik yeteneği puanı artmaktadır. Ayrıca kardeş sayısının azalması ve kendine ait bir odasının olmasında matematik yeteneğinin artmasıyla doğrudan ilişkili bulunmuştur. (Oktay ve Güven, 1998: 619)

1.4- Araştırmanın Amacı

Okul yaşantısı insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğun alıştığı aile ortamından ayrılıp, farklı sosyal çevreye uyum sağlaması kolay değildir. Çocuk eğer fiziksel sosyal, duygusal ve zihinsel açıdan hazır değilse bu uyumun sağlanması zor olabilmektedir.

Çocuk hayatı boyunca çevresinde olup biten her şeyden etkilenmektedir. Bu etkiler olumlu veya olumsuz, gelecek yaşantısının yönünü belirlemektedir.

Ülkemizde ilkokula başlamada sadece yaş faktörü kriter olarak alınmakta, diğer etkiler gözönünde bulundurulmamaktadır. Çocuk her yönden fark olarak hazır olmadan okula başladığı takdirde başarısız olmaktadır. (Oktay: 1995)

Çocuk doğumundan itibaren içinde yaşadığı aile ortamından etkilenmektedir. Çocuğun ana babayı algılayışı, diğer insanları algılayışına temel oluturabilmertedir. Anna-baba çocuğun doğuştan getirdiği kişilik özelliklerinin dışında çocuğunu etkileyebilmektedir. Ancak ana-baba çocuğun doğuştan getirdiği kişilik özelliklerinin dışında çocuğu etliyebilmektedir. Ancak ana-baba tutumlarının çocuğun okul olgunluğu ile ilişkisi konusunda Türkiye’de yapılmış bir araştırma bu-

lanmamaktadır. İşte bu nedenle aile tutumlarının çocukların okul olgunluğu ile arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan bu araştırmanın konuya ışık tutacağı düşünülmektedir.

Ankara il merkezindeki resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş arasındaki çocukların okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişki aşağıdaki alt amaçlar doğrultusunda incelenmiştir.

- 1 - Çocukların okul olgunluğunda cinsiyetlerine göre fark var mıdır?
- 2 - Çocukların okul olgunluğunda kardeşi olup olmama durumuna göre fark var mıdır?
- 3 - Çocukların okul olgunluğunda annenin eğitim durumuna göre fark var mıdır?
- 4 - Çocukların okul olgunluğunda babanın eğitim durumuna göre fark var mıdır?
- 5 - Çocukların okul olgunluğunda ailenin gelir durumuna göre fark var mıdır?
- 6 - Çocukların okul olgunluğu ile aile tutumu arasında ilişki var mıdır?

1.5- Araştırmanın Önemi

Okula başlamak bir çocuğun hayatında çok büyük ve önemli bir yer tutmaktadır. Onun bu dönemde yaşadığı deneyimler, gelecekteki okul yaşantısını etkileyecektir.

Ülkemizde okula başlamada temel alınan kriter kronolojik yaştır. Oysa çocuğun okula başlamada etkilendiği pek çok faktör bulunmaktadır. Kronolojik yaş okula başlamada önemli olmakla birlikte, yeterli değildir. Çocuğun pek çok açıdan "hazır" duruma gelmesi, "olgunlaşması" gerekmektedir. Çocuğun sosyal ve duygusal uyumu, zeka kapasitesinin gelişimi, fiziksel becerileri kazanması gibi becerilere sahip olması okula uyumunu kolaylaştıracaktır.

Çocuğun belli bir olgunluğa erişmesinde kalıtım kadar önemli bir faktör de, ailenin çocuğa karşı olan tutumudur. Ebeveynin çocuğuyla olan iletişimi ve okula bakış açısı, çocuğun okula hazırlanmasında çok önemli bir yer tutmaktadır.

Pek çok ülkede çocuklara okula başlama aşamasında "olgunluk testleri" uygulanmaktadır. Okul ve okuma olgunluğuna erişmiş çocukların başarılı olmaları kaçınılmazdır.

Ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar yeterli değildir. Bu nedenle okul olgunluğuna aile tutumunun etkisinin incelendiği bu araştırma çocukların gelecekteki okul başarılarının değerlendirilmesinde yapılacak olan düzenlemelere de yardımcı olacağı düşünülmektedir.

1.6- Sayıtlar

- Örneklem evreni temsil etmektedir.

- Çocukların Metropolitan Olgunluk Testini ve Aile Tutumları Testini içtenlikle yanıtladığı varsayılmıştır.

1.7- Sınırlılıklar

1- Araştırma 5-6 yaş grubu çocuklarıyla sınırlıdır.

2- Ankara il merkezindeki resmi bankalara bağlı anaokullarına devam eden çocuklarla sınırlıdır.

3- Özürlü ve ikiz çocuklar dışındaki çocuklarla sınırlıdır.

2- YÖNTEM

Bu araştırma, betimsel bir araştırmadır. Ankara il merkezindeki resmi bankalara bağlı anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu, aile tutumu, cinsiyet, kardeş durumu ve anne-babanın eğitim durumuna göre araştırılmıştır.

2.1- Evren ve Örneklem

Evren

Araştırmanın evrenini Ankara il merkezindeki resmi bankalara bağlı anaokulları oluşturmuştur. Şekerbank Anaokulu 21, Halk Bankası Anaokulu 19, Kalkınma Bankası Anaokulu 22, Ziraat Bankası Anaokulu 78, Emlak Bankası Anaokulu 20 çocukla araştırmaya alınmıştır. Araştırmanın evreni Tablo 1’de gösterilmiştir.

**Tablo 1 Evreni Oluşturan Çocukların Devam Ettikleri
Anaokullara Göre Dağılımı**

Kurum Adı	Cinsiyet		5-6 Yaş Grubu Çocuk Sayısı
	Kız	Erkek	
Şekerbank Anaokulu	11	10	21
Halk Bankası Anaokulu	11	8	19
Kalkınma Bankası Anaokulu	12	10	22
Ziraat Bankası Anaokulu	32	46	78
Emlak Bankası Anaokulu	7	13	20
Toplam	73	87	160

**Tablo 2 Örnekleme Oluşturan Çocukların Devam Ettikleri
Anaokullarına Göre Dağılımı**

Kurum Adı	Cinsiyet		Toplam
	Kız	Erkek	
Şekerbank Anaokulu	11	10	21
Halk Bankası Anaokulu	11	8	19
Kalkınma Bankası Anaokulu	12	10	22
Ziraat Bankası Anaokulu	32	46	78
Emlak Bankası Anaokulu	6	4	10
Toplam	72	78	150

Emlak Bankası Anaokulu'ndaki çocuk sayısı uygulama yapıldığı sırada yarı yarıya düştüğü için değerlendirme 150 çocuk üzerinden yapılmıştır.

2.2- Veri Toplama Araçları

Okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırma-
da okul olgunluğunu ölçen metropolitan olgunluk testi ve aile tutumunu ölçen
Aile Tutumları Testi kullanılmıştır. Ayrıca çocukla ailesi hakkındaki değişken-
lerle ilgili bilgi toplamak amacıyla da "kişisel bilgi formu" geliştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları şunlardır:

tim verilmiş, dördüncü yılında ise annelere ve çocuklara tekrar test, mülakat ve gözlem uygulanmıştır. 4 yıl süren bu çalışmanın kısa vadedeki etkileri eğitim alan annelerin eğitim almayanlara oranla olumlu gelişmeler gösterdiği kaydedilmiştir. aynı araştırmanın 1991-1992 yılları arasında uzun vadedeki etkilerini görmek amacıyla yapılan takip çalışmasında da annelerin hem kendilerine hem de çocuklarına uzun vadede faydalı oldukları saptanmıştır. (Sucuka, Özkök, vardar 1997: 51)

Sosyo-Kültüren faktörler ile çocukların matematik yetenekleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yapılan çalışmada 402 6-8 yaş arası çocuğa erken Matematik Testi (Test of Early Mathematics Ability (TEMA) Uygulanmıştır. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ile çocukların matematik yeteneklerine bakıldığında tüm gruplar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık elde edilmiştir. Matematik yeteneği puanlarına göre en yüksek ortalamayı üst ve ortanın üstü sosyo ekonomik düzeyden gelen ailelerin çocukları elde etmişlerdir. Anne - babanın eğitim düzeyi arttıkça, çocukların matematik yeteneği puanı artmaktadır. Ayrıca kardeş sayısının azalması ve kendine ait bir odasının olmasıda matematik yeteneğinin artmasıyla doğrudan ilişkili bulunmuştur. (Oktay ve Güven, 1998: 619)

1.4- Araştırmanın Amacı

Okul yaşantısı insan hayatında önemli bir yer tutmaktadır. Çocuğun alıştığı aile ortamından ayrılıp, farklı sosyal çevreye uyum sağlaması kolay değildir. Çocuk eğer fiziksel sosyal, duygusal ve zihinsel açıdan hazır değilse bu uyumun sağlanması zor olabilmektedir.

Çocuk hayatı boyunca çevresinde olup biten her şeyden etkilenmektedir. Bu etkiler olumlu veya olumsuz, gelecek yaşantısının yönünü belirlemektedir.

Ülkemizde ilkokula başlamada sadece yaş faktörü kriter olarak alınmakta, diğer etkiler gözönünde bulundurulmamaktadır. Çocuk her yönden fark olarak hazır olmadan okula başladığı takdirde başarısız olmaktadır. (Oktay: 1995)

Çocuk doğumundan itibaren içinde yaşadığı aile ortamından etkilenmektedir. Çocuğun ana babayı algılayışı, diğer insanları algılayışına temel oluturabilmertedir. Anna-baba çocuğun doğuştan getirdiği kişilik özelliklerinin dışında çocuğunu etkileyebilmektedir. Ancak ana-baba çocuğun doğuştan getirdiği kişilik özelliklerinin dışında çocuğu etliyebilmektedir. Ancak ana-baba tutumlarının çocuğun okul olgunluğu ile ilişkisi konusunda Türkiye’de yapılmış bir araştırma bu-

lerle ilgili bilgi toplamak amacıyla da "kişisel bilgi formu" geliştirilmiştir.

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları şunlardır:

2.2.1 - Metropolitan Olgunluk Testi (Metropolitan Readiness Test):

Metropolitan Olgunluk Testi 1949 yılında Hildreth ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir.

Bu test okula yeni başlayanların birinci sınıf yönergelerini anlamaya hazırlıklı olmalarını sağlayacak olan özellikleri ve başarılarını ölçmek üzere hazırlanmıştır. Test çocukları anaokulunun sonunda veya birinci sınıfın başında incelemek için hazırlanmıştır. 16 sayfalık bir kitapçıktan ibaret olup 6 ayrı alttestten oluşmuştur. (Oktay, 1995: 34-35) Bunlar: Kelime anlama, cümleler, genel bilgi, eşleştirme, sayılar ve kopya etmedir. Her test araştırmacı tarafından sözlü olarak verilen yönergeye göre çocuğun işaretliyeceği ya da kopya edeceği resimlerden meydana gelmiştir. (Öner, 1997: 511)

Testin güvenirliği: 195 ilkokul 1. sınıf öğrencisine bir kaç gün ara ile uygulanan paralel formlar arası korelasyonlar hesaplanmış elde edilen bu güvenirlik katsayıları 53 ile 83 arasında değişmiştir.

Geçerliği: Amerikan normları ve İstanbul normları karşılaştırılmış İstanbul'un en gelişmiş bölgelerindeki okullardan seçilmiş olan çocukların ortalaması ve standart sapmaları ile Amerikan çocuklarının ortalaması ve standart sapmaları arasında benzerlikler belirlenmiştir. (Öner: 1997, 209)

Test maddeleri şu şekilde açıklanabilir.

1- Kelime Anlama

Bu test dilin anlaşılması ve kavranılması testidir. Çocuktan her sırada 4 resim içinden araştırmacının söylediğini seçmesi istenir.

2- Cümleler

Test 2 yapı bakımından test 1'in aynıdır. Ancak burada çocuğun tek bir kelime yerine ifadeleri cümleleri kavraması istenilmektedir.

3- Genel Bilgi

Test 3'de kelime bilgisi ile ilgilidir. Çocuktan bir sıradaki 4 resimden araştırmacının tarifine en uyanı seçmesi istenir.

4- Eşleştirme

Test 4 bir görsel algılama testidir. Okuma öğreniminde, istenen bir yeterlik olan benzerliklerin tanınmasını içine alır. Her itemde hayvanların, eşyaların, sayıların, harflerin ve kelimelerin 4 ayrı resmi sıralanmıştır. Sıranın ortasında çerçeve içine alınmış olan sıradaki 4 taneden birinin aynı olan bir resim vardır. Çocuktan, ortada çerçeve içine alınmış olan bu resme uyan resmi çerçeve içine alması istenir.

5- Sayılar

Bu test sayı bilgisini ölçer. Saymayı, serisel numaraları, yazılı sayıların tanınmasını, sayı sıralarının anlamını kesirli kısımların anlamını, şekillerin tanınmasını, zamanı bilmeyi ve basit problemlerde sayıların kullanılmasındaki başarıyı içerir. Malzemenin resimli şeklini ve belirli bağlama sistemleri kullanarak sayı bilgisinin çeşitli yüzleri gayet tatmin edici bir şekilde tanınabilir.

6- Kopya Etme

Test 6 yazı yazmayı öğrenmede gerekli olan görsel algı ve kroki kontrolün birleşimini ölçer. Bu tür testlerin küçük çocuklarda fizik gelişmeyi olduğu kadar, zihni olgunluğu da teşhis ettikleri saptanmıştır. Çocuğun çizme ve yazmada, gösterdiği mekanda ters algılama eğilimi, maddenin kopya edilme şeklinde belli olur.

Testin Puanlanması:

Yapımcıların verdiği puanlama ölçeğine göre her doğru cevap için bir puan verilir. Ayrıca testin hazırlayıcıları, testi bölümlere ayırmışlardır.

Test 1-4 Okuma Olgunluğu

Test 5- Sayı Olgunluğu

Test 1-6 Genel Olgunluk.

Her bir bölüm için 5 derecelendirme sistemi hazırlamışlardır. Deneklerin tek tek itemlerden aldıkları puanlar toplanarak bu derecelendirme sistemindeki yerlerine göre de derecelendirilmeleri mümkündür. (Oktay, 1995: 35-36)

2.2.2 - Jackson Aile Tutumu Testi (Family Attitudes Test): (Ek-1)

Lydia Jackson tarafından hazırlanmış olan bu test, çocuğun aile içindeki yerini belirleyen, deneğin ailesi ile kurmuş olduğu ilişkiler hakkında bilgi veren projektif bir testtir. (Razon, 1980: 142)

Her birinde aile sahnesi canlandırılmış 7 resimden oluşan bu test çocuklara bireysel olarak uygulanır. (Öner, 1997: 511)

Aile Tutumları Testi ülkemizde ilk kez Razan tarafından 1980 yılında kullanılmıştır. Razan İstanbulda 9 yaş çocuklarına bu testi C.A.T. testi ile birlikte uygulamıştır. Her iki testten elde edilen sonuçlar birbirine yakın bulunmuştur. Bu durum Aile tutumları testinin çocuğun duygusal hayatı ve aile ilişkileri hakkında güvenilir ipuçları vermektedir. (Razen, 1980: 149)

Aile sahnesi canlandırılmış 7 resimde işlenen konular şunlardır:

Resim 1: Annenin koruyuculuğu ve çocuğun anneye bağımlılığı

Resim 2: Çocuğun anne-baba beraberliğinden atılması ve güvenliğinin tehlikeye düşmesi

Resim 3: Kardeşler arası rekabet-kıskançlık ve sevgi ilişkileri

Resim 4: Yalnızlık duygusu

Resim 5: Anne-babadan çocuğa gelebilecek bir saldırganlık veya ihanet

Resim 6: Yasak olanın çekiciliği ve cezalandırılma korkusu

Resim 7: Anne-baba arasında çatışma çıktığı hallerde deneğin tepkileri

Test sonuçların objektif bir şekilde ve ayrıntılı olarak değerlendirebilmek amacıyla resimlerin her biri hakkında deneklerin anlatmış oldukları hikayeler maddeler halinde incelenmiştir. (Razon; 1983: 141-142)

2.2.3 - Kişisel Bilgi Formu (Ek-2)

Araştırmada çocuklar ve aileleri hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından kişisel bilgi formu geliştirilmiştir. Kişisel bilgi formu, çocuğun adı, soyadı, cinsiyeti, yaşı, kardeş sayısı, anne-babanın yaşı, mesleği, eğitim durumu ve gelir düzeyi gibi bilgileri içermektedir. İki bölümden oluşmaktadır: 1. bölümde çocuğa ait bilgiler, 2. bölümde çocuğun cilesine ait bilgiler yer almaktadır.

2.3- Veri Toplama Tekniği

Araştırmada kullanılan verilen 1998 yılının ikinci yarısında toplanmıştır. İlgili kurumlardan gerekli izinler alınmış, çocuklarla bireysel olarak çalışılmıştır.

Verilerin toplanmasına Jackson Aile Tutumu Testi ile başlanmıştır. Test her çocuğa ayrı ayrı bir defada uygulanmış, çocuğun resimle ilgili anlattığı hikayeler kayıt cihazı ile kasede kaydedilmiş, daha sonra bunlar çözümlenmiştir. Uygulama bir çocuk için ortalama 25-45 dk. sürmüştür.

Metropolitan Olgunluk Testi, Jackson Aile Tutumları Testinin uygulanmasından en az bir hafta sonra, bireysel olarak uygulanmıştır. Bu testin uygulanması da 30-45 dk. arasında sürmüş, bütün uygulamalar araştırmacı tarafından bir defada ve ayrı bir oda veya sınıfta yapılmıştır.

2.4- Verilerin İstatistiksel Analizi

Verilerin değerlendirilme aşamasında uygulama yapılan bütün çocuklar bu-
lundukları anaokulu ve cinsiyetlerine göre numaralandırılmıştır.

Çocukların ses-kayıt cihazına kaydedilen Jackson Aile Tutumları Testine
verdikleri yanıtlar, hazırlanan yanıt kağıdına işaretlenerek çözümlenmiştir.

Çocukların Metropolitan Olgunluk Testine verdiği cevaplar her soruya 1
puan verilerek değerlendirilmiş, her çocuğun aldığı puanlar, A, B, C, D ve E pua-
nı olarak gruplandırılmıştır.

Değerlendirmenin bundan sonraki aşamasında bilgisayarda veri tabanı
oluşturulmuş, C PSS, for Windows 98 Excell Paket Programıyla istatistiksel
işlemler yapılmıştır.

Örnekleme alınan çocuklar ve ailelerine ait bilgilerin toplanması için uygu-
lanan Kişisel Bilgi Formundan elde edilen bilgilerin yüzde ve sayısal değerleri bi-
limsel tablolarda verilmiştir.

Örneklem grubundaki çocukların okul olgunluğu ile aile tutumları arasında-
ki ilişki khi-kare (χ^2) yöntemiyle kontrol edilmiştir. Beklenen frekansların %
20'den küçük olduğu tablolarda χ^2 testi yapılmıştır. Beklenen frekansların %
20'den büyük olduğu tablolarda satır ve sütunlar birleştirilmek suretiyle χ^2 analizi
yapılmıştır. istatistiksel açıdan analiz yapılabilmesi için dernek sayısının yakın ya
da eşit olması gerekmektedir. Bu nedenle bu tablolarda verilerin gruplanması yo-
luna gidilerek derneklerin aldıkları puanlar "orta puan" ve "üst puan" olarak gru-
plandırılmıştır.

Örnekleme olunan çocukların okul olgunluğu cinsiyet, kardeş durumu, anne-
nin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi ve ailenin aylık gelir durumuna göre +
testi yöntemiyle karşılaştırılmıştır.

3 - BULGULAR

Ankara il merkezindeki resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğun ve aile tutumu arasındaki ilişkinin incelendiği araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmaktadır.

Tablo 3'den 6'ya kadar olan bölümde çocuklar ve aileleri ile ilgili veriler,

Tablo 7'den 12'ye kadar olan bölümde okul olgunluğuna ait veriler,

Tablo 12'den 19'a kadar olan bölümde okul olgunluğu ve aile tutumları arasındaki veriler yer almaktadır.

Tablo 3 - Çocukların Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	N	%
KIZ	72	48.0
ERKEK	78	52.0
TOPLAM	150	100

Tablo 3'e göre kız çocukların sayısının 72 olduğu bunun toplam denek sayısının % 48'ini oluşturduğu, erkek çocukların sayısının da 78 olduğu ve bunun toplam denek sayısının % 52'sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 4 - Çocukların Kardeş Durumlarına Göre Dağılımı

Kardeş Durumu	N	%
Tek Çocuk	91	60.67
Kardeşi Olan	59	39.33
TOPLAM	150	100.00

Tablo 4'e göre tek çocukların sayısının 91 olduğu, bunun toplam denek sayısının % 60,67'sini oluşturduğu, kardeşi olan çocukların sayısının da 59 olduğu ve bunun da toplam denek sayısının % 39,33'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 5 - Çocukların Anne ve Babalarının Eğitim Durumlarına Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	ANNE		BABA	
	N	%	N	%
İlköğretim	7	4.7	9	6.0
Lise	69	46.0	46	30.7
Yüksekokul	74	49.3	95	63.3
TOPLAM	150	100.0	150	100.0

Tablo 5'e göre ilköğretim okulu mezunu annelerin sayısının 7 olduğu bunun toplam denek sayısının % 4,7'sini oluşturduğu, lise mezunu annelerin sayısının 69 olduğu bunun toplam denek sayısının % 46'sını oluşturduğu ve yüksek okul mezunu annelerin sayısının 74 olduğu ve bunun da toplam denek sayısının % 49.3'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Çocukların babalarının eğitim durumlarına göre dağılımlarına bakıldığında; ilköğretim mezunu babaların sayısının 9 olduğu, bunun toplam denek sayısının % 6'sını oluşturduğu, lise mezunu babaların sayısını 46 olduğu, bunun toplam denek sayısının % 30.7'sini oluşturduğu ve yüksekokul mezunu babaların sayısının 95 olduğu ve bunun da toplam denek sayısının % 63.3'ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 6 - Çocukların Ailelerinin Gelir Durumlarına Göre Dağılımı

Aylık Gelir	N	%
100-200 milyon TL.	68	45,3
200-300 milyon TL.	82	54,7
TOPLAM	150	100,0

Tablo 6 da görüldüğü gibi aylık geliri 100-200 milyon TL.si arasında olan aileler 68 kişidir. Bu toplam denek sayısının % 45.3'ünü oluşturmaktadır. Aylık geliri 200-300 milyon TL. olan aileler ise 82 kişi olup bu toplam denek sayısının % 54.7'sini oluşturmaktadır.

Tablo 7 - Metropolitan Olgunluk Testi Aritmetik Ortalama Standart Hata ve Standart Sapma Puanları

Metropolitan Olgunluk Testi	$\bar{X}$	Standart Hata	Standart Sapma
1 - Kelime Anlama	15,58	0,17	2,14
2 - Cümleler	10,11	0,16	1,95
3 - Genel Bilgi	11,27	0,17	2,07
4 - Eşleştirme	15,97	0,36	4,39
(1-4) Okuma Olgunluğu	51,91	0,67	8,19
5 - Sayılar	17,59	0,30	3,71
6 - Kopya Etme	8,26	0,53	6,55
(1-6) Genel Olgunluk	77,38	1,00	12,26

Tablo 7 incelendiğinde Metropolitan Olgunluk Testinin çocukların genel toplamına göre en yüksek ortalamasının sayılar bölümünde ($\bar{X}$:17,59), en düşük aritmetik ortalamasının ise "kopya etme" bölümünde ($\bar{X}$:8,26) olduğu gösterilmektedir. "Sayılar" bölümünden sonraki en yüksek ortalama "eşleştirme" bölümündedir. ($\bar{X}$:15,97) eşleştirmeyi sırasıyla "Kelime anlama" ($\bar{X}$:15,58) "Genel Bilgi" ($\bar{X}$:11,27), cümleler" ($\bar{X}$:10,11) izlemektedir. Çocukların okuma olgunluğu düzeyinin $\bar{X}$:51,91 genel olgunluk düzeyinin ise $\bar{X}$:97,70 olduğu görülmektedir.

Tablo 8 - Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Cinsiyetlerine Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

CİNSİYET		N	$\bar{X}$	St. Sapma	St. Hata	t	P
1- Kelime Anlama	Kız	72	15,78	2,26	0,27	1,09	P>0,05
	Erkek	78	15,40	2,02	0,23		
2- Cümleler	Kız	72	10,54	1,79	0,21	2,639	P<0,05
	Erkek	78	9,72	2,01	0,23		
3- Genel Bilgi	Kız	72	11,47	1,91	0,22	1,71	P>0,05
	Erkek	78	11,08	2,20	0,25		
4- Eşleştirme	Kız	72	16,53	2,58	0,66	1,493	P>0,05
	Erkek	78	15,46	2,82	0,32		
1 - 4 Okuma Olgunluğu	Kız	72	52,36	9,55	1,12	0,642	P>0,05
	Erkek	78	51,50	6,74	0,76		
5- Sayılar	Kız	72	18,01	3,84	0,45	1,358	P>0,05
	Erkek	78	17,19	3,57	0,40		
6- Kopya Etme	Kız	72	8,69	9,12	1,07	0,780	P>0,05
	Erkek	78	7,86	2,45	0,28		
1-6 Genel Olgunluk	Kız	72	78,32	14,10	1,66	0,901	P>0,05
	Erkek	78	76,51	10,29	1,16		

Tablo 8'e göre, çocukların en yüksek ortalamasının sayılar bölümünde olduğu görülmektedir. Kızlarda bu ortalama $\bar{X}$:18.01 iken erkeklerde $\bar{X}$:17,09'dur. En düşük ortalama kopya etme bölümünde görülmektedir. Kızların ortalaması $\bar{X}$:8,69, erkeklerin ortalaması $\bar{X}$:7,86'dır. "Cümleler" bölümünde kız ve erkek çocukların aldıkları puanlar arasında fark olduğu görülmektedir. (t:2.639, P<0,05) Genel olgunluk düzeyine göre yapılan karşılaştırmada kız ve erkek çocukların aldıkları puanlar arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. (t: 0,901, P>0,05)

Bu tabloya göre, kız çocukları erkek çocuklarına göre daha yüksek puanlar almalarına rağmen yapılan t testine göre cinsiyetler arası fark önemsiz bulunmuştur. (P<0,05)

Tablo 9 - Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukların Kardeş Durumlarına Göre Aritmetik Ortalama, Standart Hata ve Standart Sapma Puanları ve Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

KARDEŞ DURUMU		N	$\bar{X}$	St. Sapma	St. Hata	t	P
1-Kelime Anlama	Kardeşi olan	59	15,20	2,21	0,29	1,750	P>0,05
	Tek çocuk	91	15,82	2,06	0,22		
2-Cümleler	Kardeşi olan	59	9,59	1,87	0,24	2,688	P<0,05
	Tek çocuk	91	10,45	1,93	0,20		
3-Genel Bilgi	Kardeşi olan	59	10,61	2,29	0,30	3,228	P>0,05
	Tek çocuk	91	11,69	1,80	0,19		
4-Eşleştirme	Kardeşi olan	59	15,27	2,98	0,39	1,586	P>0,05
	Tek çocuk	91	16,43	5,06	0,53		
4-1-Okuma Olgunluğu	Kardeşi olan	59	50,27	6,28	0,82	1,998	P<0,05
	Tek çocuk	91	52,98	9,09	0,95		
5-Sayılar	Kardeşi olan	59	16,95	3,95	0,51	1,704	P>0,05
	Tek çocuk	91	18,00	3,51	0,37		
6-Kopya Etme	Kardeşi olan	59	7,44	2,71	0,35	1,236	P>0,05
	Tek çocuk	91	8,79	8,10	0,85		
1-6 - Genel Olgunluk	Kardeşi olan	59	74,63	10,65	1,39	2,244	P<0,05
	Tek çocuk	91	79,16	12,94	1,36		

Tablo 9'a göre çocukların kardeş durumuna göre yapılan karşılaştırmasında çocukların en yüksek ortalaması sayılar bölümündedir. Kardeşi olan çocukların aritmetik ortalamasının $\bar{X}$: 6.95 olduğu, tek çocukların ise $\bar{X}$:18,00 olduğu görülmektedir. Aradaki fark önemsizdir. (t :1,704, P>0,05) Çocuklar en düşük puanı eşleştirme bölümünden almışlardır. Kardeşi olan çocukların aritmetik ortalamasının $\bar{X}$:15,27 olduğu, tek çocuklarını se $\bar{X}$:16,43 olduğu görülmektedir. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (t:1,586, P>0,05) Çocukların genel olgunluk puanlarına bakıldığında ise kardeşi olanların aritmetik ortalamasının $\bar{X}$:74,63 olduğu, tek çocukların ise $\bar{X}$:79,16 olduğu görülmektedir. yapılan t testi sonucuna göre aradaki fark önemli bulunmuştur. (t: 2,244, P<0,05)

Bu tabloya göre tek çocuklar kardeşi olanlara göre daha yüksek puanlar almışlardır. Aradaki fark önemli bulunmuştur. (P < 0,05)

Tablo 10 - Metropolitan Olgunluk Testinin Çocukları Ailelerinin Gelir Durumuna Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

GELİR DURUMU		N	$\bar{X}$	St. Sapma	St. Hata	t	P
1-Kelime Anlama	Gelir 1	68	15,35	2,14	0,26	1,187	P>0,05
	Gelir 2	82	15,77	2,13	0,24		
2-Cümleler	Gelir 1	68	9,93	2,17	0,26	1,071	P>0,05
	Gelir 2	82	10,27	1,74	0,19		
3-Genel Bilgi	Gelir 1	68	11,18	2,13	0,26	0,485	P>0,05
	Gelir 2	82	11,34	2,03	0,22		
4-Eşleştirme	Gelir 1	68	16,37	5,85	0,71	1:1,002	P>0,05
	Gelir 2	82	15,65	2,63	0,29		
1-4- Okuma Olgunluğu	Gelir 1	68	50,87	9,64	1,17	1,429	P>0,05
	Gelir 2	82	52,78	6,70	0,74		
5-Sayılar	Gelir 1	68	17,63	3,64	0,44	0,137	P>0,05
	Gelir 2	82	17,55	3,80	0,42		
6-Kopya Etme	Gelir 1	68	9,03	9,27	1,12	1,314	P>0,05
	Gelir 2	82	7,62	2,61	0,29		
1-6- Genel Olgunluk	Gelir 1	68	76,72	13,97	1,69	0,599	P>0,05
	Gelir 2	82	77,93	10,69	1,18		

Gelir 1 : 100-200 milyon TL.

Gelir 2 : 200-300 milyon TL.

Tablo 10 incelendiğinde çocukların ailelerinin gelir durumuna göre metropolitan olgunluk testinden aldıkları puanları en yüksek aritmetik ortalaması "sayılar" bölümünde olduğu görülmektedir. Geliri 1 olanların $\bar{X}$:17,63, Geliri 2 olanların $\bar{X}$:17,55 olduğu görülmektedir. En düşük aritmetik ortalama "kopya etme" bölümündedir. Geliri 1 olanların $\bar{X}$:9,03 Geliri 2 olanların $\bar{X}$:7,62 olduğu görülmektedir.

Geliri 2 olan ailelerden gelen çocukların Geliri 1 olanlara göre daha yüksek ortalamaya sahip olmalarına karşı iki ortalama arasındaki farkın önemlilik testine göre önemsiz olduğu görülmektedir. (Okuma olgunluğu; t:1,429, P>0,05, genel olgunluk düzeyi: t:0,599, P>0,05)

Tablo 11 - Metropolitan Olgunluk Testinin Annenin Eğitim Durumuna Göre Aritmetik Ortalama, Standart Sapma, Standart Sapma Puanları ve İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

ANNENİN EĞİTİM DURUMU		N	$\bar{X}$	St. Sapma	St. Hata	t	P
1-Kelime Anlama	Lise	69	15,33	2,37	0,29	1,416	P>0,05
	Y.Okul	74	15,84	1,87	0,22		
2-Cümleler	Lise	69	10,41	1,74	0,21	1,593	P>0,05
	Y.Okul	74	9,89	2,08	0,24		
3-Genel Bilgi	Lise	69	11,09	2,16	0,26	0,495	P>0,05
	Y.Okul	74	11,26	1,94	0,23		
4-Eşleştirme	Lise	69	15,88	2,46	0,30	0,673	P>0,05
	Y.Okul	74	15,59	2,93	0,34		
1-4- Okuma Olgunluğu	Lise	69	51,74	8,63	1,04	0,631	P>0,05
	Y.Okul	74	52,55	6,76	0,79		
4-Sayılar	Lise	69	17,51	3,85	0,46	0,467	P>0,05
	Y.Okul	74	17,80	3,57	0,42		
5-Kopya Etme	Lise	69	7,71	2,56	0,31	0,473	P>0,05
	Y.Okul	74	7,91	2,36	0,27		
1-6-Genel Olgunluk	Lise	69	77,71	10,89	1,31	0,269	P>0,05
	Y.Okul	74	78,19	10,40	1,21		

Tablo 11 incelendiğinde annesi lise ve yüksek okul mezunu olan çocukların metropolitan olgunluk testinde aldıkları puanlara göre en yüksek ortalamanın "sayılar" bölümünde olduğu görülmektedir. Annesi lise mezunu olan çocuklar $\bar{X}$:17,51, annesi üniversite mezunu olan çocuklar $\bar{X}$:17,80 ortalama ulaşmıştır. En düşük ortalama "kopya etme" bölümündedir. Annesi lise mezunu olan çocuklar en düşük $\bar{X}$:7,71, annesi yüksek okul mezunu olan çocuklar ise $\bar{X}$:7,91 ortalama ulaşmışlardır. Annesi yüksek okul mezunu olan çocuklar, annesi lise mezunu olan çocuklara göre daha yüksek puanlar almışlardır. Buna rağmen yapılan t testine göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (Okuma olgunluğu t:0,631, P>0,05, genel olgunluk t:0,269, P>0,05)

Tablo 12 - Metropolitan Olgunluk Testinin Babanın Eğitim Durumuna Göre aritmetik Ortalama Standart Sapma, Standart Hata Puanları ve Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi

BABANIN EĞİTİM DURUMU		N	$\bar{X}$	St. Sapma	St. Hata	t	P
1-Kelime Anlama	Lise	46	15,48	2,14	0,32	0,436	P>0,05
	Y.Okul	95	15,64	2,07	0,21		
2-Cümleler	Lise	46	10,13	2,07	0,31	0,140	P>0,05
	Y.Okul	95	10,18	1,85	0,19		
3-Genel Bilgi	Lise	46	11,30	1,98	0,29	0,430	P>0,05
	Y.Okul	95	11,15	2,06	0,21		
4-Eşleştirme	Lise	46	15,63	2,57	0,38	0,351	P>0,05
	Y.Okul	95	15,80	2,75	0,28		
1-4-Okuma Olgunluğu	Lise	46	51,09	9,67	1,43	1,225	P>0,05
	Y.Okul	95	52,75	6,28	0,64		
5-Sayılar	Lise	46	17,78	3,65	0,54	0,245	P>0,05
	Y.Okul	95	17,62	3,67	0,38		
6-Kopya Etme	Lise	46	7,80	2,47	0,36	0,080	P>0,05
	Y.Okul	95	7,77	2,50	0,26		
1-6-Genel Olgunluk	Lise	46	77,76	10,48	1,55	0,0185	P>0,05
	Y.Okul	95	78,11	10,31	1,06		

Tablo 12'ye göre babanın eğitim durumuna göre yapılan karşılaştırmada çocuklar en yüksek puanları sayılan bölümünden almışlardır. babası lise mezunu olan çocukların $\bar{X}$:17,78 olduğu, babası üniversite mezunu olan çocukların ise $\bar{X}$:17,62 olduğu görülmektedir. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (t:1,225, P>0,05) Çocuklar en düşük puanları kopya etme bölümünden almışlardır. Babası lise mezunu olan çocukların $\bar{X}$:7,80 olduğu, babası üniversite mezunu olan çocukların ise $\bar{X}$:1762 olduğu görülmektedir. Aradaki fark önemiz bulunmuştur. (t:0,080, P>0,05)

Bu tabloya göre babası yüksek okul mezunu olan çocukların babası lise mezunu olanlara göre daha yüksek puanlar olduğu, ancak yapılan t testi sonucuna göre aradraki farkı önemsiz olduğu görülmektedir. (Okuma olgunluğu t:1,225 P>0,05 genel olgunluk (t:0,0185, P>0,05)

Tablo 13 - Çocukların, Annenin Koruyuculuğu ve Çocukların Anneye Bağımlılığını Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 1 Annenin Koruyuculuğu ve Çocuğun Anneye Bağımlılığı		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		x ²
		S	%	S	%	S	%	
1 Resimdeki kadın	Anne	63	42,0	60	40,0	123	82,0	x ² :0,084 P>0,05 Önem- siz
	Anne değil	13	8,7	14	9,3	27	18,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
2 Resimdeki bebeğin cinsiyeti	Kız	43	28,7	49	32,7	92	61,3	x ² :1,468 P>0,05 Önem- siz
	Oğlan	33	22,0	25	16,7	58	38,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,4	150	100,0	
3 Resimdeki bebek	Uslu	38	25,3	35	23,3	73	48,7	x ² :0,260 P>0,05 Önem- siz
	Yaramaz	13	8,7	15	10,0	28	18,7	
	Bazen uslu ba- zen yaramaz	25	16,7	25	16,0	49	32,6	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
4 Çocuk yaramaz ise anne ne yapar	Korur	25	16,7	28	18,7	53	35,3	x ² :0,401 P>0,05 Önem- siz
	Ceza verir	51	34,0	46	30,7	97	64,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,4	150	100,0	

Tablo 13 incelendiği çocukların resimdeki kadının anne olup olmadığını algılamalarında (Genel olgunluk düzeyin) aldıkları puanlar açısından önemli bir fark olmadığı görülmektedir. (x²: 0,084, P>0,05) Orta puan alan çocukların % 43'ü, üst puan alan çocukların ise % 32,7'si resimdeki bebeği "kız2 olarak algı-larken, ortap uan alan çocukların % 22'si, üst puan alan çocukların % 15,7'si resim-deki bebeği "oğlan" olarak algılamışlardır. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (x²: 1,468, P>0,05)

Orta ve üst puan alan çocukların resimdeki bebeğin "uslu", yaramaz, ve ba-zen uslu, bazen yaramaz" olup olmadığını algılamalarında aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (x²: 0,260, P>0,05)

Çocuğun yaramaz olduğu durumlarda annenin tutumunu çocuklar önemsiz bir farkla benzer şekilde algılamışlardır. Orta puan alanların % 16,7'si üst puan alanlar % 18,7'si korur derken, orta puan alanlar % 34'ü üst puan alanların % 37'si ceza verir şeklinde algılamışlardır.(x²: 0,401, P>0,05)

Tablo 14 - Çocukların, Anne Baba Beraberliğinden Atılması ve Güvenliğinin Tehlikeye Düşmesini Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 2 Çocukların Anne-Baba Beraberliğinden Atılması ve Güvenliğinin Tehlikeye Düşmesi		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						X ²
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		
		S	%	S	%	S	%	
Resimdeki sahne	Ailesi	71	47,3	65	43,3	136	90,7	x ² :1,381 P>0,05 Önem-siz
	Ailesi değil	5	3,3	6	6,0	14	9,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki çocuk	Uslu	22	14,7	19	12,7	41	27,3	x ² :0,423 P>0,05 Önem-siz
	Yaramaz	33	22,0	36	24,0	69	46,0	
	Bazen uslu bazen yaramaz	21	14,0	19	12,7	40	26,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuğun yaptığı yaramazlıklar	Söz dinlemiyor	31	20,7	41	27,3	72	48,0	x ² :4,132 P>0,05 Önem-siz
	Tabak, oyuncak vb. kırıyor	28	18,7	24	16,0	52	34,7	
	Oyuncaklarını dağıtıyor	17	11,3	9	6,0	26	17,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuğun aldığı cezalar	Ceza almıyor yada hafif ceza	26	17,3	22	14,7	48	32,0	x ² :0,346 P>0,05 Önem-siz
	Ağır ceza (dayak, odaya kilit vs.)	50	33,3	52	34,7	102	68,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Anne-babanın çocuğa sevgisi	Daima severler	37	24,7	39	26,0	76	50,7	x ² :0,545 P>0,05 Önem-siz
	Pek sevmezler	10	6,7	11	7,3	21	14,0	
	Bazen sever, bazen sevmezler	29	19,3	24	16,0	53	35,3	
	Toplam	76	90,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuğun anne-babaya sevgisi	Daima severler	51	34,0	50	33,3	101	67,3	x ² :1,120 P>0,05 Önem-siz
	Pek sevmezler	5	3,3	8	5,3	13	8,7	
	Bazen sever, bazen sevmezler	30	13,3	16	10,7	36	24,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Kapıdaki adam	Tanıyor	49	32,7	43	28,7	92	61,3	x ² :0,641 P>0,05 Önemsiz
	Tanımıyor	27	18,0	31	20,7	58	38,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Kapıdaki adamın özelliği	İyi birisi	51	36,0	52	34,7	103	68,7	x ² :1,109 P>0,05 Önemsiz
	Kötü birisi	16	14,7	11	7,3	27	18,0	
	Orijinal	9	50,7	11	7,3	20	13,3	
	Toplam	76	36,0	74	49,3	150	100,0	
Adam-çocuk ilişkisi	Adam çocuğu sever	54	14,7	54	36,0	108	72,0	x ² :0,069 P>0,05 Önemsiz
	Adam çocuğu sevmez	22	50,7	20	13,3	42	28,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk-adam ilişkisi	Çocuk adamı sever	56	37,3	56	37,3	112	74,7	x ² :0,079 P>0,05 Önem-siz
	Çocuk adamı sevmez	20	13,3	18	12,0	38	25,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 14 incelendiğinde çocukların büyük oranda resimdeki sahneyi çocuğun ailesi olarak algıladıkları görülmektedir. Resimdeki sahneyi algılamada genel olgunluk düzeyine göre orta ve üst puan alanlar arasındaki fark önemsizdir. ($X^2: 3,381, P>0,05$)

Resimdeki çocuğun uslu olup olmadığıyla ilgili olarak orta puan alanların % 22'si, üst puan alanların % 24'ü çocuğu "yaramaz" olarak algılamışlardır. Aradaki fark önemsizdir. ($X^2: 0,423, P>0,05$) Resimdeki çocuğun yaptığı yaramazlıklara bakıldığında orta puan alan çocukların % 20,7'si üst puan alan çocukların % 27,3'ü söz dinlememektedir. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. ($X^2: 4,132, p>0,05$) Çocuklar çoğunlukla resimdeki çocuğun ağır ceza (dayak, odaya kilitleme vb.) aldığı ifade etmişlerdir. Orta puan alan çocukların % 33,3'ü, üst puan alan çocukların % 34,7'si resmi bu şekilde algılamışlardır. Aldıkları puana göre aradaki fark önemsizdir. ($X^2: 0,346, P>0,05$)

Çocuklar, çoğunlukla resimdeki çocuğun anne babası tarafından sevildiğini ifade etmişlerdir. Orta puan alan çocukların % 24,7'si, üst puan alan çocukların % 24'si çocuğun daima sevildiğini belirtmişlerdir. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. ($X^2: 0,545, P>0,05$) çocukların anne-babalarına karşı büyük oranda sevgi duydukları, aldıkları puanlar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. ($X^2: 1,120, P>0,05$)

Orta puan alanların % 34'ü, üst puan alanların % 34,7'si kapıdaki adamı iyi birisi olarak algılamışlardır. Aradaki fark önemsizdir. ($X^2: 1,109, P>0,05$) Adam çocuk ilişkisine bakıldığında orta ve üst puan alan çocukların % 36'sı adamın çocuğu sevdiğini söylemişlerdir. ($X^2: 0,069, P>0,05$)

Tablo 15 - Çocukların, Kardeşler Arası Kıskançlık Rekabet ve Sevgi İlişkilerini Ağlamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 3 Kardeşler Arası Kıskançlık Rekabet ve Sevgi		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						X ²
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		
		S	%	S	%	S	%	
Resim çocuk	Uslu	48	32,0	40	26,7	88	58,7	x ² :1,473 P>0,05 Önem- siz
	Yaramaz	10	6,7	14	9,3	24	16,0	
	Bazen uslu, bazen yaramaz	18	12,0	20	13,3	38	25,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Anne-Babanın Çocuklara karşı sevgisi	Bebeği daha çok severler	37	24,7	41	27,3	78	52,0	x ² :0,686 P>0,05 Önem- siz
	Çocuğu daha çok severler	11	7,3	9	6,0	20	13,3	
	Eşit severler	28	18,7	24	16,0	52	34,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuğun duygu ve düşünceleri	Çocuk bebeği sever	33	22,0	34	22,7	67	44,7	x ² :2,835 P>0,05 Önem- siz
	Çocuk bebeği sevmez kıskanır	13	8,7	12	8,0	25	16,7	
	Üzülür küçük olmak ister	5	3,3	12	8,0	25	10,0	
	Çocuk sevilmediğini düşünür	25	16,7	18	12,0	43	28,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 15'e göre çocukların % 58,7'si resimdeki çocuğu "uslu" olarak algılamışlardır. Orta puan alan çocukların % 32'si üst puan alan çocukları da % 26,7'si resmi bu şekilde algılamışlardır. Resimdeki çocuğun bazen uslu, bazen yaramaz olduğunu algılayan çocukların oranı ise; orta puan alanlarda % 12, üst puan alanlarda ise % 13,3'tür. Aradaki fark önemsizdir. (X²: 1,473, P>0,05)

Anne-babanın çocuklarına karşı olan sevgisini çocuklar çoğunlukla bebeğin daha çok sevildiği yönünde ifade etmişlerdir. % 52 Orta puan alan çocukları % 24,7'si üst puan alan çocukların % 27,3'ü bebeğin daha çok sevildiğini söylemişlerdir. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (X²:0,686, P>0,05)

Çocukların % 44,7'si çocuğun bebeği sevdiği, % 16,7'si bebeği sevmediğini, % 28,7'si de çocuğun kendisinin sevilmediğini belirtmişlerdir. Aldıkları puanlar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (X²: 2,835, P>0,05)

Tablo 16 - Çocukların, Yalnızlık Duygusunu Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 4 Yalnızlık Duygusu		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						X ²
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		
		S	%	S	%	S	%	
Çocuk Niye Yalnız?	Yaramazlık yaptı, cezalılı	54	36,0	54	36,0	108	72,0	x ² :0,140 P>0,05 Önem- siz
	Evde kimse yok, çocuk kapıda	9	6,0	9	6,0	18	12,0	
	Arkadaşı yok	13	8,7	11	7,3	24	16,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk Ne Düşünüyor?	Yaramazlık yaptı, pişman	30	20,0	39	26,0	69	46,0	x ² :2,973 P>0,05 Önem- siz
	Yaramazlık yapmayı düşünüyor	13	8,7	12	8,0	25	16,7	
	Arkadaşını, kar- deşini düşünüyor	33	22,0	23	15,3	56	37,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Anne-Baba Nerede?	Evde	30	20,0	39	26,0	69	46,0	x ² :5,991 P>0,05 Önem- siz
	Evde değil	46	30,7	30	20,0	76	50,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Kapının Durumu	Kapalı	26	17,3	29	19,3	55	36,7	x ² :0,400 P>0,05 Önem- siz
	Kilitli	34	22,7	32	21,3	66	44,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk Nerede?	İçerde	42	28,0	42	28,0	84	56,0	x ² :0,034 P>0,05 Önem- siz
	Dışarıda	34	22,7	32	21,3	66	44,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk Orda Ne Kadar Kalacak?	Kısa	41	27,3	41	27,3	82	54,7	x ² :0,032 P>0,05 Önem- siz
	Uzun	35	23,3	33	22,0	68	45,8	
	Toplam	76	50,7	76	49,3	150	100,0	
Hikayenin Sonu	İyi	55	36,7	61	40,7	116	77,3	x ² :2,166 P>0,05 Önem- siz
	Köyü	21	14,0	13	8,7	34	22,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 16 - incelendiğinde çocuğun niye yalnız olduğunu algılamada genel olgunluk düzeyine göre orta ve üst puan alan çocuklar arasındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,140, $P>0.05$) Resimdeki çocuğun ne düşündüğüyle ilgili olarak orta ve üst puan alan çocuklar arasındaki fark önemsizdir. (χ^2 :2,973, $P>0.05$) Anne-babanın nerede olduğuyla ilgili resmi algılamada orta ve üst puan alanlar arasındaki farkın önemli olduğu görülmektedir (χ^2 : 5,991, $P<0.05$) Çocukların kapının durumunu algılamalarındaki farkı önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,400 $P>0.05$)

Çocuğun nerede olduğuyla ilgili olarak orta ve üst puan alan çocukların remi algılamalarındaki fark önemsizdir (χ^2 : 0,034 $P>0.05$) Resimdeki çocuğun orda kalış süresi ile ilgili olarak orta ve üst puan alan çocuklar arasındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,032, $P>0.05$) orta ve üst puan alan çocukların hikayenin sonunu algılamalarındaki farkın da önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 2,166, $P>0.05$)

Tablo 17 - Çocukların Anne-Babadan Çocuğa Gelebilecek Saldırganlık Veya İhaneti Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 5 Anne-Babadan çocuğa gelebilecek saldırganlık veya ihaneti algılama		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		X ²
		S	%	S	%	S	%	
Resimdeki sahne	Tehlikeli	48	32,0	48	32,0	96	64,0	x ² :0,047 P>0,05 Önem- siz
	Tehlikeli değil	28	18,7	26	17,3	54	36,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki adam	Baba	45	30,0	40	26,7	54	36,0	x ² :0,459 P>0,05 Önem- siz
	İyi birisi	11	7,3	13	8,7	24	16,0	
	Kötü birisi	20	13,3	21	14,0	41	27,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki kadın	Anne işi birisi	69	46,0	66	44,0	135	90,0	x ² :0,107 P>0,05 Önem- siz
	Kötü birisi	7	4,7	8	5,3	15	10,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki adam çocuk ilişkisi	Adam çocuğu koruyor	19	12,7	19	12,7	38	25,4	x ² :0,598 P>0,05 Önem- siz
	Adam çocuğu sev- miyor	29	19,3	24	16,0	53	35,3	
	Adam çocuğa gücünü gösteriyor	28	18,7	31	20,7	59	39,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki anne- çocuk ilişkisi	Olumlu	62	41	59	39,3	121	80,7	x ² :0,082 P>0,05 Önem- siz
	Olumsuz	14	9,3	15	10,0	29	19,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Hikayenin sonu	İyi	56	37,3	54	36,0	110	73,3	x ² :0,010 P>0,05 Önem- siz
	Kötü	20	13,3	20	13,3	40	26,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 17 - incelendiğinde, resimdeki sahnenin "tehlikeli olduğunu" algılayan çocuklar % 64 olduğu., "tehlikeli olmadığı" algılayan çocukların oranının ise % 36 olduğu görülmektedir. Genel olgunluk düzeyine orta göre puan alan çocuklar % 32, üst puan çocuklar % 32 oranında resimdeki sahneyi "tehlikeli" olarak algılamışlardır. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,047, $P>0,05$)

Çocuklar çoğunlukla resimdeki adamı "baba" olarak algılamışlardır. (% 56,7) orta puan alanların % 30'u, üst puan alanların % 32'si resimdeki adam baba olarak algılamışlardır. Çocukların % 16'sı adamın iyi birisi, % 27,3'ü de kötü birisi olduğunu belirtmişlerdir. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,459, $P>0,05$)

Çocuklar % 90'ı resimdeki kadını "anne" olarak algılamışlardır. Aldıkları puanlara göre aradaki fark önemsizdir. (χ^2 :0,107, $P>0,05$)

Resimdeki adam çocuk ilişkisine bakıldığında % 25,3'ü çocuğu koruyor, % 35,3'ü çocuğu sevmiyor, % 39,3'ü çocuğa gücünü gösteriyor olarak ifade etmişlerdir. Orta ve üst puan alan çocukların % 12,7'si adamın çocuğu koruduğunu söylerken, orta puan alanların % 3'ü üst puan alan % 16'sı adamın çocuğa sevmediğini belirtmişlerdir. Orta puan alanların % 18,7'si, üst puan alanların % 20,7'si adamın çocuğa gücünü gösterdiğini ifade etmişlerdir. Aradaki farkın önemsiz olduğunu görülmektedir. (χ^2 :0,598, $P>0,05$)

Anne-çocuk ilişkisine çocukların % 80,7'si okulu olarak algılamışlardır. Aldıkları puanlar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,082, $P>0,05$)

Çocukların % 73'ü hikayenin sonucunun "iyi", % 26,7'si "kötü" bittiğini algılamışlardır. Aldıkları puanlar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,010, $P>0,05$)

Tablo 18 - Çocukların, Yasak olanın Çekiciliği ve Cezalandırılma Korkusunu Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 6 Yasak Olgun Çekiciliği ve Cezalandırılma Korkusu		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		X ²
		S	%	S	%	S	%	
Resimdeki çocuk	Uslu	19	12,7	19	12,7	38	25,3	x ² :0,218 P>0,05 Önem- siz
	Yaramaz	36	24,0	37	24,7	73	48,7	
	Bazen uslu, bazen yaramaz	21	14,0	18	12,0	39	26,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki İnsan	Baba	50	33,3	45	30,0	95	63,3	x ² :1,787 P>0,05 Önem- siz
	Anne	6	4,0	4	2,7	10	6,7	
	İyi birisi	6	4,0	5	3,3	11	7,3	
	Kötü birisi	14	9,3	20	13,3	34	22,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Olay Nerede?	Evde	27	18,0	18	12,0	45	30,0	x ² :2,240 P>0,05 Önem- siz
	Dışarıda	49	32,7	56	37,3	105	70,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Resimdeki Olay	Tehlikeli	63	42,0	55	36,7	118	78,7	x ² :1,640 P>0,05 Önem- siz
	Tehlikeli değil	13	8,7	19	12,7	32	21,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Anne Nerede?	Evde	51	34,0	46	30,7	97	64,7	x ² :0,401 P>0,05 Önem- siz
	Dışarıda	25	16,7	28	18,7	53	35,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Annenin çocuğa karşı tutumu	Kabul eder	9	6,0	11	7,3	20	13,3	x ² :0,296 P>0,05 Önem- siz
	Kabul etmez	67	44,7	63	42,0	130	86,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Hikayenin sonu	İyi	50	37,3	57	38,0	113	75,3	x ² :0,225 P>0,05 Önem- siz
	Kötü	20	13,3	17	11,3	37	24,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 18'e göre çocuklar % 48,7'si resimdeki çocuğa yaramaz, % 26'sı "bazen uslu, bazen yaramaz" % 25,3'ü de uslu olarak algılamışlardır. Aldıkları puanlar açısından aralarındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 :0,218, $P>0,05$) Resimdeki insanı baba olarak algılayan çocukların oranı % 63,3'tür. Orta puan olanlar % 33,3 üst puan alanlar % 30'dan aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 1,787, $P>0,05$)

Çocuklar % 70 oranında olayın "dışarıda" olduğunu belirtmişlerdir. Orta puan alan çocukların % 32,7'si üst puan olan çocukların % 37,3'ü olayın "dışarıda" geçtiğini belirtmişlerdir. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 2,240, $P>0,05$)

Resimdeki olayın "tehlikeli" olduğunu algılayan çocuklar çoğunluktadır. (% 78,7) orta puan alanların % 42, si üst puan alanların % 36,7'si aynı cevabı vermişlerdir. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 1,641, $P>0,05$) "Annenin nerede" olduğuna, çocuklar % 64,7 oranında evde cevabı vermişlerdir. Orta puan alanların % 34'ü üst puan olanların % 30,7'si resmi bu şekilde algılamışlardır. Aldıkları puanlar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,401, $P>0,05$)

"Çocuğun olumsuz davranışını annenin kabul etmediğini" söyleyen çocukların oranı % 86,7 iken, kabul ettiğini söyleyenlerin oranı % 13,3'tür. Aldıkları puanlara göre orada fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,296, $P>0,05$)

Çocukların % 75,3'ü hikayeyi iyi bir sonla bitirirken, % 24,7'si kötü bitirmişlerdir. Orta puan olanların % 37,3'ü, üst puan alanların % 38'i hikayenin olumlu bittiğini algılamışlardır. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,225, $P>0,05$)

Tablo 19 - Çocukların, Anne Baba Arasında Çatışma Çıktığı Hallerde Çocuğun Tepkilerini Algılamalarının Genel Olgunluk Düzeyine Göre Analizi

Resim 7 Anne-Baba Arasında Çatışma Çıktığı Hallerde Çocuğun Tepkilerini Algılama		GENEL OLGUNLUK DÜZEYİ						
		ORTA PUAN		ÜST PUAN		TOPLAM		X ²
		S	%	S	%	S	%	
Anne Baba ne yapıyor	Kavga ediyorlar	37	24,7	33	22,0	70	46,7	x ² :0,252 P>0,05 Önem-siz
	Konuşuyorlar	39	26,0	41	27,3	80	53,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çatışma konusu nedir?	Çocuk hakkında	49	32,7	52	34,7	101	67,3	x ² :0,573 P>0,05 Önem-siz
	Aile hakkında	27	18,0	22	14,7	49	32,7	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk söylenenleri anlıyor mu?	Anlıyor	49	32,7	47	31,3	96	64,0	x ² :0,015 P>0,05 Önem-siz
	Anlamıyor	27	18,0	27	18,0	54	36,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Çocuk ne yapıyor?	Dinliyor, düşünüyor	22	14,7	26	17,3	48	32,0	x ² :1,194 P>0,05 Önem-siz
	Anlamıyor, merak ediyor, endişeli	11	7,3	13	8,7	24	16,0	
	Mutlu	43	28,7	35	23,3	78	52,0	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	
Hikayenin sonu	Olumlu	56	37,3	56	37,3	112	74,7	x ² :0,079 P>0,05 Önem-siz
	Olumsuz	20	13,3	18	12,0	38	25,3	
	Toplam	76	50,7	74	49,3	150	100,0	

Tablo 19'a göre çocukların % 53.3'ü anne babanın konuştuğunu belirtirken % 46.7'si kavga ettiğini ifade etmişlerdir. Orta puan alanların % 26'sı, üst puan alanların % 27'3'ü anne babanın konuştuğunu ifade etmişlerdir. Arada önemsiz bir fark olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,252, $P > 0,05$) Anne babanın en çok çocuk hakkında konuştuğu çocuklar tarafından algılanmıştır. (%67.3) orta puan alanların % 32,7, ast puan alanların % 34.7 arasında resmi bu şekilde algıladıkları ve aradaki farkı (χ^2 : 0,573, $P > 0,05$ önemsiz olduğu görülmektedir.

Çocuklar, genellikle resimdeki çocuğun anne babasının ne konuştuğunu "anladığını" ifade etmişlerdir. % 64'ü çocuğun söylenenleri anladığını, % 36'sı da anlamadığını belirtmişlerdir. Orta puan alanların % 32,7'si, üst puan alanların % 31.3'ü konuşulanları anladığını ifade etmişlerdir. Aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,015, $P > 0,05$)

Çocukların % 52'si resimdeki çocuğu "mutlu" olarak algılarken % 32'si "dinliyor, düşünüyor", % 16'sı da "anlamıyor, merak ediyor" şeklinde algılamışlardır. Aldıkları puanlara göre; orta puan alanların % 28.7'si ast puan alanların ise % 23.3'ü çocuğu "mutlu" algılamışlardır. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 1,294, $P > 0,05$)

Hikayenin sonunun olumlu bittiğini düşünen çocukların oranı % 74.7 iken, olumsuz bittiğini düşünenlerin oranı % 25,3'tür. Aldıkları puanlara göre, orta ve üst puan alan çocuklar % 37.3 oranında hikayenin olumlu bittiğini söylemişlerdir. Aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,079, $> 0,05$)

TARTIŞMA

Bu araştırma Ankara il sınırları içinde resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile yapılmıştır. Banka anaokullarına devam eden 150 çocuk bu araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Örnekleme oluşturan çocuklara okul olgunluğunu ölçmek için Metropoliten Olgunluk Testi, aile tutumlarını belirlemek için de Aile Tutumları Testi uygulanmıştır. Elde edilen veriler tablolara dönüştürülmüştür. Yapılan analizler sonucunda, seçilen örneklem grubundaki çocuklar arasındaki farkın anlamlı olmadığı görülmüştür.

Örnekleme oluşturan çocukların cinsiyetleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Çocukların % 48'i kız, % 52'si erkek çocuktur. Tablo 4'te çocukların kardeş durumlarına göre dağılımları verilmiştir. Buna göre çocukların % 60, 67'sinin tek çocuk olduğu % 39,33'ünün ise kardeşi olduğu görülmektedir. Tablo 5'te çocukların anne ve babalarının eğitim durumlarıyla ilgili veriler sunulmuştur. Çocukların anne ve babalarının çoğunlukla yüksek okul mezunu oldukları görülmektedir. Yüksek okul mezunu annelerin oranı % 49,3, babaların oranı % 63,3'tür. Lise mezunu annelerin oranı % 46, babaların oranı % 30,7'dir. İlköğretim mezunu anne ve babaların oranı oldukça düşüktür. İlköğretim mezunu annelerin oranı % 7, babaların oranı da % 6'dır. Tablo 6'da ailelerin gelir durumlarına ait bilgiler sunulmuştur. Aylık geliri G1 (100-200 milyon TL.) olanların oranının % 45,3, G2 (200-300 milyon TL.) olanların oranının ise % 54,7 olduğu görülmektedir.

Tablo 7'den elde edilen verilere göre çocuklar en yüksek puanları "sayılar" bölümünden alırken (x: 17,59) en düşük puanları kopya etme bölümünden x: 8,26 almışlardır. Bu sonuca göre çocuklara sayıları öğrenmek için yeterince fırsat verilirken, kopya etme becerisini kazanması için gerekli ortamın yaratılmadığı ve çocukların yeterince desteklenmediği düşünülebilir.

Piaget'e göre normal bir çocuğun sayı kavramını kullanabilmesi için 6-7 yaşlarında olması gerekir. Bu çağda çocuk kendisine öğretilmemiş olsa bile sayıları kendiliğinden öğrenebilmektedir. (Jersild: 179:521) Okul öncesi dönemde çocuklar günlük yaşantıyı hemen her anında sayılarla ilgili kavramlarla karşılaşmaktadırlar. Çocuklar doğal olarak kendilerini matematik eğitimi içinde bulmaktadırlar. (Metin 1952: 93)

Tablo 8’de çocukların cinsiyetlerine göre okul olgunluğunun t testi analiz sonuçları verilmiştir. Bu tabloda kız çocukları erkek çocuklara göre daha yüksek puanlar almışlardır. Ancak yapılan t testi sonucuna göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur ($P>0,05$). Yapılan analiz sonucunda sadece "cümleler" bölümünde kız ve erkek çocuklar arasındaki fark önemli bulunmuştur. ($P<0,05$). Bu durum genel sonucu etkilememektedir. Bu tabloya göre kız ve erkek çocukların okul olgunluğu arasındaki fark önemsizdir. ($P>0,05$) Oktay’ın (1979) okul olgunluğu ve cinsiyet faktörüne göre yaptığı araştırma sonucunda da cinsiyetin önemsiz olduğu ortaya çıkmıştır. (Oktay 1995:51). Bu bulgular bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Tablo 9’da çocukların kardeş durumlarına göre okul olgunluğunun analizi verilmektedir. Bu tabloya göre kardeşi olan çocukların aritmetik ortalaması tek çocuklara göre daha düşüktür. Yapılan t testi sonucunda aradaki fark önemli bulunmuştur. ($P<0,05$) Bu sonuca göre tek çocukların kardeşi olanlara göre daha yüksek okul başarılarının olduğu yoruma yapılabilir. Özcan’ın ilkökul öğrencilerinin anne-babalarının tutumlarının çocukların akademik başarıları üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla yaptığı araştırmada da tek çocuk olmanın akademik başarıyı olumlu yönde etkilediği sonucu ortaya çıkmıştır. (Özcan 1996:138) Oktay’ın sosyo-ekonomik faktörler ile çocukların matematik yetenekleri arasındaki ilişkiyi araştırmak amacıyla yaptığı araştırmada da çocuk sayısı azaldıkça matematik başarısının arttığı görülmüştür. (Oktay: 1998; 619) Bu bulgular, araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Tablo 10’da ailelerin aylık gelir durumlarına göre okul olgunluğu t testi ile yapılan analizi verilmiştir. Buna göre G1 olan ailelerin çocukları G2 olanlardan daha düşük puan almalarına rağmen arada istatistiksel açıdan önemli bir fark olmadığı bulunmuştur. ($P>0,05$). Yapılan analiz sonucunda seçilen örneklem grubundaki ailelerin gelir durumlarının çocukların okul başarılarını önemli ölçüde etkilemediği, ancak G2 olanların G1 olanlara göre daha yüksek puan almaları okul başarısının gelir durumuyla olan ilişkisini göstermektedir. Berber’in sosyo-ekonomik faktörlerin ve anne baba tutumlarının okul başarısına etkisinin incelendiği araştırmasında gelir durumu arttıkça çocukların okul başarılarının da arttığı görülmüştür. (Berber, 190: 75) Bu bulgular bu araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir.

Burt, Hart ve arkadaşlarının birinci sınıftaki akademik kazançlar ile anaokulu programlarındaki gelişimsel yaklaşımının incelendiği araştırmada çocuklar cinsiyet, sosyo-ekonomik düzeyleri açısından incelenmiştir. Sonuçta yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarının daha başarılı olduğu bulunmuştur. Bu sonuç bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir. (Burt Harts ve ark-1993:23) Bununla birlikte eğitim düzeyi yükseldikçe başarı durumunun arttığı görülmektedir. Berber'in anne-babaların çocuğun okul başarısına yardım ve katkıları konusunda yaptığı araştırmada üniversite mezunu annelerin çocuklarının, orta ve lise mezunu annelerin çocuklarına göre daha başarılı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. (Berber, 1993:48) Bu bulgu bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir.

Tablo 12'de babanın eğitim durumuna göre okul olgunluğu testi sonuçları görülmektedir. Babası yüksek okul mezunu olan çocukların, babası lise mezunu olanlara göre daha yüksek puanlar aldıkları görülmektedir. Yapılan analiz sonucunda aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$) Bu tabloya göre babanın eğitim seviyesi yükseldikçe çocukların okul başarılarının yükseldiği yorumu yapılabilir. Başer'in ana sınıfı eğitimi alan ve almayan ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının karşılaştırılması konusunda yaptığı araştırmada, anasınıfı eğitimi alan çocukların daha başarılı olduğu ve yüksek okul mezunu anne babaların erken yaşlarda çocuğun eğitim almasına önem verdikleri sonucu ortaya çıkmıştır. (Başer 1996: 58) Amerika da Fitzgerald, Spiegel ve Cunningham'ın (1991:191) yaptıkları bir araştırma bulguları da bu araştırma sonucunu destekler niteliktedir. Bu araştırma da ailelerin okur-yazarlık seviyesinin çocukların okuma-yazma başarıları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Okur-yazarlık seviyesi yüksek olan ailelerin çocuklarının, okul başarılarının yüksek olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 13'den 19'a kadar olan bölümde okul olgunluğu ile aile tutumları testinin analizi sunulmaktadır.

Tablo 13'te okul olgunluğu ile annenin koruyuculuğu ve çocuğun anneye olan bağımlılığı arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu tabloda çocukların % 82'si resimdeki kadını "anne" ile özdeşleştirmişlerdir. Genel olgunluk düzeyine göre orta ve üst puan alan çocukların resimdeki kadını algılamalarındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,084). Resimdeki bebeği çocukların % 48,7'si uslu, % 18,7'si yaramaz, % 32,6'sı da bazen uslu, bazen yaramaz olarak algılamışlardır. Genel olgunluk puanlarına göre yapılan analiz sonucu aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,260, $P>0,05$).

Çocuğun yaramazlık yaptığı durumlarda annenin tavrını çocukların % 64,7'si "ceza verir" olarak algılamışlardır. Genel olgunluk puanlarına göre yapılan analiz sonucunda aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,401 $P>0,05$). Bu tabloya göre çocukların çoğu annenin koruyuculuğunun koşullu olduğunu algılamışlardır. Çocuğun yaramaz olduğu durumlarda annenin çocuğu korumadığı, ceza verdiği yorumu yapılabilir.

Tablo 14'te çocukların okul olgunluğu ile anne baba beraberliğinden atılması ve güvenliğinin tehlikeye düşmesini algılamaları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Bu tabloya göre çocukların % 90,7'si resimdeki sahneyi bir aile sahnesi olarak algılamışlardır. Ailesi olmadığını söyleyenlerin oranı % 9,3'tür. Çocukların % 46'sı resimdeki çocuğun "yaramaz" % 27,3'ü "uslu" % 26,7'si de bazen uslu, bazen yaramaz" olduğunu söylemişlerdir. Genel olgunluk puanlarına göre orta puan alanlardan en çok % 22'si, üst puan alanlardan en çok % 24'ü resimdeki çocuğu yaramaz olarak algılamışlardır. Aldıkları puanlara göre yapılan analiz sonucunda aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,423, $P>0,05$). Çocukların % 48'i resimdeki çocuğu "söz dinlemiyor" olarak algılamak, % 34,7'si "oyuncaklarını kırıyor", % 17,3'ü "oyuncaklarını dağıtıyor" olarak algılamışlardır. Orta ve üst puan alanlar en çok çocuğun "söz dinlemediğini" ifade etmişlerdir. Çocukların resimdeki çocuğun yaptığı kötü şeyleri algılamalarındaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 4,132, $P>0,05$).

Çocuğun aldığı cezalara bakıldığında, çocukların % 68'inin resimdeki çocuğun ağır ceza (dayak, odaya kilitleme vb.) aldığını algılamışlardır. Orta puan alanlar % 17,3 oranında üst puan alanlar ise % 14,7 arasında resmi bu şekilde algılamışlardır. Resimdeki çocuğun ceza almadığını yada hafif ceza aldığını söyleyen çocukların oranı % 32'dir. Genel olgunluk puanlarına göre yapılan analiz sonucunda aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 : 0,346, $P>0,05$).

Çocukların tamamı aileleriyle birlikte yaşamaktadırlar. Bu durum resimdeki sahnenin aile sahnesi olarak algılanmasının nedeni olarak yorumlanabilir. Çocuklar resimdeki sahneyi kendi aileleriyle özdeşleştirmektedirler. Çocukların çoğu yaptıkları en kötü davranışın söz dinlememek olduğunu ifade etmişlerdir. Orta ve üst puan alanlar arasındaki farkın önemsiz oluşu, okul olgunluğu ile çocuğun kötü davranışları arasında önemli bir ilişki olmadığı şeklinde düşünülebilir. Bu tabloya

göre çocuklar en çok dayakla cezalandırılmaktadırlar. Ağır ceza olarak dayaktan başka odaya kilitleme, karanlıkta bırakma cezaları da çocuklar tarafından ifade edilmiştir. Toplumumuzda ne yazıkki aileler çocuklarıyla aralarındaki iletişim eksikliğini dayakla kapatmaya çalışmaktadırlar. Çocukların seviyesine inmemekte, çocuğun gelişim özelliklerini yeterince bilmediklerinden yanlış zamanlarda yanlış davranışlar sergilemektedirler. Ebeveyn, çocuğun anlayacağı düzeyde konuşamadığı, dengeli davranmadığı taktirde isteklerini çocuğuna dayakla yaptırmaktadırlar. Sözcüklerin yetersiz kaldığı yerde fiziksel şiddet onun yerini almaktadır. Razon'un yaptığı çalışma sonucu da bu bulguları destekler niteliktedir. Razon'un, annesi çalışan ve çalışmayan çocuklar üzerinde yaptığı araştırmada da çocukların yarısından fazlasının dayakla cezalandırıldığı sonucu ortaya çıkmıştır. (Razon: 1983:88). Aynı şekilde Bilir, Arı ve arkadaşlarının fiziksel ve duygusal örselenmeyi saptamak amacıyla yaptıkları araştırmada da en çok uygulanan cezanın fiziksel örselenme, özellikle dayak olduğu ve daha çok kız çocuklarına uygulandığı sonucu ortaya çıkmıştır. (Bilir, Arı ve ark. 1986:12)

Anne babanın çocuğa sevgisine bakıldığında çocukların % 50.7'sinin çocuğun anne-babası tarafından daima sevildiğini ifade etmişlerdir. Çocukların % 35.3'ü bazen sevildiklerini, %14'ü de pek sevilmediklerini algılamışlardır. Genel olgunluk puanlarına göre yapılan analiz sonucunda aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,545, $P>0,05$). Çocukların % 67,3'ü resimdeki çocuğun anne-babasını sevdiğini belirtmişlerdir. Aldıkları puanlara göre çocukların resmi algılamalarında önemli bir fark bulunmamıştır. Çocukların çoğu (% 61,3) kapıdaki adamı tanıdıklarını ifade etmişlerdir. Aldıkları puanlara göre yapılan analiz sonucu aradaki fark önemsizdir. Kapıdaki adamın "iyi" birisi olduğunu söyleyenlerin oranı % 68.7 iken "kötü birisi" olduğunu söyleyenlerin oranı % 18'dir. Aldıkları puanlara göre yapılan analiz sonucu aradaki fark önemsiz bulunmuştur. Adam-çocuk ilişkisinde adamın çocuğu sevdiğini söyleyenlerin oranı % 72'dir. Çocuğun adamı sevdiğini algılayanların oranı %74,7'ir. Aldıkları puanlar açısından yapılan analiz sonucu aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0079, $p>0,05$)

Bu tabloya göre anne-baba-çocuk arasındaki sevgi daimi olmasına rağmen, bazı durumlarda koşullu olabilmektedir. Çocuk kötü diye tanımlanan davranışlar yaptığı zaman ailesi tarafından cezalandırılmaktadır. Seçilen örneklem grubundaki çocukların okul olgunluğuna göre anne babayı algılamaları arasında önemli bir ilişki bulunmamıştır.

Tablo 15'te kardeşler arası kıskançlık ve sevgi ilişkileri incelenmiştir.

Bu tabloya göre çocukların % 58,7'si resimdeki çocuğun uslu, % 16'sı "yaramaz" ve % 25,3'ü "bazen uslu bazen yaramaz" yaramaz olarak algılamışlardır. Genel olgunluk puanlarına göre yapılan analiz sonucu aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 1,473, $P>0,05$) çocukların çoğu "anne-babanın bebeği daha çok sevdiğini" belirtmişlerdir (% 52) Üst puan alanlar %27, orta puan alanlar % 24,7 oranında resmi bu şekilde algılamışlardır. Resimdeki çocukla bebeğin eşit sevildiğini düşünen çocukların oranı % 34,7'dir. Genel olgunluk puanlarına göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 0,686, $P>0,05$). Çocuklar % 44,7 oranında resimdeki bebeğin çocuk tarafından sevildiğini ifade etmişlerdir. Çocukların % 28,7'sine göre resimdeki çocuk kendisinin sevilmediğini düşünmektedir. Genel olgunluk puanlarına göre, aradaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 : 2,835, $P>0,05$).

Bu tabloya göre, çocuklar kendilerinden küçük kardeşlerinin (özellikle bebeklerin) daha çok sevildiğini düşünmektedirler. Bebeklerin, bakım ve ilgiye büyük oranda ihtiyaçları vardır. Anne veya babanın herhangi bir nedenle (beslemek uyutmak vb.) bebeği kucağına alması, onunla ilgilenmesi, büyük çocuklarda bebeğin daha çok sevildiği izlenimini uyandırmaktadır. Bu nedenle anne veya babanın bebekle ilgilenmesini daha büyük çocuklar. "bebeğin daha çok sevildiği" şeklinde yorumlamaktadırlar.

Tablo 16'da okul olgunluğuna göre çocukların yalnızlık duygusunu algılamaları işlenmiştir.

Bu tabloya göre çocukların % 72'si resimdeki çocuğun yaramazlık yaptığı için cezalı olduğunu belirtmişlerdir. Çocukların % 16'sı arkadaşının olmadığını % 12'si de evde kimse olmadığı için kapıda kaldığını söylemişlerdir. Orta ve üst puan alanların resmi algılamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. (χ^2 0,140, $P>0,05$) Resimdeki çocuğun ne düşündüğüyle ilgili olarak çocukların % 46'sı "yaramazlık yaptığı için pişman olduğunu" % 16,7'si "yaramazlık yapmayı düşündüğünü" % 37,3'ü de "arkadaşını düşündüğünü" belirtmişlerdir. Orta ve üst puan alanlara göre aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. (χ^2 2:2,973 $P>0,05$) Anne-babanın nerede olduğuyla ilgili olarak üst puan alanların % 23,3'ü, orta puan alanların % 20'si "evde" derken üst puan alanların % 20'si orta puan alanların % 30,7'si "evde olmadığını" söylemişlerdir. Aradaki fark önemli bulunmuştur. ($P<0,05$.)

Bu tabloya göre çocuklar yaramazlık yaptıkları zaman yalnız kaldıklarını düşünmektedirler. Çocukların çoğu resimdeki çocuğun yaramazlık yaptığı için yalnız kaldığını ifade etmişlerdir. Çocuklar yaptıkları yaramazlıklardan çoğunlukla pişmanlık duymaktadırlar. Orta ve üst puan alan çocuklar açısından aradaki farkın önemsiz olduğu, okul olgunluğu ile yalnızlık duygusunu algılama arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu görülmektedir.

Resimdeki annenin nerede olduğuyla ilgili soruya verilen yanıtlar, orta ve üst puan alan çocuklar arasında fark olduğunu göstermektedir. ($P < 0,05$) Annesi evde olan çocuklarını % 29,3'ü üst puan % 20'si orta puan almışlardır. Annesi evde olmayanların çocukların % 20'si üst puan % 30,7'si orta puan almışlardır. Yapılan analiz sonucu aradaki ilişki önemli bulunmuştur. ($P < 0,05$). Buna göre annesi evde olan çocukların % 63,3'ü kapının "kilitli" % 36,7'si "kapalı" olduğunu belirtmişlerdir. Orta ve üst puan alanlara göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P > 0,05$). Çocukların % 56'sı çocuğun içerde olduğunu algılamışlardır. Orta ve üst puan alanlara göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P > 0,05$). Çocukların % 54,7'si çocuğun orda "kısa" bir süre kalacağını belirtmişlerdir. Orta ve üst puan alanlara göre aradaki farkın önemsiz olduğu görülmüştür. ($P > 0,05$). Üst puan alanların % 40,7'si, orta puan alanların % 36,7'si hikayenin sonunun "iyi" bittiğini belirtmişlerdir. Genel olgunluk puanları açısından aradaki farkın önemsiz olduğu görülmektedir. ($P > 0,05$)

Bu tabloya göre orta ve üst puan alan çocukların yalnızlık duygusunu algılamaları arasında önemli bir ilişki bulunmamıştır. Seçilen örneklem grubundaki çocukların okul olgunluğu ile çocukların yalnızlık duygusunu algılamaları arasında bir ilişki bulunmamıştır yorumu yapılabilir.

Tablo 17'ye göre anne babadan çocuğa gelebilecek saldırganlık ve ihanet işlenmiştir. Bu tabloya göre çocukların % 64'ü resimdeki sahnenin tehlikeli olduğunu belirtmişlerdir. Aldıkları genel olgunluk puanları açısından aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($\chi^2 : 0,047 P > 0,05$). Resimdeki adamı çocukların % 56,7'si baba, % 16'sı iyi birisi, % 27,3'ü kötü birisi olarak algılamışlardır. Genel olgunluk puanlarına göre aradaki fark önemsizdir. ($\chi^2 : 0,459 P > 0,05$). Çocukların % 90'ı resimdeki kadının anne olduğunu belirtmişlerdir. ($P > 0,05$). Resimdeki adam çocuk ilişkisine bakıldığında çocukların % 25,4'ü adamın çocuğunu koruduğunu, % 35,3'ü adamın çocuğu sevmediğini % 39,3'ü adamın çocuğa gücünü gösterdiğini

belirtmişlerdir. Genel olgunluk puanlarına göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$). Resimdeki anne çocuk ilişkisi % 80,7 oranında olumlu bulunmuştur. ($P>0,05$) çocuklar hikayenin sonunu % 73,3 oranında iyi sonuçlandığını ifade etmişlerdir. (x^2 : 0,010, $P>0,05$). Bu tabloda çocukların okul olgunluğu ile, anne-baba tutumları arasındaki ilişki genel olarak önemsiz bulunmuştur. (x^2 : 0,010 $P>0,05$).

Bu tabloya göre çocuklar annelerini iyi birisi olarak tanımlarken, babalarını da çocuğun güçlü ve çocuğu koruyan birisi olarak tanımlamışlardır. Sonuçta araştırmaya alınan çocuklar aileleriyle birlikte kalmakta ve onlara güvenmektedirler. Seçilen örneklem grubundaki çocukların okul olgunluğu ile anne-babalarından gelebilecek saldırganlık, ihanet veya güven duygusunu algılamaları arasında bir ilişki bulunmamıştır.

Torun'un çocuk yuvalarında ve ailesinin yanında kalan çocukların aile bireylerini ve aile ilişkilerini algılamaları arasında fark olup olmadığını araştırmak amacıyla yaptığı araştırma bulguları da bu araştırmayı destekler niteliktedir. Bu araştırmaya göre yuvada kalan çocuklar aile bireylerini ve aile bireyleri arasındaki ilişkileri olumsuz algıırken ailesi yanında kalan çocuklar da ailelerine güvenmekte, aile bireyleri arasındaki ilişkileri olumlu algılamaktadırlar. (Torun, 1986, 65).

Tablo 18'de çocukların okul olgunluğu ile yasak olanın çekiciliği ve cezalandırılma korkusu arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu tabloya göre çocuklar çoğunlukla (% 48,7) resimdeki çocuğun ateşle oynayan, yaramaz bir çocuk olduğunu algılamışlardır. Orta ve üst puan olan çocukların resimdeki çocuğun yaramaz olduğunu algılamaları arasında önemli bir fark bulunmamıştır. (x^2 : 0,218 $P>0,05$) çocukların % 63,3'ü resimdeki insan baba olarak algılamışlardır. Orta ve üst puan alanlar arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. (x^2 : 1,787 $P>0,05$). Çocukların % 63,3ü resimdeki insan baba olarak algılamışlardır. Orta ve üst puan alanlar arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$). Resimdeki olayın tehlikeli olduğunu söyleyenlerin oranı % 78,7'dir. Orta ve üst puan alanlar arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. Çocukların % 86,7'si yapılan yaramazlık karşısında annenin tutumunu kabul etmez olarak algılamışlardır. Orta ve üst puan alanların resmi algılamaları arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. (x^2 : 296, $P>0,05$)

Bu tabloya göre çocuklar yapılan yaramazlığı annenin kabul etmeyeceğini düşünmektedirler. Ancak bu düşünce onların tehlikeli olan bir şeyi yapmaktan alıkoymamaktadır. Seçilen örneklem grubundaki çocukların okul olgunluğu ile yasak olanın çekiciliği ve cezalandırılma korkusunu algılamaları arasındaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P > 0,05$)

Çocuklar istenmeyen ve belki de tehlikeli olabilen bir davranışın sonuçlarını çoğu zaman anlayamazlar. (Gander ve Gardiner 1993: 279)

Tablo 19'da çocukların okul olgunluğu ile anne baba arasında çatışma çıktığı hallerde çocuğun tepkilerini algılamaları incelenmiştir.

Bu tabloya göre çocukların % 53'ü anne babanın "konuştuğunu" % 46,7'si "kavga ettiğini" belirtmişlerdir. Genel olgunluk puanlarına göre aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($\chi^2 : 0,252 P > 0,05$). Çatışma konusunun ne olduğuyla ilgili olarak çocukların % 67'si "çocuk" hakkında, % 32,7'si "aile" hakkında olduğunu söylemişlerdir. Buna göre çocukların çoğu anne babanın ne konuştuğunu anlamaktadırlar yorumu yapılabilir. Orta ve üstpuan alanlar arasında resmi algılama konusundaki fark önemsiz bulunmuştur. ($\chi^2 : 0,573 P > 0,05$) Razon'un annesi çalışan ve çalışmayan çocuklar üzerinde yaptığı çalışmada uygulanan aile tutumları testinde de çocukların çoğu anne babanın ne konuştuğunu anladıklarını ifade etmişlerdir. Çocukların % 74,7'si hikayenin olumlu bittiğini söylemişlerdir. Orta ve üst puan alan çocukların resmi algılamaları arasındaki fark oransız bulunmuştur. ($P > 0,05$). Buna göre seçilen örneklem grubundaki çocuklar anne babalarına güvenmektedirler. Çocukların okul olgunluğu ile anne babalarını algılamaları arasındaki ilişkinin önemsiz olduğu düşünülebilir.

5 - SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Bu araştırmada Ankara ili sınırları içinde resmi banka anaokullarına devam eden 5-6 yaş çocuklarının okul olgunluğu ile aile tutumu arasındaki ilişki incelenmiştir.

Örnekleme alınan çocukların % 48'i kız, % 52'si erkek çocuktur. (Tablo 3) Çocukların % 60, 67'si tek çocuk iken, % 39,33'nün kardeşi vardır. (Tablo 4). Çocukların anne ve babaları çoğunlukla yüksek okul mezunudur. Ailelerin aylık gelir durumlarına göre 100-200 milyon TL. olanların % 45,3, 200-300 milyon TL. olanların % 54,7 oranında olduğu görülmektedir.

Uygulanan testler sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki gibi açıklanabilir:

- Metropolitan olgunluk testi sonucunda çocuklar en yüksek ortalamayı "sayılar" bölümünden ($\bar{x}$: 17,59) almışlardır. Bu testten kızların aldığı puanlar, erkeklere oranla daha yüksek ise de yapılan t testi sonucunda aradaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$)

- Metropolitan olgunluk testi sonucunda tek çocuklar kardeşi olanlara göre daha yüksek puanlar almışlardır. Yapılan t testi sonucunda aradaki fark önemli bulunmuştur. (t : 1,998, $P>0,05$) Bu sonuca göre tek çocukların okul başarısının kardeşi olanlardan daha fazla olduğu görülmüştür. ($P>0,05$)

- Ailelerin aylık gelir durumlarına göre yapılan analiz sonucunda G1 ve G2 olan aileleri çocukların okul olgunluğu arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$) Ancak gelir durumu yükseldikçe başarı düzeyinin yükseldiği görülmektedir.

- Annenin eğitim durumuna göre yapılan analiz sonucunda annesi lise ve yüksek okul mezunu olan çocukların okul olgunluğu arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$) Ancak annenin eğitim seviyesi yükseldikçe başarı düzeyinin yükseldiği görülmektedir.

- Babanın eğitim durumuna göre yapılan analiz sonucunda babası lise ve yüksek okul mezunu olan çocukların okul olgunluğu arasındaki fark önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$) Ancak babanın eğitim seviyesi yükseldikçe başarı düzeyinin yükseldiği görülmektedir.

Genel olgunluk puanları ile aile tutumları testinin karşılaştırması sonucu elde edilen bulguları aşağıdaki şekilde açıklamak mümkündür:

- Çocukların annenin koruyuculuğu ve çocuğun anneye bağımlılığını algılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan analizi sonucunda genel olarak arada ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$)

- Çocukların anne-baba beraberliğinden atılması ve güvenliğinin tehlikeye düşmesini algılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan karşılaştırmasında aradaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P> 0,05$)

- Çocukların, kardeşler arası rekabet kıskançlık ve sevgi ilişkilerini algılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan karşılaştırmasında aradaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P> 0,05$)

- Çocukların, yalnızlık duygusunu algılamalarının okul algılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan analizi sonucunda acil olarak aradaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$) Ancak anne babanın nerede olduğuyla ilgili olarak orta ve üst puan alanlar arasındaki resmi algılamalarında fark önemli bulunmuştur. ($P>0,05$) Üst puan alanlar annelerinin daha çok evde olduğunu söylerken, orta puan alanlarda bu oranın daha az olduğu görülmektedir.

- Çocukların, anne babadan çocuğa gelebilecek saldırganlık veya ihaneti al-

gılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan analiz sonucunda genel olarak aradaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$)

- Çocukların yasak alanın çekiciliği ve cezalandırılma korkusunu algılamalarının okul olgunluğuna göre yapılan analizi sonucunda aradaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$)

Sonuçta aile tutumları ile okul olgunluğu arasındaki ilişki önemsiz bulunmuştur. ($P>0,05$)

5.2. Öneriler

Son yıllarda ülkemizde okul öncesi eğitime verilen önem artmaktadır. Okul öncesi eğitimin önemi pek çok kişi ve kuruluş tarafından kabul edilse de bu konuda yapılan çalışmalar yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle bu konuda şunlar önerilebilir:

- Yapılan bu çalışma çekirdek ve kalabalık aileler üzerinde yapılabilir.
- Ankara İli dışında diğer şehirlerde veya kırsal kesimde yapılabilir,
- Gerek Milli Eğitim Bakanlığı, gerekse üniversitelerin okul öncesi eğitimle ilgili bölümlerinin desteği ve önerileriyle, kitle iletişim araçlarını kullanarak ailelere ulaşıp, bu konuda ayrıntılı bir şekilde bilgi edinmeleri sağlanabilir, (Bu konuda yapılan çalışmalar yaygınlaştırılabilir)
- Her bireyin bir gün ebeveyn ya da yakını olabileceği düşünülerek üniversitelerin bütün bölümlerine en az bir dönem çocuk gelişimi ve eğitimi derslerinin konulması sağlanabilir.
- Bu konuda yapılacak çalışmalara maddi ve manevi destek sağlanabilir,
- Sekiz yıla çıkarılan temel eğitimin, anasınıfları da içine alınarak dokuz yıla çıkarılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

ACARLAR, Funda

1996 "Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme" Okul Öncesi Eğitimcileri İçin El Kitabı 1 Ankara: Hüner Matbaa 10-11

AĞCA, Hüseyin

1996 Aile Eğitimi, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Bizim Dünyamız serisi. Ankara: Başbakanlık Basımevi 29-30

ALMY, Millie

1976 "Coauthor of Teaching Young Children", Encyclopedia Americana Printed: U.S.A. 16.420

ALPSAN, Banu, ÇELEBİ, Nilgün

1979 Çocuk Gelişimi ve Eğitimi El Kitabı Hacettepe Üniversitesi Yayınları 81-89

ALTUĞ, Betün

1998 "Bilişsel Süreçlerin Gelişimi" Psikiyatri Bülteni 4 (2) 58-64

ARI, Meziyet, BAYHAN, Pınar ve ARTAN, İsmihan

1994 "Farklı Ana Baba Tutumlarının 4-11 Yaş Grubu Çocuklarında Görülen Problem Durumlarına Etkisinin Araştırması
10. Ya-Pa Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması Semineri
Mayıs 23-28

ATAÇ, Füsun

1991 İnsan Yaşamında Psikolojik Gelişim Ankara Beta Basımevi, 147-176

BALLENGER, Marcus

1983, "Reading in The Kindergarten" Childhood Education 59 (3)
186-187

BARBOUR, Nita H.

1992 Early Childhood Curriculum Colombia Univercity Newyork 118-125

BARNEY, B.

1982 A Comparison Of The Perception Of Parents, Teachers, And Principals Concerning The Causes And Possible Solutions To Student Discipline Problems In The Public Elemantary Schools New York

BAŞAL, Handan, Asude

1997 "Hollanda'da OPSTAP (Elele) Programı (Anneler ve Anaokulu Çağındaki Çocukları için Oyun ve Öğretim Programı): Bir İnceleme ve Tanıtım Çalışması" Okul Öncesi Eğitimi Sempozyumu 92-93

BAŞARAN, İbrahim Ethem

1994 Eğitim Psikolojisi Ankara: Kadioğlu Matbaası, 168-176

BAŞER, M. Gülriz

1996 "Anasınıfı Eğitimi Alan ve Almayan İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik Başarılarının Karşılaştırılması", Ankara: Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 55-62

BAYKOÇ DÖNMEZ, Necate DİNÇER. ÇAĞLAYAN Atilla ve

DEREOBALI, Nilay

1993 Dil Gelişimi Etkinlikleri Ankara: Sim Matbaası, 25

BAYRAKTAR, Rüveyde

1998 Okula Başlarken, Okul ve Aile Dergisi Ankara Plaka Matbaa, 1: 42-43

BERBER, Filiz

1993 "Anne-Babaların Çocuğun Okul Başarısına Yardım ve Katkıları Malatya: Malatya İnönü Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 48-350

BERBER, Şakir

1990 Sosyo Ekonomik Faktörlerin ve Ana Baba Tutumlarının Okul Başarısına Etkisi, Ankara: Gazi Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 61-75

BİLİR, Şule - ARI, Meziyet - DÖNMEZ, Baykoç ve GÜNEYSU, Sibel

1986 "4-12 Yaşları Arasında 16100 Çocukta Örselenme Durumları İle İlgili Bir İnceleme" Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi. 1: 7-14

BLOOM, Benjamin S.

1996 İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme, Çev. Durmuş Ali ÖZÇELİK, İstanbul: M.E.B. Yayınları No: 15

BOZAK, M. Mahir

1982 "Anksiyete ve Okul Başarısı Arasındaki İlişkiye Ait Bir Araştırma" Psikoloji Dergisi 4 (16) 24-30

BUZ, Serap

1987 "Ebeveynlerin 5-6 Yaş Çocuklarını Ödüllendirme ve Cezalandırma Yöntemleri" Ankara Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi 11-12

BURTS, Diane C. ve başk.

1993 "Developmental Appropriateness Of Kindergarten Programs And Academic Outcomes In First Grade" Journal Of Research In Childhood Education 3 (1) 23

CALVIN, S. Hall And GARDNER, Lindzey

1985 Introduction To Theories of Personality Printed in the Republic Singapore 145-155

CARVER, Nancy K.

1986 "Reading Readiness" Childhood Education 62 (4) 256-259

CHAN, Lily And LOUIE, Lobo

1992 "Developmental Trend of Chinese Preschool Children In Drawing And Writing" Journal of Research in Childhood Education 6 (2) 93

CHRISTENSEN, K. Eleanor

1984 A Guide to Individualizing Reading, Readiness Activities for Reading Specialist, Clinicians New York 6-11

COVELL, Katherine And MILES, Brenda

1992 "Childrens Beliefs About Strategies To Reduce Parental Anger" Child Development 63 (2) 381

CÜCELOĞLU, Doğan

1991 İnsan ve Davranışı Ankara, Evrim Matbaa 349

ÇELİK, Sabri

1998 "İsveç Eğitimi" Çağdaş Eğitim Dergisi Yıl: 23 Sayı: 240
Ankara Veb Ofset

DAVIDSON, Rosalind G. And SNOW, Catherine E.

1995 "The Linguistik Enviroment of Early Readers", Journal of Research in Childhood Education 10 (1) 5

DEMICK, Jack

1993 Relations Among Cogritive Styles and Reading Readiness in Preschoolers New Orleans. March 25-28

DEMİRAL, Özgör

1996 Çocuğun Eğitimi Aile Araştırma Kurumu Bizim Dünyamız
Dizisi Ankara Başbakanlık Basımevi. 45-46

DEMİRİZ, Serap

1997 9 ve 12 Yaş Çocuklarının Benlik Kavramı ile Ana Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, Ankara: (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara, Gazi Üniversitesi

DICKINSON, David, K. Ve TABORS, Patton O.

1991 "Early Literacy: Linkages Between Home, School And Literacy Achievement At Five.", Journal Of Research In Childhood Education 6 (1) 30

DRAKE, Suzanne V.

1990 "Why Not An Informal Reading Readiness Inventory?" Academic Therapy 25 (3) 315-319

EHRI, Linneac And WILCE Lee S.

1983 "Development Of Word Identification speed In Skilled And Less Skilled Beginning Readers" Journal of Education Psychology 75 (1) 3-18

EKŞİ, Aysel

1990 Çocuk Genç ve Anababalar, Ankara: Bilgi Yayınevi. 44

ERSOY, Özlem Ve ŞAHİN, Fatma Tezel

1999 "0-6 Yaş Döneminde Anne-Baba Eğitiminin Önemi" Mesleki Eğitim Dergisi 1 (1) 58-62

EVANS, Marry Ann ve CARR Thomas H.

1985 "Cognitive Abilities, Conditions Of Learning And The Early Development Of Reading Skill" Reading Research Quarterly 20 (3) 327-347

FEITELSON Dina And GOLDSTEIN Zahava

1986 "Patterns Of Book Ownership And Reading To Young Children In Israeli Scholastic-Oriented And Nonscholastic-Oriented Families" Reading Teacher 39, 924-930

FİŞEK, Güler ve SÜKAN, Zafer

1980, Çocuğunuz ve Siz, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları S. 38

FITZGERALD, Dixie / SPIEGEL, Dixie Lee And CUNNINGHAM, James W.

1991 "The Relationship Between Parental Literacy Level And Perceptions of Emergent Literacy", Journal Of Reading Behaviour 23 (2) 191-213

GANDER, Mary j And GARDİNER, Harry w.

1993 Çocuk ve Ergen Gelişimi Çev: Ali DÖNMEZ ANKARA
İmge Yayınları

GENÇTAN, Engin

1996 Psikoanaliz ve Sonrası, Ankara: Remzi Kitabevi 111-285

GENÇÖZ, Tülin

1998 Zeka Testleri, Okul ve Aile Dergisi. (2) 5

GOLEMAN, Daniel

1998 Duygusal Zeka, Çev. Banu Seçkin YÜKSEL İstanbul: Mart
Matbaası, Varlık Yayınları.

GREENBERGER, Ellen And O'NEILL, Robin

1992 "Maternal Employment And Perceptions of Young Children
Bronfenbrenner.", Child Development 63 (2) 431-48

GRAUE, M. Elizabeth

1988 "Our Responsibility for Readiness", Young Children March Vol:2
12-16

GÜVEN, Nergis

1991 "Okuma Öncesi Hazırlık", YA-PA. 7. Okul Öncesi Eğitimi ve
Yaygınlaştırılması Semineri, Ankara: Sekmen Matbaası 36-37

HATUNOĞLU, Arzu

1994 Ana-Baba Tutumları ile Saldırganlık Arasındaki İlişkiler
Ankara: Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
62-63

HESS, Robert And Mc DEVITT, Teresa M.

1984 Some Cognitive Consequences of Maternal Intervention
Techniques, Child Development 55 (6) 30-2017

HYMES, James L. Jr.

1977 Early Childhood Education Printed USA. 13-16

ISENBERG, Joan

1987 "Societal Influences", Childhood Education 63 (1) 341-347

JERSILD, Arthur T.

1979 Çocuk Psikolojisi, Çev. Gülseren GÜNÇE. Ankara:
Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No: 79

KARAGÖLLÜ, Şirin

1995 Anaokulu Eğitimi Almış ve Almamış İlkokul Öğrencilerinin
Cinsiyetlerine ve Sınıflarına Göre Okul Başarı Düzeyleri İle Özsaygı
Düzeylerinin İncelenmesi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans) Tezi 37

KASATURA, İlkay

1991 Okul Başarısından Hayat Başarısına, Ankara Altın kitaplar
Basımevi

KUZGUN, Yıldız

1972 Ana-Baba Tutumlarının bireyin Kendini Gerçekleştirme
Düzeyine Etkisi Ankara: Hacettepe Üniversitesi
(Yayınlanmamış Doktora Tezi) 16-104

LUNDBERG, Ingvar / FROST, Jorgen And PETERSEN, Ole-Peter

1988 "Effects of An Extensive Program for Stimulating Phonological
Awareness in Preschool Children", Reading Research Quarterly
23 (3) 263-283

LYON, G. Reid

1998 "A Natural Process" Educational Leadership March
Vol: 55 (66) 15-22

MALLORY, Terry

1989 Montessori ve Çocuğunuz, Çev: ÖZTAŞ Füsun ve Cihan Gülten
ANKARA: Şahin Matbaası 62-63

MEISELS, Samuel J.

1987 "Uses And Abuses Of Developmental Screening And School
Readiness Testing" Young Children 2 (2) 4-73

METİN Nilgün

1993 "Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Matematik kavramlarının
Gelişimi" 8. Ya-Da Okul Öncesi Eğitimi ve Yaygınlaştırılması
Semineri BURSA 93-94

... M.E.B.

1993 Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Şura Genel
Sekreterliği 14. Milli Eğitim Şurası Komisyon Raporu 2.

MIDNES, Gayle

1997 "Childhood Stress" Childhood Education 73 (3) 4-10

MEYER, Linda A. WARDROP, James L.

1998 "Effects Of Reading Storybooks Aloud To Children"
Journal Of Educational Research 88 (2) 69-84

... NAEYC

1986 "Position Statements On Developmentally Appropriate
Practice In Early Childhood Programs" Young Children January 3-29

MILLER, Wilma H.

1971 Identifying Correcting Reading Difficulties in Children
New York

MIZE, Jacouely / PETIT, Gregory S. And BROWN, E. Glyn

1995 "Mothers Supervision Of Their Childrens Peer Play:
Relations With Beliefs, Perceptions, And Knowledge", Developmental
Psychology 31 (2) 311-321

MOLLET, David

1991 "How The Waldorf Approach Changed A Difficult Class",
Educational Leadership 58-60

MONTESSORI, Maria

1992 Çocuk Eğitimi, Montessori Metodu, Çev. Güler YÜCEL,
İstanbul: Acar Matbaa, Özgür Yayın. 3. Basım 233-247

OKTAY, Ayla ve GÜVEN Yıldız

1998 "Sosyo Kültürel Faktörlerin Matematik Yeteneği ile İlişkisi Üzerine
Bir Araştırma" VII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi,
Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü
Konya 619-628

OKTAY, Ayla

1980 "Okula Başlama Olgunluğu Kavramının Tarihçesi, Gelişmesi ve
Bu Konuda Yapılan Çalışmalara Kısa Bir Bakış", Pedagoji Dergisi,
İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları 511-207

OKTAY, Ayla

1983 Okul Olgunluğu, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Matbaası Yayınları 33-64

OKTAY, Ayla

1984 "Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve 6 Yaş Uygulaması",
III. Ulusal Psikoloji Kongresi Bilimsel Çalışmalar Ankara Psikologlar
Derneği Yayınları Sevinç Matbaası 128-135

OKTAY, Ayla

1995 Çocuk ve Okul İstanbul Üniversitesi Yayınları 1-195

OSTRANDER, Sheila And SCHROEDER, Lynn

1995 Süper Öğrenme Çev. Oya ALPAR İstanbul: Altın Kitaplar
Basımevi 197

ÖNER, Necla

1997 Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler, İstanbul:
Boğaziçi Üniversitesi Yayınları, 511-207

ÖZCAN, Hande

1996 İlkokul Öğrencilerinin Öz güvenleri, Akademik Başarıları ve Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler İstanbul: Marmara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 138-139

ÖZEN, Saadettin

1998 "Temel Öğretimin Konu ve Yöntem Sorunları", Yaşadıkça Eğitim Dergisi 57. 2-5

RAZON, Norma

1980 "L. Jackson'ın Family Attitudes Testi'nin Annesi Çalışan ve Çalışmayan 9 Yaş Çocuklarına Uygulanması", Pedagoji Dergisi, 1: 140-149

RAZON, Norma

1983, Çalışan Anne ve Çocuk, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları 55-111

REIFF, Judith

1996 "Bridging Home And School Tough Multiple Intelligences", Childhood Education, 72 (3) 15-16

REINSMITH, A. William

1989 "The Whole In Every Part: Steiner and Waldorf Schooling", The Educational Forum 54, (1) 57-59

RUTTER, M.

1985 Aspect of Child Reading and Family Function Child and Adolescent Pyschiatry 65-69

SCARBOROUGH, Hollis S. And DOBRICH, Wanda

1994 "On The Efficacy Of Reading To Preschoolers.", Developmental Review 14 (3) 245-302

SARACHO, Olivia N.

1985 "The Impact of Young Childrens Print Awareness in Learning To Read", Early Child Development And Care. 1-9

SALK, Lee

1990 Çocuğunuzun Duygusal Sorunları İstanbul: Evrim Matbaa
Remzi Kitabevi 82

SMİTH John A.

1998 "Mr. Smith Goes To First Grade", Educational Leadership
29 (66) 19-22

SENECHAL, Monique And CORNELL, Edward H.

1993 "Vocabulary Acquisition Through Shared Reading Experiences",
Reading Research Quarterly 28 (4) 360-74

SHAPIRO, Jon And DOIRON, Ray

1987 "Literacy Enviroments, Bridging The Gap Between Home and
School" Childhood Education 63 (4) 263-269

SUCUKA, Nur, ÖZKÖK, Suza, Ü. ve VARDİ, Banu

1997 "Anne Çocuk Eğitim Programı: Uygulama ve Değerlendirme"
Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu Okul öncesi Eğitiminde Yeni
Yaklaşımlar 51-57

ŞİNGİR, Hatice

1996 Anne ve Babanın Çocuğa Uyguladığı Ceza ile Çocuğun Anne ve
Babaya Karşı Sevgisi Arasındaki İlişki, Ankara: Ankara Üniversitesi
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 11-63

TERCAN, Meltem

1995 Çocuğun Ana-Babası Tarafından Fiziksel İstismarı Ve İhmali, Ankara
Ankara Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 135-136

THOMPSON, Brian G.

1987 "Three Studies Of Predicted Gender Differences İn Processes Of
Word Reading" Journal Of Educational Researches 80 (4) 212-218

TOKOL, Oylum

1996 Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden Ve Etmeyen
3-6 Yaş Çocuklarının, Gelişim Özellikleri Ve Anne-Baba
Tutumlarının Karşılaştırılması. İstanbul: Marmara Üniversitesi
(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 203-207

TORUN, Fulya

1986 Çocuk Yuvalarında Kalan 9-10 Yaşlarındaki Korunmaya Muhtaç
Çocukların Aile Bireylerini ve Aile İlişkilerini Algılamaları, Ankara:
Hacettepe Üniversitesi (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) 65-80

WELLER, L. David - SCHNITTJER, Carl J - TUTEN, Bertha A.

1992 "Predicting Achievement in Grades Three Through Ten Using
The Metropolitan Readiness Test" Journal of Research in" Childhood
Education 6 (2) 121

WHIRTER, Mc Jeffries

1986 Çocukla İletişim, Çev. Nilüfer ACAR. Ankara: Nüve Matbaası

WIFRED, Rand

1993 Growth and Development Of The Young Child. New York 12-39

VOLLING, Brenda L., BELSKY, Jay

1992 "The Contribution of Motor-Child And Father-Child
Relationships To The Quality of Sibling Interaction: A Longitudinal
Study", Child Development, 63 (2) 1209

YÖRÜKOĞLU, Atalay

1992 Değişen Toplumda Aile ve Çocuk, İstanbul: Acar Matbaası

.... THE PLOWDEN REPORT

1992 Children And Their Primary Schools

EKLER

EK-1: Aile Tutumları Testi (Family Attitudes Test)

ÇOCUKLAR, HİKAYE ANLATIRKEN YÖNLENDİRME AMACI İLE KULLANILAN SORULAR:

RESİM 1:

- 1- Resimdeki insan ne yapıyor?
- 2- Bebeğin nesi oluyor, annesi mi, başta birisi mi?
- 3- Bu bebek, küçük bir kız mı, yoksa küçük bir erkek mi?
- 4- İyi bir bebek mi, kötü bir bebek mi?
- 5- Her zaman uslu mudur, yoksa uslu olmadığı olur mu?
- 6- Yaptığı kötü-çirkin şeyler nelerdir?
- 7- Kötü olduğu zaman annesi ne yapar?
- 8- Annesi onu çok sever mi, yoksa pek sevmez mi?
- 9- Bana bebeğin babası hakkında birşeyler anlatır mısın?

RESİM 2:

- 1- Bu küçük erkek (kız) iyi bir çocuk mudur, kötü bir çocuk mudur?
- 2- Her zaman iyi (kötü) midir, yoksa iyi olmadığı olur mu?
- 3- Yaptığı kötü şeyler neler?
- 4- O zaman annesi ile babası ne yaparlar?
- 5- Annesi ile babası onu çok severler mi, sevmezler mi?
- 6- Her zaman severler mi?
- 7- Küçük erkek (kız) annesini ve babasını çok sever mi, sevmez mi?
- 8- Her zaman sever mi, sevmez mi?
- 9- Resimdeki öbür adam da çocuğu sever mi?
- 10-Çocuk bu adamı sever mi?

Ailenin kompozisyonuna ilişkin ek sorular:

Resimdeki insanlar kimlerdir?

Mükafat-ceza sistemine ilişkin ek sorular:

Küçük erkek (kız) iyi midir, kötü müdür?

Cevaba göre:

Hangi durumlarda iyi değildir?

O zaman annesi ile babası ne yaparlar?

Çocuk bunun hakkında ne düşünüyor?

Çocuğun en az korktuğu cezalar hangileridir?

Çocuğun en çok korktuğu cezalar hangileridir?

RESİM 3:

- 1- Küçük erkek (kız) ne düşünüyor?
 - 2- Bu küçük erkek (kız) nasıl bir çocuktur?
 - 3- Her zaman iyi (yaramaz) midir?
 - 4- Yaptığı kötü şeyler nelerdir?
 - 5- O zaman annesi ile babası ne yaparlar?
 - 6- Bebek, öbür çocuğun kız kardeşi mi, erkek kardeşi mi?
 - 7- Anne ile baba bebeği mi, küçük erkeği (kız) mi daha çok severler?
- Ailenin çocukları arasındaki ilişkiler, çatışma durumu için:
 Bebek kimdir?
 Bebeğin, anne ve baba ile ilişkileri hakkında çocuk ne düşünüyor?

RESİM 4:

- 1- Küçük erkek çocuğu niye yalnız?
 - 2- Ne düşünüyor?
 - 3- Annesi ile babası nerede?
 - 4- Acaba ne olacak?
 - 5- Orada ne kadar kalacak?
 - 6- Kapı kilitli mi, yoksa sadece kapalı mı?
- Burada aile dışı ilişkiler ve bunların aile hayatına yansımaları, çocuğun arkadaşlarına karşı tutumları ve duyguları araştırılabilir.

RESİM 5:

- 1- Anne çocuğu neden ileri doğru uzatıyor?
 - 2- Babanın bebekle bu şekilde oynamasından hoşlanıyor mu?
- Anne ile baba arasındaki ilişkiler hakkında:
 Anne ne yapıyor? Baba ne yapıyor?

RESİM 6:

- 1- Çocuğun annesi nerede?
 - 2- Olanları öğrenince ne diyecek?
- EK: Anne ne yapıyor? Baba ne yapıyor?

RESİM 7:

- 1- Anne ile baba ne diyorlar?
 - 2- Çocuk onların söylediklerini anlıyor mu?
 - 3- Çocuk ne düşünüyor?
 - 4- Acaba ne olacak?
- Çocuğun ortamı nasıl algıladığı:
 Çocuk söylenenleri duyuyor mu? Hepsi ne yapacak?

EK-2 KİŞİSEL BİLGİ FORMU

ÇOCUĞUN

1. Adı Soyadı :
2. Yaşı :
3. Cinsiyeti : Kız () Erkek ()
4. Okulun Adı :
5- Kardeşi Var mı? : Evet () Hayır ()

ANNENİN

- Eğitim durumu ()
a) İlköğretim ()
b) Lise ()
c) Yüksek okul ()

BABANIN

- ()
()
()
()

AİLENİN TOPLAM GELİRİ

- 1- 100-200 milyon TL.
2- 200-300 milyon TL.

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

